Bibliotek 1800

Mogens Klitgaard

De røde fjer

Mogens Klitgaard

De røde fjer

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Mogens Klitgaard: *De røde fjer* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden (muligvis undtagen Mexico og USA).

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Mogens Klitgaard: *De røde fjer* is based upon sources in the public domain worldwide (except maybe Mexico and USA).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. kapitel

I

I gaden ved kirken er der stille. Solen er ved at bryde frem og mellem slagternes boder har tusind edderkopper spundet deres spind. Duggen hænger i det, og den hænger i græsstråene mellem brostenene. Et eller andet sted bag en mur vender en mand sig i sengen, han rømmer sig og sover tungt videre, nogle gader borte gungrer hestehove mod stenbroen. Luften er kølig.

Sådan møder byen den gryende dag. Den vågner langsomt, solen begynder at skinne på den, den vrider sig og vender sig og sover helst videre. Den er længe om at komme igang. Det er den stilleste time i døgnet. Om aftnen kan den ikke komme til ro, og om natten pusler og hvisler det allevegne. Men om morgenen er den stille, de svageste lyde trænger igennem, en fugl vågner, et blad falder til jorden, en seng knager gennem et åbent vindu.

Langsomt kommer byen igang, skyggerne blir kortere og de sammenstuvede klumper af mennesker begynder at røre på sig, tumler af sengehalmen, rejser sig på albuerne i snavsede, forsvedte lejer eller strækker sig vellystigt i fine vår, løsner sig søvndøsige fra favntag; tyve og købmænd, præster og prostituerede, håndværkere og soldater tumler ud i den ny dag, en stille, klar høstdag, endnu morgenfrisk og dugvåd. En pige med vasketøj, der blev forført i nat, en jøde med ydmyge øjne, en bestukken tolder, en forgældet embedsmand, en bonde med æg; byen er vågnet, en nats ophidselser, forbrydelser og fed søvn har den lagt bag sig.

Solen varmer byen tillive, den er ved at komme op over hustagene og brænder godt på, politibetjenten, der hoven og fed drejer ned ad Nikolajgade, har knappet den røde uniformsfrakke op og krænget den grønne krave tilbage, hans brutale ansigt med de små øjne er stupidt i sin buldne selvtilfredshed, intet hånsmil kan ramme ham, hvad skulle vel få ham til at tro det gjaldt ham, dumheden er hans panser. Hvor er det rart at vide, at han er hanrej, solen rødmer hans fede kinder og glinser i fedtpletterne på hans kasket.

Og den stærke sol får brændevinsbrænderen til at misse med øjnene, da han åbner vinduet og knibser en død flue ned på gaden. Til edderkopperne, tænker han. Men erindrer, at fluen er et lille koldt lig og at edderkopperne kun tar det levende.

II

Forøvrigt har brændevinsbrænderen andet i hodet end døde fluer. I gamle dage kunne en brændevinsbrænder tillade sig at hænge sorgløs i sit vindu og slikke morgensol og lade tankerne lege med hvad der faldt dem ind, lidt sladder om betjentens kone og lidt mediteren over edderkoppernes rovdyrvæsen, i gamle dage var et brænderi et støt og roligt foretagende, da var der ikke meget snak om det, en forretning var en forretning, kunne den føde faren, kunne den også føde sønnen. Der var ikke det jag og de svingninger som nu, man vidste, hvad man havde at rette sig efter og havde ikke andet at ærgre sig over end maven og de grå hår og vejret og naboen, der var blevet så naragtig, at han ikke længere gik med pisk, en mand i hans alder.

Nutildags kunne en brændevinsbrænder, der ikke ville se sin forretning gå omkuld og sin familie uforsørget, ikke tillade sig at stå og falde i staver over den slags ting, tiderne havde forandret sig. Der på væggen hænger landkortet, han købte, da han var i Altona, helt nyt er det, kun nogle år gammelt, frisk i farverne endnu og moderne i trykket, det hænger der over pulten og solen har endnu ikke nået at gulne papiret, før det er værdiløst, dyre penge smidt ud ad vinduet til ingen nytte. Soldaterhorder og kanoner slettede grænserne ud, én for én. Og hvad kanonerne og soldaterhorderne ikke slettede ud, slettede forræderiet og angsten ud. Hærene trampede over Europa, slog folk ihjel og brændte byer af, afsatte regeringer og indsatte regeringer. Helt op i det nordlige nåede dønningerne af al den ufred og voldelighed. Alle love, al tryghed og ro syntes at være suspenderet. Nu kunne man sælge det nye, fine kort fra Altona, hvis da nogen gad købe det. Og fanden skulle købe et nyt. De gode gamle dage var forbi, mennesker teede sig som gale, alt var i opløsning. Regeringer var satans egen opfindelse, ingen ønskede dem, hvordan det alligevel gik til, at Europa lod sig knægte af disse selvbestaltede herrer måtte vorherre vide. Regeringerne var verdens plage, de førte stort sprog, organiserede hære og politi, fratog borgerne frihed i deres eget land, pålagde dem skatter og tvang dem ud i krige.

III

Da brændevinsbrænderen går hjemmefra, møder han den unge Sivertsen på hjørnet af Læderstræde. Og han er en godmodig mand og undser sig ikke for at slå en sludder af med en fattig huslærer. Og sådan som tiderne er, er der jo nok at snakke om,

og vil man ha noget at vide, må man snakke med folk, i bladene står der ikke noget, kronprinsen skriver reskripter fra morgen til aften, man er omgivet af forbud og censur til alle sider og er rentudsagt lige klog, hvad enten man læser bladene eller ej.

Som sædvanlig i denne rådne by er der sådan en ballade, at ingen djævel kan høre, hvad man selv siger. Nede fra Højbro kommer natmandens folk, de er ude med det store net og hver gang de fanger en hund, skråler ungerne og de indfangede hunde i den blå vogn gir hals, hunderakkerne bander, kærrer og sluffer blir standsede og kan ikke komme gennem gaden, alle kælderhalse er fulde af folk; en piskebåndsjøde der har prøvet i al stilhed at komme væk fra tumulten, blir overfuset af to fulde soldater. Det er til at blive ør af, her træffer man et menneske, man vil sludre med og øjeblikkelig er gaden et brøl af spektakel.

Men de kommer igennem, der blir ingen ørenlyd, og brændevinsbrænder Buxtehude kan gi sin harme over byens styre frit løb. Og landets styre for den sags skyld. Regeringen. Ustandselig nye skatter, ustandselig indkvarteringer af soldater i ens hjem ved reskript. De evindelige reskripter. Og var det nogensinde sket, at et nyt reskript betød en lettelse? Altid nye byrder, nye plager, ny tvang. Så var det trykkefriheden, der blev indskrænket, så var det forretningslivet, der blev underkastet tvangsforskrifter. Men kan det gå anderledes, når kongen er sindssyg og kronprinsen i hænderne på en bande slyngler, adjudanterne, de røde fjer, der skalter med land og rige udenom statsrådet. De røde fjer, der gør kronprinsen militærtosset og slæber ham fra det ene drikkegilde til det andet, igår har de haft jagtselskab i Søndermarken og tét sig

som gale. Og det er borgerne, der må betale. Ikke blot deres udsvævelser, men også deres finansspekulationer.

Sivertsen er en udmærket tilhører, en velopdragen og velbegavet ung mand, der hører opmærksomt efter når man taler til ham, sådan set noget af et særsyn nu om dage, hvor ungdommen almindeligvis mener, den har bedre forstand på alting. Jo, siger Sivertsen, de røde fjer er en skændsel for landet, det er rå personer, der ikke regner folket men er næsegrus begejstrede for den korsikanske bandit, der terroriserer Europa med sine soldater. Om Buxtehude forresten har hørt, at en guldsmed i Pisa er sprunget ud med faldskærm fra domkirkens tårn uden at komme noget til?

Der er noget barnligt ved Sivertsen; der går han med sine blå øjne og hører på Buxtehudes raserianfald og vorherre skal vide, at han gir ham så evig ret, men det ligesom angår ham mere, at solen smutter i et par pigeøjne og reflekterer i rendestenens vandpytter. Luften er høj og klar og gaden er fuld af farver og liv. Et brysts fine runding, en slank vrist, en hestekrop, der damper af varme, soldateruniformer i prangende farver, et legende jødebarn, alt dette ligger ham nærmere, han taler nok med brændevinsbrænderen, han hører hvad han siger, men hans øjne løber ustandselig over husfacaderne, strejfer karnapperne, prøver at trænge gennem vinduernes ruder.

Nå, siger Buxtehude og har fået afløb for sin trang til at politisere, – hvordan føles det egentlig at være huslærer, er det ikke en underlig bestilling for et voksent menneske at sidde og undervise vinhandlerens tøse?

Sivertsen ler og er snusfornuftig: at være i brød hos vinhandleren er ikke det værste i sådanne tider, ligegyldigt hvad

der sker, har vinhandlerne deres på det tørre. Måske ville det være morsommere at være guldsmed i Pisa, men det kan jo være guldsmeden i Pisa ville synes, det var morsommere at være huslærer for et par kønne pigebørn i København. Hvis han da ellers vidste, der var noget der hed København.

Under deres snakken er de nået til byens udkant. Og da de er kommet gennem Vesterport og markerne ligger udbredt for dem til alle sider, forekommer det Sivertsen, at brændevinsbrænderen går og spekulerer over et eller andet. Ganske vist snakker de stadig om løst og fast, men der er noget åndsfraværende over Buxtehude.

Ved møllen standser de og står og ser ind mod byen.

Da de har stået lidt uden at sige noget, mener Sivertsen, at han måske skulle se at komme hjemefter igen.

Buxtehude står og slår i mælkebøtterne med sin stok: Hør engang, siger han. – Der er noget, jeg har gået og spekuleret over. Jeg kan jo nok stole på Dem?

Hvad da, spør Sivertsen.

Jo, det er sådan sin egen sag, svarer brændevinsbrænderen. Det drejer sig om noget, jeg har skrevet, men jeg bogstaverer så dårligt og ville be nogen renskrive det for mig.

Ikke andet, siger Sivertsen. – Giv mig det, jeg skal gøre det så hurtigt jeg får tid.

Ja, svarer Buxtehude. – Men det er noget sådan lidt ud over det almindelige. Jeg må kunne stole på, at ingen andre får det at se, og at det bliver mellem os.

Det angår jo ikke mig, hvad det er, siger Sivertsen. – Giv mig det kun, jeg løber ikke med sladder.

Brændevinsbrænderen står lidt, han overvejer endnu, ved ikke rigtig. Men tager så en pakke papir frem fra inderlommen og rækker ham.

IV

Sivertsen er ved at undervise. Han sidder med sine to pigesjæle i den store stue. På væggen hænger et billede af stormen på Bastillen.

Idag vil han realisere en idé, han længe har gået og spekuleret over, det er jo ikke til at holde ud at sidde og høre tøsene i de forslidte og forældede bøger altid, han vil lade dem læse op af avisen, bagefter skal de skrive det efter hans diktat, vinhandleren har efter mange betænkeligheder givet sin tilladelse og pigesjælene er så spændte over det nye, de skal opleve, som om de skulle på bal. Altså Caroline, vil du gå ind og hente det sidste nummer af "*Københavns Skilderi*".

Vi kan begynde her. Napoleon Bonaparte har holdt tale, vil frøken Caroline læse, hvad hr. Napoleon har sagt.

Napoleon udtalte følgende med bevæget stemme: I Indien og Amerika skal ligesom i Middelhavet alt, hvad der nogensinde har været fransk, for bestandig blive det. Erobret af fjenden ved krigens tilfældigheder skulle de falde tilbage til riget ved andre krigsbegivenheder eller ved fredsbestemmelser. Jeg ville anse det for en uudslettelig plet på min regering om jeg gav slip på en eneste franskmand.

Udmærket Caroline, kan du fortælle mig lidt om, hvem hr. Napoleon er.

Napoleon er de franskes kejser. Han er også general.

Hvordan blev Napoleon kejser?

Den sekstenårige pigesjæl ved ikke rigtigt. Hun kaster et sideblik til sin lille søster og giver sig så til at stirre ned i avisen. Hendes øreflipper bliver let røde. Det er jo ikke noget, de har haft for.

Nej, siger Sivertsen, jeg forlanger heller ikke at du skal vide det, du kan roligt sige det, hvis du ikke ved det.

Han blev kejser ved at sætte kronen på sit hoved. Han satte den også på sin kones hoved. Hun stirrer på billedet af Bastillen. Han gjorde sig selv til kejser, siger hun så.

Carolines lille søster hedder Hanne og har brune øjne. Hun siger, at jo, der var jo revolution i Frankrig, fordi adelen og kongen brugte for mange penge, og så trængte fremmede hære ind i landet for at blande sig i det, og så måtte de revolutionære sende hære mod dem. Og i en af hærene var der en officer, der hed Bonaparte og han var så dygtig, at han blev overgeneral og slog alle de fremmede hære. Og så gjorde han sig til kejser og fortsatte med krigene, fordi han ville erobre hele verden, så der aldrig kunne blive krig mere. Hos Erichsens havde de en fransk spillelærer, der havde været med i revolutionen. Han var adelig og måtte flygte.

Caroline siger, at det vidste hun godt, men det havde hr. Sivertsen jo ikke spurgt om.

Sivertsen ber Hanne læse videre i avisen.

Den engelske konge er syg og kan ikke synke uden ved kunstige midler og fordøjer næsten aldeles intet.

Hvis han dør, holder krigen måske op, mener Caroline.

Hr. Sivertsen tror det ikke. Hanne bedes læse videre.

Kinesiske sørøvere plyndrer kysterne.

Videre Hanne.

Blandt katolikkerne i Irland tager partiånden en alvorlig vending. Endnu en delegeret, hr. Sheridan er blevet arresteret og trods proklamationen vedbliver man at holde forsamlinger i hele Irland.

Frøken Caroline betragter sin vrist. Hr. Sivertsen havde lovet, at timerne skulle blive morsommere, hvis de fik lov at læse op af skilderiet. Irland ligger så langt borte. I sidste uge havde hun fået hr. Sivertsen til at rødme, hun havde haft den blå kjole på, den ny blå kjole, der havde en tilbøjelighed til at glide ned over skulderen. Da hun bøjede sig ned for at samle et stykke papir op, gled kjolen ned, og da hun så op, bemærkede hun hans blik på skulderen. Og da hun bad om undskyldning, blev han rød. Hun blev også selv rød. Og om aftenen, da hun skulle klæde sig af, stillede hun sig foran spejlet og lod kjolen glide ned over skulderen, mens hun betragtede sig selv. Og da kjolen gled ned over brystet kom hun til at rødme igen og blev så underligt varm og lod den glide ned over den anden skulder også. Og da spejlet hang så højt, havde hun stillet sig på tærne, og det havde været så underligt og mærkeligt, at hun havde fået hjertebanken og ikke kunne svare naturligt, da Hanne spurgte, hvad hun lavede.

Og nu ser hun på sin vrist og synes at føle lidt af det samme underlige igen. På forhøjningen ved vinduet danser støvfnuggene i en solstribe. Hanne læser og Sivertsen står og ser lige ud i luften.

Købmand hr. N. S. Gjørup, der nylig har etableret sig i Viborg har anlagt en kartefabrik i sin gård, hvorved adskillige fattige børn dagligt arbejder.

Hans kongelige højhed kronprinsen og adjudanterne har været på jagt i Søndermarken. Kronprinsen nedlagde en hare og en ræv fandt

døden for generaladjudant Bülows hånd.

V

Men det kan dog ikke være hr. Buxtehudes mening. Det er jo højforræderi. Sivertsen stirrer på brændevinsbrænderens kragetær. En veritabel opfordring til borgerne om ikke længere at tolerere de røde fjers skændselsherredømme. Og en ramsaltet kritik af kronprinsens militærgalskab og manglende duelighed. Og en beskrivelse af general R.s natlige orgier med balletpigerne fra det kongelige teater. Og kabinetssekretær Jessen skulle ha solgt embeder. Til hvilket formål vil hr. Buxtehude ha dette farlige stads renskrevet, nej ikke om han tør, han må tale med brændevinsbrænderen og det endnu iaften.

Og unge Sivertsen tager sin hat for at opsøge det skøre menneske, han er sikkert på madam Augsburgs vinstue.

På gaden er der mørkt, det mærkes, at det er ved at blive sent på året. Hos madam Augsburg er der også mørkt, de par tællepråse gir ikke meget lys. Rundt om ved bordene sidder de i grupper og gør sig kloge, en embedsmand, der føler sig som repræsentant for de højere magter, er ved at holde foredrag om storpolitik, hans pisk står lige ud i luften og han fægter med kridtpiben for at understrege, hvor genialt det er af Danmark at slutte sig til Napoleon, England er dømt til undergang, ingen kan modstå de franske tropper, det er kun et spørgsmål om tid og det endda kortere tid, end de fleste her i stuen drømmer om. Hvis man var i besiddelse af de oplysninger af hemmelig karakter, som han i kraft af sin vigtige funktion på højere steder nødvendigvis blev betroet, ville man måbe.

Statshemmeligheder må ikke røbes, men så meget turde han nok lade skinne igennem blandt venner, at en vis højtstående personlighed i formiddags havde betroet ham, at københavnske borgere måtte regne med muligheden af inden længe at være hovedstadsindvånere i et nordisk imperium og at deres elskede fyrste, hans kongelige højhed kronprins Frederik ville få rig anvendelse for sine fremragende statsmandsevner som kejser af Skandinavien.

Buxtehude er der ikke, men som Sivertsen står der og ikke rigtig ved, om han skal gå eller blive, kommer brændevinsbrænderen ind ad døren. De sætter sig i den borteste ende af lokalet, tobaksosen er så tyk, at man ikke kan se fra den ene ende af stuen til den anden. Et glas varm rødvin med sukker og kryddernelliker, ja det vil Sivertsen også nok ha, Sivertsen hører til den slags mennesker, der er for beskedne til selv at ha ønsker, havde Buxtehude taget portvin, havde han taget det samme.

Det er sært med Sivertsen. Nu har han afleveret papirerne til Buxtehude og forklaret ham sine betænkeligheder, men istedetfor at høre ordentlig efter, hvad brændevinsbrænderen siger til ham, sidder han og tænker på alt muligt andet, Carolines nøgne bryst, den fjollede embedsmands skidtvigtighed og Buxtehudes morsomme gammeldags påklædning, den varme rødvin og Hannes fristil om en drøm, hun har haft om en markmus. Når Buxtehude er ivrig, danser hans pisk op og ned i små hidsige sæt, man kan næsten se på pisken, hvad han siger, hvor verden må ha set sjov ud, da det var sidste mode at gå klædt som Buxtehude, hans kjole er bredskødet og af brunt klæde med store klapper på siderne og

blålige stålknapper, knæbukserne er af fløjl, bomuldsstrømperne er stribede og på de store grove sko er der sølvspænder, broderierne på hans halsklud ser ud til at være lavet af hans bedstemor, da hun var ung. Sivertsen selv har et vældigt mas med at få pengene til at slå til, så han kan ligne et menneske og være sig selv bekendt, men ingen kan se, at de moderne stramme benklæder af gult corduroy og de blanke wellingtonstøvler med kvaster er købt brugt hos en jøde i Læderstræde. Kjolen er det værre med, selvom den er moderne i snittet med høj krave op i nakken og kort liv, er den sørgelig slidt og af billigt stof, men måske vinhandleren heller ikke ville sætte pris på, at han var for elegant, så besøgende kunne tro, at han hørte til familien.

Endnu er dog ingen borger sat fast for at sige sin mening, siger Buxtehude.

Sat fast, tænker Sivertsen, tænk om man blev sat fast, tænk at blive sat fast, aldrig se en gade. Og blive slået ud for resten af livet, færdig med vinhandleren. Og Caroline og Hanne. Og måske blive slæbt til Halmtorvet og blive offentlig kagstrøget, måske brændemærket. Men selv om ingen endnu var blevet sat fast for at renskrive et raserianfald, vidste jo dog gud og hvermand, at bladene ikke turde skrive nogetsomhelst, før politimesteren havde godkendt det. Og så kunne de endda risikere at få vrøvl. Skilderiet havde jo gang på gang haft vrøvl, og hvis de ikke i hvert nummer havde haft et hyldestdigt til kronprins Frederik, Nordens Salomo, himmelgivne Augustus og sådant noget, ville det forlængst være blevet forbudt.

Se til de badutspringere, siger Buxtehude, en flok officerer er kommet ind i vinstuen. Der bliver straks gjort et bord klart til

dem, et par håndværkere, der har siddet der, må fjerne sig med deres glas og kridtpiber og selv finde ud af, hvor de kan finde et sted at sidde. Officererne forlanger højrøstet arrak og rom.

Ham den høje lyse af dem, siger Buxtehude, var før teolog og han kan sgu sin vorherre udenad endnu, han drikker som en svamp og ved hver snaps påkalder han jomfru Maria og alle helgene, De vil nok få lejlighed til at høre det, sidst han var her, spændte han ben for opvarteren, så han trillede omkuld med både glas og flasker og det hele, og hele banden slog et latterbrøl op, som om de aldrig havde oplevet noget så morsomt, men hvem tør sige noget til militæret, de kan sgu skalte og valte som de vil. I 1805 lå han med Køge-armeen på Falster, han hedder Wind og er nordmand; han og flere andre havde en lørdag aften været samlet til drikkegilde med en præst, og da præsten ville forlade gildet, eftersom han dagen efter skulle prædike og endnu ikke havde studeret sin prædiken, tilbød Wind at prædike for ham og præsten tog mod tilbuddet. Gildet blev ved til den lyse morgen og Wind gik lige derfra og til kirken. Han prædikede over teksten: Vandrer værdigen den vej, I ere kaldede.

Men hvad var nu meningen med det, jeg skulle ha renskrevet, hvad skulle det bruges til, spørger Sivertsen.

Det skal jeg sige Dem ganske ærligt og oprigtigt, svarer Buxtehude, og så iøvrigt håbe både for Dem selv og mig, at De er stum, det skulle trykkes og lægges rundt om på tilfældige steder og klæbes op på murene, så enhver kunne se, hvilken regering, vi har, løgn og bedrag er det, de fylder os gemene mennesker med, tar vores penge gør de også, til deres militær og deres uterlighed og drikkegilder.

Og hvor vil De finde en bogtrykker, der turde trykke sådan noget?

I Holsten, kære ven.

Og desuden kan vi da ikke undvære militæret, når vi er i krig.

Militær mig her og militær mig der, hvad skal vi med det når det ikke bliver brugt til landets forsvar, men kun til at lægge riget øde, hvad bliver militæret brugt til andet end kostbare manøvrer, vi skal bare betale skatter og finde os i indkvarteringer, fordi det morer Frederik at lege med sine soldater og for at fylde adjudanternes lommer, så de kan fortsætte deres vilde leben. Desuden har vi jo borgervæbningen og livjægerne.

Men hæren –.

Ja, hvis vi havde en ordentlig regering, hvis de røde fjer blev sat i kastellet og statsrådet blev indkaldt. – Men se nu nordmanden, se for pokker.

Nordmand Wind, teolog og officer, er kravlet op på en stol, man kan knapt se ham for tobaksskyerne, som bliklysestagernes spæde lys ikke kan sprede, men hans røde ansigt lyser igennem, han holder sit glas arrak hævet i højre hånd, hans kammerater brøler af grin. Wind holder tale til arrakken: Lader os prøve det hellige evangelium, som Markus skriver – Skål!

VI

Nej, Sivertsen vil ikke. Det er heller ikke den slags ting, man gør for penge, det er den slags man gør, fordi intet i verden kan tvinge en til at la være. Og sådan har Sivertsen det ikke, han kan godt la være. Når alt kommer til alt, har han en stærk

fornemmelse af, at Buxtehude har ret i alt det, han sidder og siger, ihvertfald i det væsentlige, men det kan ikke få ham til at løbe så stor en risiko. På den anden side ville han ikke frygte risikoen, hvis han følte sig opfyldt af disse ting, ligesom Buxtehude.

Alt det siger han til brændevinsbrænderen. Han siger det undskyldende, det er hans natur.

Jajada, siger Buxtehude. Vi kan vel være lige gode venner for det.

Det kan vi, svarer Sivertsen og føler pludselig en stærk sympati for den gamle tossede rad, der hader regeringen.

På vej mod døren bliver han standset af en af officererne. Han tager Sivertsen i skulderen og siger: Er han ikke læreren nede fra vinhandler Dahl.

Sivertsen kan ikke lide at blive tiltalt med *han*. Men måske det er en af vinhandlerens bekendte, så han svarer bare lidt mut, at jo det er han.

Da er han den små Carolines lærer, råber officeren. Her har vi jomfru Dahls lærer og beskytter, råber han til de andre, hende vinhandlerens.

Da skal han advares til at holde fingrene af fadet, laller Wind oppe på sin stol, giv ham et glas portvin på min regning på det at han skal forstå at bevare den kostelige skat mod farerne fra oven.

Latterbrøl, officeren ved siden af Sivertsen får hikke og må dunkes på ryggen. Wind kommanderer opvarteren til at komme med et glas portvin til hr. læreren.

Vi har desværre ikke mere portvin, siger opvarteren, vi har ikke haft i otte dage på grund af krigen.

Den forbandede krig, råber en, så giv ham da en snaps. Kan vi ikke komme i felten, kan vi da ialfald drikke.

Leve krigen, råber Wind, lad os drikke på et leve for krigen.

Sivertsen står med sit glas i hånden, hans kinder er lidt røde og hans hånd dirrer lidt.

Drik for helvede, råber officeren.

Sivertsen drikker.

Sig leve krigen og alle raske mandfolk, formaner Wind.

Leve krigen, mumler Sivertsen.

Snapsen brænder ham ned gennem halsen, gennem tobakstågerne ser han Buxtehudes ansigt. Stemmerne lyder, som kom de langt borte fra. Wind er ved at fortælle en anekdote om prins Ferdinands åndsevner.

Sivertsen står endnu i samme stilling. Ingen ænser ham mere. Han står lige ved døren. Han trykker dørklinken ned og går ud.

VII

Udenfor er det stjerneklar nat. Gaden ligger i mørke, men stjernerne kaster et skær over hustagene, luften er ren og klar og der er millioner af stjerner. Ved hjørnet af Holmensgade står en vægter.

Sivertsen går langsomt ned ad gaden, ør af røg og vin og forsmædelse. I hånden har han endnu snapseglasset, han slipper det, det klirrer i tusinde stumper mellem brostenene. I et hus i en eller anden gade i nærheden er der en svindsottig, der hoster. En skarp, tør hoste, der ikke vil tage ende.

2. kapitel

I

Fugletrækkene går over Danmark og småmanden samler ved til vinteren. Plovspandene trækker langsomt deres sorte furer i den våde jord og bondehaverne pranger med stærke farver. Jagthornene gjalder, rådyr og fasaner ligger i blodige klynger ved jagthytterne, den første frostnat har nået Sjælland, dagene er grå og sludfulde, stormen har suget nogle fiskerbåde i det våde dyb og mølleren har rebet vingernes sejl.

Ved sundet med de hvide bølgetoppe ligger byen bag sine volde, handelsbyen, garnisonsbyen, hovedstaden, Danmarks og Norges hjerte. De røde tegltag lyser i den musegrå oktoberdag, soldateruniformerne sætter farve på de tilsølede gader, her løber to rigers linjer sammen, her handles korn og vestindisk sukker, her eksercerer tropper, her udstedes reskripter, her hviskes den enevældige, velmenende og selvrådige kronprins i øret af adjudanterne, af de forhadte røde fjer.

Som myrer løber de mellem hinanden i de trange gader, købmænd, hofmænd, officerer, soldater og gemene folk, ordner og organiserer, regerer – og tager deres tiende, deres profit, beregner sig deres personlige fordel, svindler lidt, intrigerer lidt, forarmes og beriges, harmes og glædes. På slottet, på børsen, på værkstederne og belægningsstuerne. Hans kongelige højhed arbejder, han elsker at arbejde, de mindste sager må forelægges ham, han giver udkast til nye uniformer, han omstøder højesteretsdomme, han skriver reskript om mæglernes ret til købmandsskab og han lader meddele Korsør

by, at de for denne gang selv kan få tilladelse til at bestemme ansættelsen af den ny politibetjent. Vinhandler Dahl arbejder, han er på børsen, det er alvorlige tider for land og rige, formuer smelter bort og parvenuer maver sig frem. Der arbejdes, der intrigeres og spekuleres, brændevinsbrænder Buxtehude beser laugets nye hestemølle, der efter mange vanskeligheder fik hans kongelige højheds sanktion, den franske spillelærer hos Erichsen er ved at forføre en tjenestepige, teolog og officer Wind er ved at sove rus ud, redaktør Seidelin går tur for at finde stof til *Politivennen* og Sivertsen er ved at undervise Caroline.

II

Nu Hanne er blevet syg, er der tale om at standse undervisningen så længe, men Caroline holder på at fortsætte, dagene er så lange og kedelige og siden de er begyndt at bruge avisen som lærebog, har det været så morsomt, Caroline som ellers ikke er særlig lærenem og ikke plejer at interessere sig særlig for denslags. Og så fortsætter man og man fortsætter også efter at Hanne for at restituere sig efter forkølelsen er sendt på landet og to gange om ugen spadserer Sivertsen og Caroline ud og besøger hende, hun er indlogeret hos en smed på gammel Kongevej ved hjørnet af søen.

Caroline og Sivertsen læser avis. Caroline og Sivertsen spadserer. Caroline og Sivertsen låner smedens båd og sejler på søen. Og en aften da Sivertsen går iseng, jager han sine nøgne tær ned i en børste, der ligger i fodenden ved siden af en stor seddel, hvor der står skrevet med pigebogstaver: Venlig hilsen og godnat fra Caroline. Og under en busk ved søens skrænt kysser han hende, og det er meget svært at undervise en pige,

man har kysset. Ikke mindst, når undervisningen sker på tomandshånd.

Og havde det ikke været for det hofbal –. Men efter hofballet har hun været tavs og indesluttet, og folk fortæller at hans kongelige højhed havde danset med hende næsten hele aftnen, og man tilføjede, at det jo nok ikke er af det gode, for man kender hans kongelige højhed godt nok i det stykke og kan fortælle artige historier om tilfælde af den art.

III

Og så er det en lørdag aften. Vinhandler Dahl skal til møde og Sivertsen sidder på vinstue for at høre nyt, Caroline skal læse på sit franske og tjenestepigen er i køkkenet, hvor hun sidder ved komfuret og sløver efter dagens slid og slæb.

Og netop som mødet er åbnet, rejser Dahl sig fra sin plads, beder om undskyldning, lader en tjener bringe sig hat, frakke og stok og forlader mødet i stor hast, måske har han glemt nogle vigtige papirer, måske har han fået en vigtig meddelelse.

Og netop på samme tid forlader Sivertsen den lune vinstue og driver langsomt hjemefter, han knytter sin halsdug højere i halsen, aftnerne er fugtigt kolde og forkølelserne grasserer den halve by. Da han når vinhandlerens hus, hører han ophidsede stemmer, vrede råb, Dahls vældige stemme runger gennem huset, Sivertsen tager trappen i spring, døren til salen er åben.

Stuen er et øredøvende virvar. Bag et væltet bord værger en fremmed person sig mod vinhandlerens raseri, en laps i mørkegrå kjole med hvide knapper, Dahls næver er ude efter ham, men bordet er imellem, på gulvet ligger potteskår og en fortrampet hat, i sofaen sidder Caroline med forrevet tøj og

stive øjne, og lapsen, hans ansigt er dog bekendt, fortrukket af angst, det ansigt er dog set før; hans kongelige højhed.

Ved et spring om bordet har vinhandleren fået tag i fyren. Trænge ind i mit hjem, stønner han, han kan dårligt få ordene frem for pusten og raseri, han driver ham en kindhest og lapsen trimler henad gulvet, forsøger at rejse sig og værge for sig på samme tid og skriger:

Vanvittige, ser han da ikke, hvem jeg er!

Så han vil insinuere, brøler Dahl, han vil benytte sig af sin lighed med en kongelig!

Jeg ligner ham ikke, skriger lapsen, det er jo mig selv!

Vinhandleren bliver pludselig rolig: Så han vil slæbe hans kongelige højheds navn i smudset. Da skal jeg lære ham ikke at gøre det ustraffet.

Og Dahl tager sin stok og driver ham et vældigt slag over ryggen, stymper skriger han, stymper. Og langt fra at få afløb for sin vrede, synes han at blive stadig mere rasende ved synet af mennesket i den mørkegrå kjole, der ligger sammenkrøben på gulvet. Den tunge stok rammer over armene, over nakken, over lænden.

Sivertsen springer til og forsøger at holde vinhandlerens arm, men Dahl ryster ham af sig, driver lapsen et sidste vældigt slag over ryggen og siger: Og så ud af mit hus, svinemikkel.

Skikkelsen ligger som død på gulvet.

Kan han komme ud, brøler Dahl, og hæver stokken igen. Lapsen kommer på benene, blodet driver fra et sår i panden.

Nå, gesvindt!

Mennesket vakler, men den dirrende stok i Dahls næve giver ham kræfter, han halter ud ad døren, sidelæns, dækkende sig

mod et nyt slag.

Dahl knalder døren i efter ham.

Han står lidt. Så vender han sig mod Caroline. Nå! siger han.

Caroline svarer ikke, sidder stiv og apatisk, hendes kjoleliv er flænget og håret er i uorden. Nå! siger Dahl igen.

Pludselig stod han her i stuen, siger hun stille. Jeg –. Med en gang bryder hun sammen i et hulk: Han trængte ind på mig, jeg –. Og han blev helt vild og tog fat i mit tøj, og så stod du i døren. Jeg ville flygte ud ad døren, men han tog fat i mig –.

IV

Næste dag melder vinhandleren sig til audiens hos hans kongelige højhed.

Men hans kongelige højhed lader meddele, at han er sengeliggende og ikke tager imod.

Da kan De underdanigst meddele hans kongelige højhed, siger Dahl, at mit ærinde er af yderste vigtighed og ikke tåler opsættelse.

Man retter fornyet henvendelse til hans kongelige højhed. Og se, der tilstedes vinhandleren audiens.

Det forholder sig rigtigt, lapsen ligger i sengen, han har bandage om hodet og ser ikke ud til at kunne røre sig. Han kaster et sky sideblik på Dahl.

Eders kongelige højhed vil tilgive mig, at jeg trænger mig ind til eders sygeleje, siger Dahl ærbødigt, men jeg finder det rigtigst ufortøvet at underrette eder om, at en person, der foregiver at være eder, igår har forsøgt at forøve en forbrydelse i mit hus. Da jeg overraskede ham i hans skændige forehavende, forsøgte den feje slyngel at slippe for følgerne ved at påstå, at

han var eder. Jeg kunne naturligvis som ærlig borger ikke finde mig i, at han drog eders navn i smudset og gav ham en ordentlig dragt prygl. Jeg har dog ikke underrettet politiet, da jeg mente først at burde meddele eders kongelige højhed det passerede.

Den sengeliggende højhed sender ham et hadefuldt blik.

Dahls ærbødighed er uanfægtet: Hvis eders kongelige højhed ikke har noget at indvende mod det, vil jeg idag henvende mig til politiet og foranledige personens eftersporing og anholdelse. Med det nøjagtige signalement, jeg er istand til at give af personen, vil han ikke længe kunne unddrage sig genkendelse, da han vel ydermere bærer præg af min stok. Det ville være uheldigt, om denne person fortsat kunne give anledning til at bringe eders kongelige højheds rygte i fare, ja ikke blot det, men landets anseelse ville lide derved.

Den syge drejer hodet: Jeg må vel takke Dem, fordi De så håndfast har sat denne person på plads, jeg skal selv foretage det videre fornødne, at slige hændelser ikke i fremtiden skal finde sted.

Dahls inderlige fornøjelse bryder gennem hans ærbødighed: Og om jeg en anden gang skulle få anledning til at beskytte eders kongelige højheds rygte, skal jeg såvist ikke holde mig tilbage.

V

Og det er igen de små ting, der fylder dagene, Sivertsen underviser, Buxtehude passer sin gesjæft, kronprinsen dikterer reskripter og madam Augsburg fører bog over dårlige betalere, dagene bliver bestandig kortere og pengene bliver bestandig

mindre værd. Nu koster en slagtet gås 13-14 mark og kartofler 2 mark pr. skæppe. Kaffe og sukker er steget, for vestindisk må man nu betale 16 mark 5 sk. og for cheribon 15 mark 8. Candis koster på Sukkerhuset 14 mark. Sommeren er ikke helt forbi endnu, i en have ved volden står et bed roser i blomst, lidt blå i kanten, lidt forblæste. Og aubretia blomstrer endnu, og St. Hansurt og forglemmigej. Og violen kaster frø. Men længe kan det ikke vare, gæssene er ved at blive fede og sidste nat væltede østenstormen et par træer i Rosenborg have, der er højvande i kanalen og i Søndermarken rasler kastanjer og agern til jorden og løvet danser henad stierne. Nåletræerne er dybtgrønne.

Nu må de ha lys om morgenen i den første time, Sivertsen står med ryggen til den store bilæggerovn og Caroline læser højt af franskbogen. Af og til retter han hende. Af og til spør hun ham om noget.

Fransk er just ikke det, han er stivest i. Og selv om han var stivere i det, ville det ikke være vanskeligt at spørge ham om noget, han ikke ved. Og selv om lærer og elev kysser hinanden under en busk, er det nødvendigt at bevare autoriteten, en dag hun havde fransk fristil havde hun skrevet i sin bog: Min lærer, hr. Sivertsen, kan ikke meget fransk. Og han havde bare rettet det og ladet som ingenting, men siden den tid havde han passet på ikke at røbe, hvor ringe hans kundskaber var. Og siden den tid gjorde hun sig bestandig fornøjelse af at spørge ham om svære ord.

Og nu spør hun igen. Og hun ser uskyldigt naivt på ham.

En grundregel ved al undervisning er at eleven skal lære at hjælpe sig selv, siger han så. Hvad har jeg sagt, du skal gøre, når det er et ord, du ikke kender?

Og han går hen til vinduet og vender ryggen til for at hun ikke skal kunne se på hans ansigt, at han ikke kender ordet. I vinduet er der levkøjer, aurikler og gyldenlakker.

Slå op i ordbogen, svarer hun.

Nuvel, så slå op i ordbogen!

Der er stille bag ham. Han piller de visne blade af gyldenlakken.

Jeg kan ikke finde det, siger hun så. Jeg lærer vist aldrig at finde ud af sådan en ordbog.

Han er færdig med gyldenlakken og begynder på levkøjen.

Jeg kan ikke finde det, siger hun igen.

Sivertsen går hen til hende, blader over hendes skulder i bogen, hendes hår er lyst og blødt, i nakken går håret ned i en lille spids. Det staves med j, siger hun. Med j, mumler han, eftertænksomt, stemmen er ikke helt rolig. Hendes hår strejfer hans tinding, han kan mærke duften af det. Måske står det der slet ikke, hvisker hun, hendes mund er rød og frisk.

Men han tager sig i det, finder ordet og går hen til bilæggeren. Hun rejser sig, skyder sin stol ind under bordet og begynder at samle sine sager sammen.

Hvor skal du hen?

Jeg troede timen var forbi, siger hun studst.

Caroline!

Jeg vil sige til far, at jeg vil ha ferie og ta ud og bo hos Hanne.

Caroline, kom herhen!

Nej.

Vi er ikke færdig med timen, vi skal også ha dansk. Sæt dig hen på din plads.

Hun går tilbage, trodsig, sætter sig ned og ser afventende på ham.

Vi begynder med et diktat af avisen. Tag pennen og skriv.

I næste måned agter den danske æronaut –

Men pigen skriver ikke. Hun sidder med pennen i hånden og ser stift frem for sig.

Hvorfor skriver du ikke?

Jeg vil vide, hvorfor De er sådan overfor mig. Jeg vil vide, hvad jeg har gjort.

Hvordan er jeg overfor dig. Du vil jo intet sige mig. Siden det hofbal har du været mærkelig. Og når jeg har spurgt dig, har du ikke svaret. Jeg har ikke din fortrolighed.

Hun svarer ikke.

Der ser du, jeg har ikke din fortrolighed. Altså videre, skriv. Har du det med æronauten.

dannebrogsmand Colding, at opstige i en ballon. – Tiden og stedet skal nærmere vorde bekendtgjort.

Jeg kan jo ikke fortælle det, De må forstå mig, det er jo sådan, at jeg ikke kan.

Sivertsen fortsætter at diktere: Kejser Napoleon har holdt sit indtog i Amsterdam, negrene på St. Croix har gjort oprør, giftblandersken Anna Maria Zwanziger fra Nürnberg er henrettet med sværd i Kulbach.

De er ikke retfærdig mod mig, siger Caroline.

Men Sivertsen fortsætter: Og her står en lang smøre fra Maribo, som jeg vil læse op i sin helhed, den skal du skrive som genfortælling til næste gang.

Og mens han går frem og tilbage over gulvet læser han, langsomt og med eftertryk:

En pige, tolv år gammel, i Horbeløv sogn på Falster foregiver, at hun i flere dage har opkastet fireogfyrretyve skruptudser, der alle vare levende ved opkastelsen, og at de vare komne i hendes mave ved at have drukken sumpevand, hvori æggene have været. Det er dog ej alle, der troe på hendes påstand og erindrer sig den vidunderlige pige i Siebenbürgen, der ej havde spist i tres dage og som viste sig at være en bedragerske.

Og så ser han, at pigesjælen sidder og græder. En for en triller tårerne ned over hendes kinder.

Jamen Caroline –.

Hun rejser sig op, lægger sit hode ind til ham og hulker ubehersket. Han kysser hende, hendes læber er salte af tårer. Jeg vil sige det, han dansede med mig og først var jeg smigret og alle drejede hoderne og så efter os, men senere syntes jeg, han var modbydelig og da vi stod bag en pille, tog han så underligt på mig og så så fjollet ud, at jeg blev bange for ham og ikke turde danse med ham mere. Men så turde jeg alligevel ikke sige nej. Og så ville han aftale at træffes med mig, men jeg turde ikke sige nej og slog det bare hen. Og så lige da far var gået, hørte jeg nogen på trappen, og da jeg lukkede op, spurgte han, om jeg var alene hjemme, og han var først meget høflig og vi sad i sofaen og talte om ballet og han sagde han havde tænkt så meget på mig og at han var kommet, fordi han måtte se mig igen. Så begyndte han at ta om mig og sagde, at jeg skulle bo i et hus, han havde i Gentofte, og da jeg ville rejse mig, væltede han mig ned på sofaen –.

Og hvad så, spurgte Sivertsen –.

Hun tøver.

Sig det, siger Sivertsen.

Så tog han ned om mine ben og lagde dem op på sofaen. Og da jeg værgede mig og ville springe op, rev han mit liv i stykker.

Og hvad gjorde han så mere?

Ikke mere, far kom i det samme, og da han hørte ham på trappen, sprang han op.

Skete der ikke mere?

Nej.

Hvorfor har du så ikke villet fortælle hverken din far eller mig det?

Jeg har ikke turdet, jeg syntes det var så forfærdeligt.

Og du siger, der ellers ikke skete noget?

Nej, ikke andet end det, jeg har fortalt.

Sivertsen puster befriet: Og du har ikke opmuntret ham, du er ikke forelsket i ham.

Jeg kan ikke fordrage ham, svarer hun.

VI

Og sådan puslede livet indenfor Københavns græsklædte volde. Det var den florissante tid i dette fredelige hjørne af det urolige Europa. Europas jord drønede under de franske soldaterstøvler, men det var kun ekkoet, der nåede de grønne øer i nord, svig og list og magtbud ændrede Europas grænser, men nord for Hamborg lå det dansk-norske kongerige og tjente fedt på sin væbnede neutralitet. På Københavns red lå verdens næststørste flåde, Danmarks stolthed og beskytter.

Napoleon havde iscenesat sin blokade af det britiske rige, sin fastlandsspærring, men det var kun avisnyt, værtshussladder og høje konjunkturer for københavnske borgermænd, en verden udenfor, her var jo flåden, her var voldene og de nordiske rigers

ukrænkelighed, her var det kongelige teater med sine småskandaler og madam Augsburgs bog over skyldnere. Der var krig i Spanien, men fruentimmeret Stokkenbecks sandfærdige beretninger om sine rejser i mandfolkeklæder var bedre samtalestof og vandrede sig slidte mellem dydige borgerdøtres ophidsede hænder. En kvindes eventyr som rejsende skræddersvend, udgivet af hende selv og trykt i byen Haderslev i det herrens år attenhundredeogseks kan blegne Napoleons glorie i et hvilketsomhelst køkken, på en hvilkensomhelst vinstue.

Lad verden te sig, lad de store slås, vi har teatret og Oehlenschläger og Baggesen, lad Napoleon forråde den franske revolution og lave om på hele verden, vi har hofsladderen, *Politivennen*s felttog mod rådne rendestensbrætter og Sivertsens forelskelse i en sekstenårig vinhandlerdatter.

Europa er i smeltediglen.

Europa gennemrystes af katastrofer.

En korsikansk sergeant jager konger i landflygtighed og vil knuse det britiske rige, grænser er blevet streget på landkort og havene er givet tilbage til sørøveriet, men bag voldene har enevældskronprinsen, sjette Frederik med det stramme ansigt og krigerambitionerne dekreteret, at bladene ikke bør beskæftige sig med politik, land og rige styres af Guds udvalgte og politimesteren er sat til at gennemlæse bladene inden de udkommer. Og mens dønningerne af verdens uro slår mod Danmarks sydgrænse, hygger man sig bag de grønne volde i forargelsen over en mesterlinedansers nøgenhed, indsendere til *"Dagen"* dirrer over, at hustruer og døtre skal se badutspringerens lænder og lår utildækket og under kongelig

protektion kan sædeligheden gå lyse tider imøde, på kunstakademiet finder man det nu rigtigst ikke at sætte de kvindelige former frem for de unge kunstdyrkeres beskuelse. For ser det ikke galt ud for kunsten i hans majestæts lande, hvis kun liderligheden er drivkraften og ikke den ophøjede sjælelige dragning mod det skønne og rene. Man hygger sig, man vinder i lotteriet og man klager offentligt over at lysestøberne svindler med kvaliteten. Man morer sig, en stab af taskenspillere, bjørnetrækkere, kunstberidere, musikanter og rovdyrholdere udfolder deres kunster i den vesterbroske dyrehave.

Og selvom man har hørt noget om, at der er englændere i Kattegat, hygger man sig ikke mindre. For gav man ikke briterne læsterlige tæsk i attenhundredeoget og våger ikke hans majestæt og tropperne og flåden over landets og borgernes sikkerhed, lad blot englænderne komme og få deres overmod stækket endnu engang.

Og en klar solbeskinnet septembermorgen, en søndagmorgen, står Sivertsen i sit åbne vindu og nyder at være til. Han er ved at knytte den ny halsklud, i det gamle store træ udenfor vinduet skvadrer tusind spurve, fra vinhandlerens stue driver en fin tynd blå stribe tobaksrøg ud i solskinnet og spreder sig langsomt i den klare, stille luft, klokkerne ringer til kirke. Uskik at ryge på den tid af døgnet, tænker Sivertsen og lytter med hele sin krop efter lyde, der kan fortælle ham noget om Caroline, det er ved at blive sædvane med det morgenkys bag en dør, et kys uden ord, bare en luftning, en dør der glider op, lidt hjertebanken og hendes friske pigemund. Morgenen er døgnets skønneste tid, alt er så nyfødt, så uberørt.

Der er noget på trappen. En bevægelse i luften, som må være hende. Den ny pige ovre hos grossereren står og traller i sit køkken. Det er søndagmorgenstemning det hele, bare pigen dog ikke sang så falsk. Eller ihvertfald sang noget andet, det er den om sømanden, som visekællingerne synger for tiden, så den hænger hele byen ud af halsen.

Men den lyd fra trappen kan ikke ha været Caroline, for nu hører han hendes stemme fra vinhandlerens stue.

– Og så pludselig bryder det løs! Mennesker, der løber henad gaden og råber noget, som ingen forstår. Og kirkeklokkerne slår over i klemt som ved ildebrand, den ene efter den anden, alle byens klokker klemter, og der bliver stadig flere der løber, og råbene krydser hinanden og springer som flammer fra gade til gade, hele byen er i oprør, som en myretue, man har rodet i med en pind. Og søndagmorgenfred og fuglekvidder og fine røgstriber i stille morgensol, og pigetrallen om en sømand og Carolines pigestemme går under i et hav af råben og trampen og klemten.

Englænderne er gået iland.

3. kapitel

I

Et stykke udenfor Vesterport mødte Sivertsen smeden med Hanne ved hånden. Vejene var ufremkommelige af mennesker, der løb i hver sin retning, bønder og arbejdere der sled med at bringe indenfor voldene, hvad der kunne nås, kærrer med husgeråd, kornlæs, vrinskende heste; til alle sider flammede bålene af hytter og gårde, som brandkorpset stak ild på for at hindre englænderne i at bruge dem til dækning, fattigt klædte flygtninge med bylter var i flokke på vej mod byen.

Pludselig sprang råbet: *Portene lukkes* som en løbeild gennem vejens menneskevrimmel, man gav sig til at løbe, man piskede på hestene, man puffede sig vej frem, man råbte og skreg og tænkte kun på sit eget, vejen var ufremkommelig, en skagle på en stivvogn sprang og mennesker, dyr og vogne klumpedes sammen i et virvar af eder og hensynsløshed. Bagved trængte man på og menneskeklumpen begyndte at skubbe på stivvognen, før skaglen var ordnet. Sivertsen tog Hanne på armen, sprang over grøften og begyndte at løbe ind over marken, smeden sprang efter og flere og flere rev sig løs af klumpen og spredtes til begge sider ind over markerne, en kærre forsøgte at køre over grøften, men væltede. Og stadig lød kirkeklokkernes klemten inde fra byen og råbene om at porten lukkede.

Smeden sprang afsted ved siden af Sivertsen, der havde Hanne ved hånden. Jeg må tilbage, råbte smeden. Nej, De må følge med, pustede Sivertsen. Nej, jeg kan ikke, råbte smeden,

men blev ved at løbe ved siden af dem, jeg må tilbage til huset, min kone er der, vi må ha tingene med os.

Der er ikke tid til det, råbte Sivertsen, Deres kone er sikkert kommet efter os.

Jamen tingene, smeden havde næsten ikke noget vejr tilbage i sig.

De har sikkert sat ild på huset nu, svarede Sivertsen uden at sagtne.

Pludselig standsede smeden.

Nej, vi kan ikke standse, råbte Sivertsen og løb videre.

Da de havde løbet lidt, kiggede Hanne sig tilbage. Han står der endnu, sagde hun og ville standse.

Sivertsen standsede og så tilbage, smeden stod midt på marken og kiggede efter dem, han var for langt væk til at de kunne råbe ham op. Mens de stod og hev efter vejret og så på ham, vendte han om og løb den anden vej.

Han er gal, sagde Sivertsen og de gav sig igen til at løbe. Et eller andet sted blev der skudt og røgen fra et brændende hus drev ind over vejen og markerne, skjulte alting og sved i øjnene. De kom forbi en kone, der lå på knæ på jorden og rodede med et eller andet. Rebet om hendes bylt var sprunget, de standsede for at hjælpe hende, hendes ejendele lå spredt over marken, jeg må ha tabt min kedel, sagde hun, og min bibel, hvor er min bibel. Sivertsen gik lidt tilbage for at se efter den. Den lå under et kålhode, det måtte være et gartneri, de var kommet ind over og det han havde været lige ved at snuble over før havde nok været et aspargesbed. Kedlen kunne de ikke finde. De knyttede rebet og bandt det om dynen og gik videre i røgen, konen blev ved at se sig tilbage efter kedlen.

På volden var der fuldt af folk og soldater, foran porten trængtes en stor klynge.

II

Nogen uniform til Sivertsen kunne ikke skaffes, men vinhandleren havde liggende en opkrammet militærhat fra dengang, han var i borgervæbningen, han og pigebørnene ville prøve på at komme ud på Amager og Sivertsen fik militærhatten på og besked om at melde sig til tjeneste. Hatten var for stor til ham, men da de havde puttet en papirpølle, som Caroline lavede af nogle gamle numre af Politivennen, indeni og havde skåret remmen kortere, sad den dog fast. Hans skægløse pigeansigt i den gamle barske hat så så pudsigt ud, at de kom til at le. Nu må Vorherre råde, når vi ser hinanden igen, sagde vinhandleren og trykkede hans hånd.

Men endnu inden man havde pakket færdig, kom der ridende bud til vinhandleren. Og da han red bort igen, kom vinhandleren op til dem, og sagde, at der alligevel ikke blev noget af at rejse, det sikreste sted idag i Danmark var indenfor voldene, for Sivertsen skulle han nok ordne det, så han ikke behøvede at springe soldat, nogen måtte der jo være til at ta sig af pigerne. Militærhatten må De hellere beholde på, sagde han, så De ikke blir forulempet på gaden. Mig lar man vel være, tilføjede han bistert, å de svinehunde, sikken en regering, kronprinsen gir ordre til at holde byen for enhver pris og stikker så selv af til Kiel med hele forbryderslænget af adjudanter, nu kan vi snart vente nyt fra Kiel om de røde fjers drikkegilder, mens vi slås med englænderne. Sikken en regent – det var ligesom i attenhundredeet, hvor han sagde *Sejre eller dø* og blev

så bange, da det gik løs, at han tiggede Nelson om fred efter at vi faktisk havde slået englænderne. Nu kan han ta sine dansetimer i Kiel og lege krig med sine rødtoppede adjudanter, fire timer daglig danser han og resten af tiden leger han general og stikker sin næse i ting, han ikke har forstand på, det menneske fører Danmark i fordærv, han vil råde for alting og gør altid det forkerte.

Som det altid gik ham, når han hidsede sig op, blev han pludselig rolig. Han smilede endda og sagde blidt, lidt sarkastisk til Sivertsen: Eller hvad mener hr. læreren?

Og som altid ved den slags lejligheder blev Sivertsen let forvirret og fik ikke udtrykt, at han var så af hjertet enig med hr. Vinhandleren. Kun en enkelt sætning fik han mumlet og allerede mens han sagde den, gjorde han sig klart, at det ikke var hans egen, men et citat af Buxtehude: *De røde fjer er en skændsel for landet.* Hvor gerne ville han ikke ha benyttet lejligheden til at overtyde vinhandleren om, at de havde nøjagtig samme mening om de dele og at han ikke var det nul, som han var sikker på, den rige mand anså ham for. Og istedet stod han bare der, sky og forlegen, beæret og chokeret over det fortrolige spørgsmål og med en tunge så tyk og klæbrig i ganen, at han ikke turde slippe den løs.

De røde fjer, sagde Dahl og spillede med tungen over læberne. Inden denne krig er tilende, har de fyre svindlet sig til millionærer, mens vi kommer til at gå med tiggerstaven.

Og han blev igen hidsig: Og nu er vi i krig med England, det eneste land, vi aldrig skulle ha været i krig med. Hvad kunne franskmændene ha gjort os? Selvom de havde besat landet, ville det aldrig ha ødelagt os. Men englænderne – det vil ødelægge

os. Og vores flåde, der ikke engang er sejlklar, mens vi i måneder har set, hvad det drev op til. Med en sådan regent er vi vel farne, det er konsekvent sådan, at hver gang han skal træffe en afgørelse, træffer han den forkerte. Om dog Bernstorff havde levet endnu.

Han stod lidt, blev igen sagtmodig og betragtede de halvtpakkede kister og de to pigebørn. Jeg må gå nu, sagde han så. Han vendte sig, og da Sivertsen rakte ham hans hat, gentog han: Jeg skal skaffe Dem fri af militæret. Vorherre må råde for, hvad der nu kommer over os.

III

Hos madam Augsburg havde forskrækkelsen allerede lagt sig, man tilpasser sig hurtigt en belejring. Man tilpasser sig i det hele taget hurtigt, der er kun gået et par dage og man gider dårligt nok gå op på bastionen og se den engelske flåde, der fylder hele sundet, så langt øjnene rækker, langt ude til venstre ligger et par danske kanonbåde og fyrer, først kommer der en lille uldtot, der bliver stående i luften og så noget efter et dumpt drøn. Det er latterligt at englænderne tror, de kan gennemføre en belejring, København kan holde i månedsvis, og inden den tid er tropperne kommet fra Holsten, general Peymann skulle have smilet, da han fik besked om, at englænderne var gået iland, så har vi dem, sagde han, det bliver deres død. Og briterne er selv klar over det, i deres desperation har de kastet et par bomber, det var den rene fiasko. Den ene bombe havnede i voldgraven og den anden kunne ikke eksplodere, det kunne man da også sige sig selv, at bomberne ikke kunne nå ind over byen, så langt borte de byggede deres bastioner. Ihvertfald da

ikke med effekt. Og nu havde de da også opgivet det og lå bare og ventede på, at vi skulle overgi os. De kendte os åbenbart ikke rigtigt. De ville komme til at erfare noget ganske andet, livjægerne forberedte et udfald ved Classens have og så skulle vi få at se, om englænderne kunne løbe så hurtigt, at de kunne nå at komme ombord på deres skibe eller vi skulle ha besværet med at begrave dem. Så kunne englænderne måske lære at holde sig væk en anden gang. En sønderjyde, der gik og handlede med kniplinger havde hørt en samtale mellem to højtstående officerer: Derfor så man ikke noget til den danske flåde, for når englænderne var jaget ombord, skulle vore berømte matroser gøre resten, flåden lå parat og ikke én englænder ville få sit hjemland at se mere.

Vrøvl og sludder, sagde Buxtehude, flåden er jo ikke sejlklar.

Ikke sejlklar? Den sure kværulant vidste da også besked med alting.

Nej, ikke sejlklar, gentog Buxtehude. Hverken sejlklar eller fuldtallig. Den ligger bare til afhentning, det er den, englænderne er kommet for at hente.

Latterligt med denne brændevinsbrænder, der mente at ha forstand på politik. Hvorfor tror han da, at kronprinsen er rejst til Kiel, hvis det ikke var for at komme tilbage med armeen og fange englænderne i en saks?

Hvorfor? Fordi kronprinsen vil være i nærheden af sin familie, når der er fare på færde. Og fordi kronprinsen er lige så hjælpeløs, som han var i attenhundredeet. Og for at slippe for statsrådet, der ikke vil la ham bestemme alting selv.

Det faldt ikke i god jord. Man vendte ryggen til ham, var det en dansk mand, der talte sådan? Og man hørte videre på

sønderjyden, der havde hørt de to officerer snakke fortroligt: da engelskmændene havde fået besked om, at general Peymann var blevet byens kommandant, havde deres admiral sagt, at så kunne de godt sejle hjem igen.

Hvorfor gør de det så ikke, sagde Buxtehude.

Fordi den svenske flåde ligger ved Læsø for at smadre dem, når de kommer, hoverede sønderjyden.

Buxtehude var til grin, man var befriet over sønderjydens oplysninger og befrielsen fik luft i latteren over den tåbelige brændevinsbrænder. Men han var ikke alene, en ranglet fyr med betændte øjne kunne måske godt, hvis han ville, fortælle dem noget.

Så, hvad da?

Dette ganske simpelt, at svenskerne havde fået en million for at holde sig neutrale.

Hvad, du er jo selv svensker, råber en.

Det er jeg født, svarer den ranglede, men jeg er ikke landsmand med forrædere og jeg ved, hvad jeg taler om.

Dette er dog det værste nonsens, udbryder en ældre mand, der med åbenlys uvilje har stået og hørt på skænderiet. Enhver ved dog, at den svenske konge med glæde så på, at englænderne ødelagde os, at han endda ville hjælpe til, hvis han mente det fornødent. Desuden var det i attenhundredeet, svenskerne fik penge for ikke at hjælpe os. Svenskerne hader Frankrig og hvis vi ikke vender os mod Napoleon, kommer vi snart i krig med dem. Og hvad det anbelanger, har brændevinsbrænderen sgu så evig ret, som regent burde kronprinsen være her og ikke i Kiel, hvis han havde lyttet efter statsrådet, var vi aldrig kommet i krig med England og hvis han ikke havde sat censur på aviserne

havde I ikke siddet her og været så forvirrede. Men det er adjudanterne, der råder ham og så er vi vel farne, de tror at Napoleon er en Gud og de elsker krig og ballade. Og for at sige det som det er, benytter de sig af kronprinsens godmodighed, de løber om hjørnerne med ham.

IV

Det er sært for et menneske ikke at vide, hvor han kommer fra og hvor han vil hen. Hvor der ikke behøves kraft, forsvinder kraften. For hvad ærgerrighed kan en huslærer ha. For en vinhandler er det let nok, han vil bestræbe sig for at sælge mere vin, dertil behøves kraft, og så opstår kraften. Og kan han ikke sælge mere vin, kan han øge sin indflydelse, låne penge ud, købe sig venskab og frygt, bygge sig et bedre hus, skabe sig hæder og agtelse. Og en brændevinsbrænder kan udvide sin gesjæft og blive laugets oldermand. Og en soldat kan gøre sig bemærket ved tapperhed og en løjtnant kan blive general. Men en huslærer? På hvad skal han sætte sin kraft ind. Måske det er derfor han er så viljeløs og så leddeløs. Så pigeagtig.

Og måske det er derfor, han er ligeglad med denne krig. Det er ikke hans krig. Den kommer på en måde som en befrielse. Som en oplevelse. Som en mulighed. Hvilken mulighed? En bedre stilling? Hvad skulle det være for en stilling? Den kunne skaffe ham penge. Hvad så, penge bruger man, og når man har brugt dem, har man ingen igen. Han kunne slumpe til nye klæder. Men dem slider man og efter et stykke tid er alt ved det gamle. Så er da den tid gået. Men hvad er vundet ved det? Man er kun blevet ældre og det er ingen fordel. Tværtimod. Men måske indebærer krigen uberegnede muligheder.

Om han så et stjerneskud, hvad skulle han da ønske sig? Caroline? Den tanke var en umulighed. Ikke ti krige og pest og hungersnød kunne gøre den tanke mulig. Men hendes kærlighed, hendes krop? For den belejring var måske deres skæbnes ende. Og i hallucinationer havde han haft hendes krop, og virkeliggørelsen af disse stønnende, sødmefyldte mareridt var et fast holdepunkt i hans natlige fantasterier.

De er begyndt på undervisningen igen. Så småt. De halvpakkede kister står der endnu. Den ny tilstand er blevet en vane. Militærhatten har han på, når han går ud, det er han forresten ikke ene om, alle borgere er iført en eller anden ting, der skal vise, at de er ved militæret og fritage dem for ubehagelige forespørgsler. Den der ikke har det, bliver antastet og presset til at melde sig. På Buxtehudes bryst pranger et lånt brandskilt.

V

Og så en smuk aften begynder det. Sivertsen er på gaden, da de første bomber hvisler gennem luften. Han står stille som lammet og få øjeblikke efter er gaderne oplyst af lysende brandpile. Luften dirrer under braget af bomberne, der slår ned. Det er somom byen standser for at trække vejret. Somom den drager et dybt suk for at berede sig til, hvad der nu kommer.

Og så bryder skrigene ud. Så klaprer fodtrinene i gaderne af løbende mennesker. Så flygter man, uden at vide hvorhen. Nogle ud af husene, nogle ind i husene. Enkelte står stille på gaderne med opvendte hoder og kan ikke rive sig løs fra synet af bomberne, der stødvis trækker deres lysende buer på himlen.

Det brænder allerede.

Det må være ved Frue kirke.

Nej, det er ved Petri.

Det er begge steder.

Det er mange steder.

Det brænder mange steder. Det brænder overalt. Fem steder, ti steder, til alle sider brænder det. Og til alle sider skyder det. Til alle sider brager og brænder det.

Så springer en bombe lige foran Sivertsen.

Og der sker det mærkelige, at Sivertsen ikke rører sig af stedet. Bomben har flået facaden op på et hus knap hundrede meter fra ham, men han bliver stående. Sten og jord og træstumper rasler ned over gaden og bomberne og brandpilene trækker deres lysende striber over himlen, men Sivertsen bliver stående. Og ikke af angst. Ikke af modløshed. En underlig klam hensigtsløshed har gjort ham ubevægelig. Han er ikke lammet, stivnet; han ser alt, hvad der sker omkring ham, rotterne hvirvler i brune klumper langs rendestensbrættet, et skrigende menneske med en blødende arm løber forbi ham, en kone ligger på knæ foran en lille pige og tørrer blod og snavs af hendes ben, der er et leben af væsner og lyde omkring ham og han opfatter det hele mærkelig klart, ser pludselig detailler som han aldrig før i sit liv har haft øje for, en halvkvalt græstot mellem brostenene, den knælende kones hår, det fede livsdygtige i rotternes krummede rygge.

Og pludselig går en voldsom glæde over at være til gennem ham, han tar med sin hånd op om sin hals og trykker fast, for at føle livet, halsen er varm og han kan i fingerspidserne føle blodets banken, det synger af liv i hans krop, halsens hud er

varm og levende under fingerspidserne, han føler en stærk ophidselse og et eller andet sted i ham opstår tanken om Caroline, og hans huds varme og den stærke følelse af at være til gør tanken stor og varm og gør den til begær, et ønske om et møde med hendes bløde varme, en trang til bekræftelse på livet.

Et nyt bombenedslag får ham til at løbe.

Han drejer om hjørnet til Læderstræde. En hund løber ved siden af ham. Den gør ikke, den er angst og holder sig ved siden af ham, underkaster sig hans beskyttelse.

Han løber. Han er mærkelig let og mærkelig klar og besluttedygtig. Hans jeg er vågent og parat til at ta en hvilkensomhelst kamp op. Intet skal forhindre ham i at leve.

VI

Caroline og Hanne er i køkkenet. De ligger på knæ henne ved vinduet ved siden af den gamle pige, der ber til Vorherre i en uafladelig strøm, hendes mimrende mund pludrer endeløse serier af meningsløse ord.

Tosseri, snærrer Sivertsen. Hanne, Caroline, hent jeres kåber, her er ingen tid at spilde.

Men de bliver liggende. Pigebørnene drejer nok hoderne, men de bliver liggende.

Hører I hvad jeg siger, hent øjeblikkeligt jeres kåber.

Da vender den gamle pige sig, i hånden har hun biskop Balles bønnebog. Gå jer vej, siger hun til Sivertsen, – med en mildhed og autoritet som Sivertsen aldrig før havde set hos hende. Her råder kun Gud, siger hun og bøjer sig igen over bogen.

Sivertsens nyerhvervede kraft er ved at forlade ham, fuser lige så stille ud af ham. Men så hør dog, siger han, bomberne

kan ramme os nårsomhelst, vi må herfra.

Gud vil beskytte os, siger den gamle med stærk og myndig stemme. Og det er som hendes øjne ser igennem alt og langt bort, da hun fortsætter: Ak du min herre Jesus og frelsermand, det høre og bønhøre du!

Et bombenedslag ryster huset. Det kan ikke have været langt borte, det må være her i gaden.

Det er vanvid, råber Sivertsen. Og han springer til vinduet og river Hanne og Caroline op af deres knælende stillinger. Hurtig, hent jeres tøj.

Pigerne er viljeløse, lammede af det, der er over dem. Men så skynd jer dog, råber han, vi må herfra, der er ikke et minut at spilde.

Og han vender sig til det gamle tyende: Du også, skynd dig at hente dit tøj.

Men den gamle bliver liggende. Gud er stærkere, siger hun, hendes øjne er milde og gamle.

Sivertsen river bønnebogen fra hende. Hent dit tøj, siger han.

Hun har rejst sig og står ydmyg og stærk overfor ham. Jeg bliver her, siger hun. Ikke stædig, ikke opgivende, men som den der har ret og bærer over med andre.

VII

Gaderne er ufremkommelige. Nogle steder spærres de af dynger af brokker fra sammenstyrtede huse, nogle steder brænder det og heden fra kæmpebålene og flyvende gnister spærrer gennemgangen. De må løbe tilbage og prøve andre gader. Folk prøver at slukke de brændende huse, men det er

galmandsværk, de stritter deres vandpøse på flammerne, de kommer slæbende med fyldte kar og spande og bomberne og brandpilene regner over byen.

Det er nat, men bomberne lyser. Da to brandkorpsfolk kommer bærende med noget på en stige, må de træde op i nogle glovarme brokker for at la dem komme forbi, det er en gammel kone, der ligger på stigen, hun har ingen ben, blodet har gennemsivet hendes kjole og drypper fra stigen. Caroline griber hårdt om Sivertsens arm og presser sit ansigt mod hans skulder.

Da de kommer til Knippelsbro, er den spærret af mennesker og vogne. Gået i klump, presset så hårdt som en prop i en flaske. Men de slipper ned i en båd, der skal ro nogle velklædte folk over. Sivertsen tar den ene åre. For at hjælpe til og som tak. De har alle ansigterne vendt mod byen og skæret fra brandene og bomberne spiller på det mørke vand. De sigter efter Frue kirke, siger den velklædte, han er grosserer, Sivertsen har set ham før, han vil snakke med ham, ulykken har gjort alle lige. Da de når Christianshavn lægger han armen på grossererens skulder og siger at han er huslærer hos vinhandler Dahl og at han er taget herover for at bringe pigerne i sikkerhed et sted på Amager. Men det er nat og han kender ingen på Amager. Om hr. grossereren måske kunne ta sig af pigebørnene, så ville han vende tilbage og se at finde vinhandleren for at fortælle ham, hvor pigerne er.

Jeg skal ta mig af dem, lover grossereren. Men følg selv med, det er ikke til at tænke på at finde Dahl inat.

Men Sivertsen vil tilbage, Dahl vil sikkert i løbet af natten vende hjem til huset for at se efter pigerne.

Jajada, siger manden. Midt for øjnene af dem omfavner Sivertsen begge pigerne og kysser dem. Han bliver sløret for øjnene og er lige ved at gi sig over. Om vi dog mødes igen, hvisker han bevæget til Caroline. På vej til broen vender han sig om og vil vinke til dem, men de er ikke længere at se i mørket og de flakkende skær.

Det er ikke til at komme over broen, hele strømmen går jo den modsatte vej. Han løber tilbage, måske båden er der endnu. Den er der, men den har lagt fra, han kan skimte den i mørket. Da han råber vender den og tager ham ombord. Fiskeren er alene, hvem tænker vel på at lade sig færge over til dette helvede.

Han løber bag børsen for at undgå strømmen af de flygtende. Over broen ved Højbro må han bruge albuerne for at komme igennem, en kvinde løber skrigende over torvet og ned langs stranden, hendes hår er uredt og flagrer efter hende, en vægter kommer slæbende med alle sine ejendele i favnen, han er ikke embedsmand mere, bare flygtning som de andre.

I Naboløs ser Sivertsen en bombe lige over sig. Han springer ind i et hus. I sidste sekund. Bomben slår ned i huset ligeoverfor. Han rykker længere ind i gangen, mens han dækker sig mod de flyvende sten, der slår imod mure og døre. Han mærker, han står trykket op mod nogen, han kan intet se, kun mærke et blødt legeme mod sin ryg.

Da falder en bombe midt i gaden, ligeudenfor. Han tumler opad et par trin og ind i en lav, mørk stue. Hans medskabning fra gangen, det bløde bag hans ryg følger med, luften er fyldt af bragen og skud, nogen skriger, det lyder som var det ligeudenfor.

Endnu en bombe på samme sted. Han lukker døren og ser sig om. Medskabningen er en halvvoksen pige, en slank pige med eksplosive bryster og håret udslået. Hun er tarveligt klædt, en vaskepiges datter, en svovlstikketøs.

Hun skælver over hele kroppen og står og svajer. Så dør lyset i stuen langsomt bort, et bål må være brændt ud, et hus brændt ned til grunden. Han når lige at se, at hun vakler, før han får fat i hende. Hun hænger slap og tung i hans arme. Forsigtigt lægger han hende ned på gulvet.

Det er mørkt. Han kan næppe skimte hende, hans fingre famler sig frem til hendes bælte og løser det, hendes tøj lugter af køkken, hun er nok tjenestepige i et eller andet hus her i nærheden. Måske i dette hus.

Så sidder Sivertsen da der på gulvet ved siden af pigen. Af og til flammer et skær op, vinduernes felter lysner og sprosserne tegner deres sorte silhuetter i korte glimt, pigens sorte hår får ansigtet til at lyse i dunkelheden. Han mærker hendes ånde på sin hånd og drives til lempeligt at trykke sit håndled mod hendes mund. Hendes læber er fyldige og bløde, varmen går igennem håndleddets tynde hud.

Sover hun mon. Hun ligger som livløs, men hun ånder og er varm. Fyldt af en stædig og blodfyldt lyst blotter han hendes hals, hans fingre famler ved særken og da hendes bryst ligger yppigt og varmt i hans hånd, går der en skælven gennem ham og det spænder i hans lænder.

Larmen udenfor vinduet synes at være trukket bort, men der er stadig nogen der skriger. Et sted i nærheden. På en eller anden måde hidser skriget ham, han presser sin kind mod hendes mund, kysser hendes bryst, blotter brutalt hendes

midje og presser sit ansigt mod det bløde maveskind. Han mærker at hun er vågen, hendes fingre famler ved hans hår. Og mens hans hjerne er fuld af Caroline og krig og blodige lemlæstelser og brunst krænger han kjolen ned over hendes lænder. Og mens han kysser hendes hår udløses hans spænding og hans længsler og hans angst for døden.

4. kapitel

I

Hver morgen står solen op. En by er blevet sønderskudt, bombet, brændt, men morgen efter morgen står solen op, og livet begynder forfra. Når natten svinder, bliver dens forbrydelser og angst fortid. Livet begynder altid forfra, der ryddes op i sodede brokker, hunde slikker deres sår, døde begraves.

Og når solen står op, er det for en ny dag. Knap er døden borte før hammeren synger igen, brandtomter ryddes for nye huse, træer fældes, børn fødes, kvæg slagtes. Den engelske flåde vugger sine skibe på Øresunds oktobergrønne, kolde bølger, den vugger nordpå med sit bytte, den danske flåde bemandet med engelske gaster, under engelsk flag. Vinden er frisk sydlig, lidt skarp, saltfrisk, bølgerne er små, hårde med hvide toppe, sundet er fuldt af store skibe med hvide sejl, skib ved skib så langt øjet rækker. Da kæmpeflåden står ud af sundet, saluterer Kärnan, den svenske konge hilser sit forræderi med kanonskud.

Og mens fregatterne lænser mod nord gør byen sit regnskab op, den menneskelige virkedrift ryster ulykken af sig. Husene kan bygges op igen, de døde kan erstattes med levende, de flygtede vende tilbage. Alt vil glide i lave igen og regnskabet blive gjort op, de tapre vil blive belønnet og de feje stemplet og de der benyttede rædselstimerne til misgerninger, vil blive slæbt frem af mørket og straffet, en slagter er grebet for mord, en officer for forræderi, en værtshusholder for voldtægt og en huslærer for plyndring, ingen misdæder skal gå fri, regnskabet

vil blive gjort op. Og regnskabet vil blive gjort op med englænderne, der vil blive bygget nye skibe, støbt nye kanoner, flådetyvene og mordbrænderne skal komme til at skælve for den retfærdige gengældelse. Den der dræber ved sværd skal omkomme ved sværd.

Det er oktober. Himlen er høj og klar, luften ren og skarp. Et land er stødt ud i ulykke og krig, men i dets skove flammer rødgyldne farver op som altid i oktober, frosten bider let i den brunsorte pløjejord, bonde og fisker bereder sig til vinteren, i moser og kær rasler vinden i de tørre siv og inde i fjordene ligger byerne og lader efterårssolen skinne på sine røde tegl.

II

Sivertsen er bragt til Charlottenborg for plyndring, på hans rygstykker sidder blå striber af politibetjentenes stokke, de røde engle slår godt, de er i vanen og de har sindelaget. At protestere overfor en politibetjent har aldrig ført til andet end prygl, sådan var det i Roms tid og sådan er det idag. En borger vil aldrig tro det før han selv oplever det, selv idag, i vort oplyste, kristne samfund, i attenhundredesyv, er det sådan; hvem skulle tro det muligt i vor tid, bønderne er frigjort, slaveriet er ophævet, men protesterer en borger mod vilkårlighed, får han tæsk. Til syvende og sidst har Sivertsen altid troet på retfærdigheden; og fandt der også enkelte afvigelser sted, blev det dog før eller siden opklaret og retten fik, hvad der tilkom den. Det er ikke så let at være en pæn huslærer, der bliver anholdt en forvirret nat for noget man ikke har begået. Man bliver indigneret, man protesterer og man får tæsk. Det er ikke så let at erkende, at man ved et ulykkeligt tilfælde er kommet ind i den ene ende af

en sindrig mekanisme, der er oprettet for at producere straffe, og ikke kan producere andet. Og som gør det til samfundets betryggelse. Lad være at der er en uskyldig, der ryger med i købet, i det store og hele virker mekanismen som den skal, det er alvorlige og skrappe tider og det ville være skæbnesvangert at anerkende mekanismens fejlbarlighed. Om også kun i et enkelt tilfælde.

Charlottenborgs kældere er overfyldt af fanger, der venter på lov og dom. Vinhandlerens pæne huslærer sidder der mellem tyve og prostituerede, hælere og spektakelmagere. I tankerne gennemgår han gang på gang den skæbnesvangre nats hændelser og kommer uvægerligt til samme resultat: Om et øjeblik vil man åbne døren og give ham fri med mange undskyldninger. Det kan dog ikke fejle. Det er for utroligt at man skal smides i dette hul, ja endda forulempes korporligt gang på gang uden at ha gjort sig skyldig i nogen lovovertrædelse.

Men han protesterer ikke længere. Han har lovet slutteren dusør for at lade besked gå til vinhandleren, det hele vil snart blive opklaret og han vil kunne forlade sine usympatiske medfanger. Tanken på den kommende oprejsning gør det hele lettere, de brutale røde engle, der benytter enhver lejlighed til at lade deres stokke suse over fangernes ømme rygstykker, vil se deres bytte forsvinde mellem hænderne på sig. Og medfangerne må finde sig en anden skive for deres spot og had.

Men dagene går og dagene er lange. Og fra at ha været en huslærer, der sidder anholdt bliver han efterhånden en fange, der før i tiden var huslærer. Og for en fange kan det så nogenlunde være ligegyldigt, hvad han har været før i tiden.

Nogle ugers ophold i et fangehul udsletter forskellen, huden får det samme gustne skær hos alle, øjnene får det samme hadske ængstelige, klæderne det samme lurvede præg.

Sæt dig ned søster, siger en vindtør lille person, en hæler som Sivertsen har set mangfoldige gange i kvarteret omkring Læderstræde.

Og da Sivertsen blir ved at gå op og ned ad gulvet, påtar hæleren sig et uskyldigt funderende ansigt og siger halvhøjt til sin sidemand: Jo mere jeg tænker over det, des mere blir jeg sikker på, at denne hersens huslærer i virkeligheden er den berømte kvindelige skrædder i mandfolketøj, jeg har engang set et billede af hende og jeg tør vædde på, at det er hende der går og gir den som huslærer.

Vittigheden er gammel i fangehullet, men hvor tit den så er sagt, tar den dog kegler. Hver eneste dag har hæleren affyret den og han forstår at nuancere den, så den bliver morsommere, jo oftere den gentages.

Hælerens sidemand er en tømrersvend, der har banket sin mester halvt fordærvet, han er en tung og godmodig fyr, der ikke blander sig i andres ting men heller ikke finder sig i ret meget. Nu appellerer hæleren til ham, om han ikke tror, at Sivertsen er den berømte skrædderkvinde i mandfolketøj. Han går godmodigt ind på spøgen, lidt spas kan jo aldrig skade her i det fordømte kælderhul: Nej, det kan han da aldrig tro.

Jamen så se dog, siger hæleren, og slår et kast med hodet i retning af Sivertsen, se rigtigt på ham, kan du ikke se hvor han svinger med hofterne ligesom en hofdame. Læg nu mærke til, når han drejer.

Hæleren er alvorlig og eftertænksom: Se hvor han svajer og se de armbevægelser. Jeg er sgu sikker på, at det er hende.

Alle ser grinende på Sivertsen. Han kan tvinge sig til at fortsætte sin vandring frem og tilbage over gulvet, men han kan ikke tvinge rødmen bort fra sine kinder.

Hæleren betragter ham med sit allermest uskyldige ansigt: Men selvfølgelig kunne vi få det nærmere undersøgt.

Hvordan mener du, spørger tømreren. Ifølge ritualet.

Vi kunne knappe bukserne ned på ham og se efter.

Jamen sæt nu, at det virkelig er en kvinde, siger tømreren med forstilt bekymring.

Ja, det er jo netop det, svarer hæleren alvorligt. Jeg er bange for, at det virkelig er en kvinde og så ville her jo blive et forfærdeligt leben.

Det er en herlig spøg. Hele fangehullet er ved at grine sig fordærvet og det hjælper ikke, at slutteren dundrer på døren og råber *Stille*.

Da påkommer der pludselig hæleren en trang til en virkelig effekt, en ny spas, der ikke tidligere har været prøvet: Om vi dog skulle prøve alligevel siger han.

De grinende fanger bliver stille og måber på ham.

Ja, jeg mener det sgu, siger han. Så kunne vi en gang for alle få sagen afgjort.

Da lammelsen over hans frækhed har lagt sig, begynder ideen at vinde gehør. Ja, sataneme, siger en vesterbroslagter fornøjet, lad os se fyrens mås. Lammelsen er væk og de kan ikke røre sig for bare grin. Sivertsen retirerer mod døren, han er bleg og ryster over hele kroppen.

Hæleren har endnu ikke rørt på sig. Han betragter Sivertsen roligt og overvejende: Se, hun er bange, siger han, hvis det ikke var en kvinde, ville hun ikke være bange.

Spøgen er bedre, jo længere den trækkes ud. Og tiden er lang i et fangehul.

Og sådan set har vi jo pligt til at undersøge det, fortsætter han. Hvis det er en kvinde, er det en overtrædelse af reglementet. Ja vi bør gøre det, slutter han.

Slagteren har allerede lagt hånd på Sivertsen, men hadet og frygten kan også gi en huslærer kræfter. Slagteren får et stød i brystet og triller overende, prøv bare, hvæser Sivertsen og stiller sig med ryggen mod døren, prøv bare forbandede svinehunde.

Hvis hun er et kvindfolk, er hun en af de knibske, siger hæleren. Hvis tømreren vil holde hende, skal jeg knappe bukserne ned.

Tømreren og slagteren holder Sivertsen, mens hæleren begynder at løse hans tøj.

Sivertsen kæmper som en rasende, vrider sig og vender sig, men hans arme sidder fast i deres næver. La vær og skab dig, siger tømreren forsonende, du dør sgu da ikke af det.

Da hører de slutterens nøgle i døren og springer fra ham. Sivertsen står midt på gulvet med bukserne om haserne. Slutteren glor målløs på ham. Hva faen er det her, spørger han.

Sivertsen svarer ikke. Rundt om ved væggene står de andre. Det er tydeligt, at ingen af dem kender til, hvad der er foregået.

Knap Deres bukser og følg med, siger slutteren, De skal løslades.

III

Det er så underligt at gå på en gade, når man i flere uger har været spærret inde i en kælder, underligt at der ikke er mure eller døre, der hindrer en, men at man kan fortsætte så langt og længe man lyster. Gaderne er fulde af farver og liv, kvindeankler og kvindebryster, smil og øjeblink, stemmer der ikke slår igen fra skimlede vægge men klinger bort i fri luft. Og en blå himmel over en og åbent til alle sider og vinden, der frisk og karsk går lige ned i ens lunger, og træer med gulnede blade, og måger.

Men lyset er skarpt og lysegråt, og når rusen lægger sig, ser man sig selv. Wellingtonstøvlernes læder er sprukkent og hårdt, corduroysbukserne lasede og plettede og var frakken før umulig er den nu en skændsel, halsdugen har de stjålet fra ham og han gør en uvilkårlig bevægelse med hånden for at skjule den magre ubarberede hals med det for store adamsæble. Det er som om det er hundrede år siden, han en søndagmorgen stod i sit vindue i solskinnet og prøvede at ta pletter af frakken med en klud og lidt spyt.

Han går om ad sidegaderne, måske er det bedst ikke at ses af for mange i denneher mundering. Han prøver at forestille sig, hvordan han mon ser ud: En tyveårig mandsperson med gulbleg skidden hud, uredt fedtet hår, elendige og snavsede klæder, der ikke har været af kroppen i ugevis, i corduroyen sidder småsplinter af langhalm, på støvlerne kager af kældergulvskidt, ud af ærmerne stikker hans håndled blå af kulde og forkommenhed under snavset, magre af dårlig føde og mangel på lys. Han væmmes ved sig selv og bliver duknakket, vil ikke fås øje på. Han går langs husmurene, føler pludselig

turen som en skærsild og ønsker til Gud, at han var fremme ved vinhandlerens hus.

Vinhandleren vil nok smile, når han ser ham. Og han vil slå ham på skulderen og sige til ham om at få sig et bad. Og han vil stikke nogle penge i lommen på ham og sige, at hr. huslæreren vist hellere må gå hen og købe sig noget tøj.

Og når han så har fået sig et bad og fået skægget af og håret gjort manerligt, og fået rent og smukt tøj på fra inderst til yderst, og når han har fået spist sig mæt nede i køkkenet hos den gamle, rare pige, det gamle kære fjols, der troede hun kunne besværge bomberne med Biskop Balles bønnebog, når han har gået hele den proces igennem, vil han gå til madam Augsburgs vinstue og drikke sig et glas portvin og glæde sig over, at dette mareridt er overstået. Og han vil få sig en sludder med gamle Buxtehude og overveje, hvilke skridt han skal foretage for at få oprejsning for den tort, politiets fadæse har forårsaget ham.

Og fra madam Augsburg vil han gå hjem og be pigerne hente deres bøger, for nu går det nok ikke an at forsømme undervisningen længere. Hent mig *Københavns Skilderi*, Caroline. Caroline med det lyse hår og den fine, sarte hud. Imorgen tidlig vil hun komme ind til ham og sige godmorgen.

Men da han drejer om hjørnet fra Læderstræde, bliver han stiv og stirrende. Gaden er ikke til at kende igen. Ruiner og brandtomter. Mure, der er halvt faldet ned, forkullede, sorte bjælker, dynger af murbrokker og aske. Og der hvor vinhandlerens hus havde stået er der hul helt ind til bryggeriet bagved. Nogle arbejdere er ifærd med at rydde grunden.

IV

Det bliver pludselig koldt. Gaderne er ikke længere farver og lys, det hele er koldt og gråt, vinden fejer en hvirvel af aske og støv gennem gaden, et vindu står og klaprer i trækken. Hvor vinhandlerens er flyttet hen, jo de var da vist rejst til Helsingør, huset var jo blevet splintret og den gamle pige lå mast midt i al skidtet. Men en anden af arbejderne ved bedre besked, Dahls er flyttet ind i et hus på Ulfeldtsplads.

Så går Sivertsen til Ulfeldtsplads. Så den gamle pige var mast, hvad mon der ikke er hændt den nat, han er nok sluppet billigt, har reddet livet og førligheden og om et par dage vil det hele bare være et minde.

Som han står og glor på husene på Ulfeldtsplads og funderer over, hvilket af dem, det er, kommer vinhandleren i egen person ud af en dør.

Men Gud forbarme os, om det ikke er hr. huslæreren, siger Dahl i sin vanlige, venligtspotske tone. Den stemme varmer Sivertsen helt inde i hjertet. Den betyder, at han er hjemme igen, den betyder gode dage, slut med kulde, halvsult og brutalitet. Den betyder flæsk og dyne.

Jaja, kom ind da, siger Dahl og går selv foran.

Ja, jeg ser jo ikke så godt ud, siger Sivertsen undskyldende, da de kommer ind på kontoret.

Dahl ser på ham. Der er ved at gå noget op for ham. Sådan fabrikerer man altså pøbel, tænker han. Et par år i de forhold og fyren er ikke længere blot pøbel af udseende men pøbel i skind og ben. Han grunder lidt over det, har det i det hele taget i den senere tid med at stå og falde i staver.

Jajada, siger han. Som for at komme tilbage til det foreliggende. Ja, han ser mig jo lidt medtaget ud, hr. læreren. Men hvor går det til, at han roder sig ind i så farlige sager?

Nu har Sivertsen hundrede gange udmalet sig i tankerne, med hvilke ord han ville forklare vinhandleren den nats hændelser. Og hans fremstilling havde været saglig, klar og beskeden. Han havde direkte været veltalende, beregnet virkningerne af sine ord og vinhandleren havde siddet tavs og forstående og nikket. Men nu hvor han skal til det, ligger han igen under for trykket af denne mands personlighed, krymper sig under de klare stærke øjne, der ser lige på ham, og kan blot præstere noget usammenhængende væv om en forfærdelig misforståelse, en bombeeksplosion havde jaget ham ind i et hus, han var kommet ind i et mørkt værelse og der var han på en eller anden ubegribelig måde faldet i søvn, han vågnede ved at høre nogen komme og da de så ham i værelset faldt de over ham og førte ham til politivagten trods hans protester. Og da han protesterede overfor politiet og forlangte øjeblikkelig løsladelse, havde de røde engle gennembanket ham med deres stokke, til han mistede bevidstheden.

Men han havde jo pligter, siger Dahl tankefuld. Han lod mine piger i stikken ved Knippelsbro, overlod dem til en vildfremmed og vendte tilbage for at lægge sig til at sove i et fremmed hus. Hvorfor tog han ikke den gamle pige med sig til Christianshavn? Hvorfor blev han ikke hos Caroline og Hanne, hvorfor bragte han ikke vinhandleren besked istedetfor at lægge sig til at sove i et fremmed hus?

Sivertsen forklarer og vinhandleren hører opmærksomt efter.

Hun forlod sig på Gud, siger han tankefuld.

Ja, svarer Sivertsen, hun var ikke til at få med, jeg både truede og bønfaldt hende. Og der var ingen tid at spilde, om jeg skulle redde pigerne.

Og han overlod pigerne til grossereren for at få fat i mig, spørger Dahl.

Sivertsen bekræfter det, får med en gang mælet tilbage og fortæller om den frygtelige nat, om kvinden med det udslåede hår, der skreg og løb ned ad gaden, om alle de flygtende, om konen på stigen, der havde mistet begge ben, bomberne og rædslen og mørket og husene, der brændte til alle sider.

Jajada, siger Dahl. Han er stram om munden og sidder og rokker med hodet. Ser med en gang så gammel ud.

Og så skulle jeg jo sige tak, fordi hr. vinhandleren har fået mig fri, siger Sivertsen servilt.

Vinhandleren bliver nærværende igen. Ja, siger han, jeg fik ham jo fri, de ville dømme ham for plyndring. Men noget dunkelt var der jo ved hele affæren. Han ser forskende på Sivertsen. Men jeg ville jo nok gøre, hvad jeg formåede, tilføjer han så. Han var jo dog i mit brød.

Var? Det rykker til i Sivertsen.

Dahl bemærker det. Ja, siger han tøvende, vi har jo fået en ny lærer. Når alt kommer til alt, har han jo dog siddet på Charlottenborg og det sidder ved. Om han endda var blevet frikendt, var blevet renset ved dom, men han er jo kun kommet fri ved min protektion.

Da går jeg tilbage og tar min dom, siger Sivertsen heftigt. Jeg har intet ulovligt gjort.

Vinhandleren ryster på hodet: Det ville være tåbeligt, han ville ikke kunne undgå straf. Derom har jeg forvisset mig.

Sivertsen har rejst sig, han er ophidset: Det er uretfærdigt. Jeg har jo intet gjort. Man slæber mig i fængsel, man prygler mig og jeg mister min stilling og jeg har intet gjort uden min pligt.

Han mister sin stilling ja, gentager Dahl, men dertil er flere grunde. Pigerne vokser jo til efterhånden og den ny lærer er en gift mand. Jeg skønner det er bedre således. Men om jeg kan være ham til hjælp på nogen måde, kan han komme til mig.

Det er ikke retfærdigt mod mig, siger Sivertsen. Lidt usikkert.

Da kan det ikke blive anderledes, siger Dahl og rejser sig. Jeg har hjulpet ham fri og skulle han få det nødig, skal han ikke gå forgæves til mig om hjælp. Og jeg skal gerne bekræfte, at han har været en god lærer.

Jeg skal vide at klare mig uden hjælp, siger Sivertsen og går mod døren.

Dahl lægger sin hånd på hans arm: Jeg skal ikke fortænke ham i, om han endda skulle komme til mig en dag og bede mig, siger han venligt.

Men slige talemåder passer det ikke Sivertsen at høre i øjeblikket. Godt endelig en gang at kunne være den, der slår i bordet, den der siger nejtak. De har behandlet ham uretfærdigt og de vil bøde på det ved almisser.

Han rykker vredt sin arm til sig og forlader kontoret uden at vende sig.

V

Så står han på gaden igen, i den fri luft, hvor der ikke er nogen hindringer, ingen mure eller døre, der spærrer en vejen. Han

kan gå hvorhen han vil og han kan lade være, intetsteds har han noget ærinde og ingen vil savne ham, hvis han skulle forsvinde.

Han går gennem gaderne uden tanke for, hvor han går. Og da han når Vesterport, går han gennem den og ud ad vejen. Her var det bondekonen mistede sin bibel, men det strejfer knapt hans hjerne, her vendte smeden om. Og der borte mellem træerne ligger Sct. Jørgenssø, hvor han roede forelskelsesture med Caroline for hundrede år siden. Han går forbi reberbanen og skydebanen og da han trænger til ikke at se mennesker, drejer han til venstre ad en lille vej. Det føles tåleligere herude på landet, i Guds fri natur har det mindre at sige, om der er pletter på frakken. Og man er fri for krapylet, for de dumme forædte ansigter, de vandblå øjne, der glor.

Pludselig står han ved det gamle pesthus. Han har aldrig set skrumlet før, det er jo ikke et sted, man tar ud, og det er ikke fri for at han føler skrækken kildre ryghuden. Det ligger fjernt og øde, det uhyggelige hus. Det har altid været mennesker om at gøre at få de besværlige stuvet af vejen og lade dem rådne ihjel udenfor synsvidde. Han går ind over markerne, et sted på hele den vide jord skal han jo være og han kan ligesågodt være på markerne som noget andet sted. Han er født til dette liv og livet vil ikke vide af ham. Vinden stryger ind fra Kalvebod strand, den lugter ramt af tang. Han standser ved nogle stynede pile og ved ikke, hvad han egentlig vil i denne verden. Måske søge til et fremmed land og ukendt søge lykken. Eller vende tilbage til byen og ta kampen op, rense sig og få en stilling igen. Han vrænger mund af, at han engang mente ikke at ha noget mål, noget at kæmpe for. Nu kan han kæmpe for mad og husly, andet i verden gives der jo desuden ikke at kæmpe for.

Han kommer til kakkelovnsfabrikken. Den ligger øde og stille. Har nok gjort det siden englænderne gik iland i Vedbæk. Han kunne jo gå ind og hænge sig derinde. Det var vel til at finde en stump reb og en passende bjælke. Så ville vinhandleren få det at vide og fortryde. De havde godt af at få at vide, at der er grænser for, hvor sjofelt man kan behandle et menneske.

VI

Hen under aften begynder sulten at nage ham. Han sidder på en grøftekant i udkanten af Valby. Hvis han skal dø af sult, kunne han ligesågodt ha hængt sig. Når han ikke ville hænge sig, må han skaffe sin mave noget mad. Det er så besværligt at tænke. Der findes mad i bøndernes fadebure og køkkener. Han kan stjæle sig til det eller tigge sig til det. Og han som så tit har erklæret, at hvordan det ellers ville komme til at gå ham i verden, tigge ville han aldrig kunne få sig selv til.

Åjo han kommer nok til det endda. Om han da ellers ikke vil myrde eller stjæle. Og når studenterne og rakkerne kunne tigge, må han vel også kunne. Altså tigge! Han går ind i den nærmeste gård. En hund løber imod ham og det slår ham, at det vil være besværligt og overflødigt at fortælle dem sin livshistorie. Hans ærinde er at få mad og det vil spare både dem og ham, at han siger det der enklest fører til mad. Han vil sige at han er student og at priserne er steget i København, så det er svært at få pengene til at slå til. Ellers vil de måske også tilbyde ham at blive på gården som karl, og skal han bryde sig vej frem igen, bliver det ihvertfald ikke som bondekarl.

Bonden står i gården, han har hørt hunden og står parat til at tage, hvad der kommer, det er usikre tider. Det går lettere for

Sivertsen at få det sagt, end han troede. Et menneske har ret til at blive sulten og det er en rimelig ting at henvende sig til et medmenneske.

Bonden hører fredsommeligt på. Vil blot vide, hvor han ellers er fra. Sivertsen siger som sandt er, at han er født i Jylland og tilføjer med situationen for øje, at hans forældre er døde og at hans morbror gir ham hjælp til at gennemføre studierne. Men det forslår jo hverken helt eller halvt i disse tider, krig og dyrtid som der er, huset hvor han boede er brændt ned og tøj og bøger har han mistet, men Gud er i himlen og studierne skal nok blive ført tilende endda.

Det med krig og dyrtid og Gud falder i bondens smag. Det er skrækkelige tider og svært at skaffe brødet. Engelskmændene havde ellers været flinke til at købe, hvad der var af spiseligt, de havde betalt kontant og de havde betalt, hvad der blev forlangt. Om det ellers var godt, for nu var der jo knappe tider på alt, så man måtte spise sig mæt i det bare brød.

Så får Sivertsen et stort stykke godt brød og kan sætte sig ud i en grøftekant med det. Og det er ikke fri for, at han kommer lidt i galgenhumør. Nu har han både løjet og tigget, og det var ikke så svært endda. De ti bud mister deres betydning i krigstid, han har allerede overtrådt et par af dem og kommer vel til at overtræde flere i den nærmeste tid. Om han da ellers ikke vil lægge sig til at dø. Og nu maven begynder at mærke føden blir den tanke fjernere. Tigge er jo da forøvrigt ikke forbudt i buddene, Vorherre har vel ikke forudset den situation så rig som han havde skabt verden. Men med Caroline kunne han nemt ha brudt det sjette bud, ja helt uretfærdigt var det jo ikke af vinhandleren, helt uden skyld er han jo sådan set ikke,

har dog kysset pigen og fantaseret om natten at han tog hende. Det med pigen i Naboløs var ikke hor, hvorfor det ikke var det, kan han ikke sige, men han har en stærk følelse af, at det ikke var syndigt. Og var det syndigt, havde han ialfald fået sin straf for det, istedetfor at vågne i pigens arme, var han vågnet i de røde engles. Så at sige.

Nu er han mæt og vinden bider mindre. Han putter resten af brødet i lommen og rejser sig. Måske gør han bedst i at søge tilbage til byen og finde sig et logi for natten. Et eller andet sted vil de vel gi ham husly. Måske kan han komme tidsnok til at passe Buxtehude op, når han går fra madam Augsburg.

5. kapitel

I

I Holsten ligger de fede marker pløjet og gjort ved. Holstenerne er dygtige landmænd og passer deres marker, hvordan pokker det så ellers går i verden.

Kongen er bragt til Holsten. Han ved ikke hvorfor, ved ikke at der er krig, det er ikke trængt ind i hans syge hjerne, han lever i sin egen fjerne verden. Han hentes og han bringes, han klæs på og han klæs af, men hans drømmeverden er uforanderlig, han klynker lidt, vil helst være i fred. Og er dog Danmarks og Norges konge, sin fars søn, sin søns far, patient og fange i Rendsborg.

Og kronprinsen, Danmarks sjette Frederik, er i Holsten. For armeen er i Holsten, selvom ingen mors sjæl kan gi en fornuftig forklaring på, hvad den har at gøre i Holsten. Og adjudanterne er i Holsten, de røde fjer, der hvisker kronprinsen i øret og er Danmarks og Norges virkelige regenter.

Teolog og nordmand Wind er også i Holsten. Han er ganske vist ikke officer længere, men kan dog bruges. Visse ting gør folk velegnede til officerer, visse ting gør dem velegnede til andre ting. Og visse ting, der gør folk uegnede til officerer, gør dem måske netop velegnede til andre ting.

Wind sidder i generaladjudant Bülows forværelse og piller ører. Han har levet en del af sit liv i forværelser og efterhånden udfundet en teknik, der gør det udholdeligt. At pille ører er en udmærket forværelseadspredelse, det tager tid, er interessant og underholdende og giver et vist fysisk behag. Dertil er det

nyttigt at få ørerne renset. Han stikker lillefingeren i øreåbningen og ryster hånden hurtigt frem og tilbage, det giver en frydefuldt kildende fornemmelse, han åbner munden og vrikker underkæben fra den ene side til den anden, pludselig river en gnalling ørevoks sig løs og falder ud i yderøret. Herligt. Wind tager sin tandstikker frem og piller forsigtigt, dels skal man passe på trommehinden og dels er der ingen grund til at forjage sig. Men da han tager tandstikkeren ud og kigger på den, er der ikke noget på. Han stikker den igen ind i øret og graver forsigtigt i en anden retning, jo denne gang er der bid, han er sikker på det. Langsomt og forsigtigt trækker han den ud. På spidsen sidder en ordentlig klump. Han ser fornøjet på den og ryster igen lillefingeren i øreåbningen.

Da han skal i lag med det andet øre, går døren op og en officer forlader det inderste kontor. Wind stikker tandstikkeren i lommen og går ind til generalfjeren.

II

Jo, Bülow har et ærinde til ham, har tænkt at Wind ville være den rette mand, han er jo kendt i København og ved at det er sundere at høre end at snakke. Og han skal sådan set være vort øre i København, blot høre hvad der siges og lade os det vide. Bülows rødblå ansigt ser ligegyldigt på ham: Visse folk snakker for meget politik uden at ha forstand på det, det kan blive til skade for riget.

Cafeerne? spør Wind og ser sig i ånden siddende hos madam Augsburg. Sidde der hver aften med sin arrak og en gang imellem sende en rapport til Kiel.

Nej, sgu ikke cafeerne, siger Bülow, fanden med cafeerne. Nej, det er de store lus, dem der sidder inderst i pelsen, jeg skal sige ham et par navne, men kommer han i knibe, må han selv ta det, der falder af, ikke sige et ord til politiet, jeg skal nok bistå ham ad anden vej, hvis han kommer i fortræd. Og jeg skal give ham navnet på en mand, hvor han kan hente de penge, han får brug for, til ham skal han heller ikke tale om noget og regnskab for pengene sender han til mig personlig sammen med rapporterne.

Og så bøjer generaladjudant Bülow sig atter over papirerne og spion og teolog Wind kan gå.

III

Jo, Wind har også været en lille dreng engang, en lille dreng der ville være alt muligt sjovt, når han blev stor. Og så blev han teolog og opdagede, at det sjove opnår man ad omveje, penge og god stilling var nøglen.

Men når alt kom til alt var det måske heller ikke det rigtige, kom man på den forkerte hylde trivedes man ikke og foretagsomheden og levelysten løb ind i en blindgyde, teolog egnede han sig ikke til og da det ikke blot var ham selv, der havde den opfattelse, men også dem, der var herre over hans skæbne, blev det ikke til noget med teologien. Og måske kunne han være blevet en udmærket officer, hvis han ikke havde været teolog først og fået sit levelystne sind spoleret og lært at gå bagveje. Og nu var han altså spion slet og ret og på vej til København for at snuse i visse borgeres affærer. Det var den foreløbige ende på historien om den pæne lille dreng, som

konerne i Trondhjem havde strøget over de lyse lokker og spået alt muligt smukt og fint i denne verden.

Og hvad den videre ende ville blive, måtte Vorherre vide, han gjorde sig ingen forhåbninger. Wind klapper hestens hals og er glad over, at der er krig. Krig er udmærket for dem, der ikke har noget at tabe, men alt at vinde.

IV

Pjaltenborg er de københavnske hjemløses hjem. Formedelst 4 skilling pr. nat. I rummet nedenfor trappen er der spændt tove ud i brysthøjde, man hænger i armhulerne og småblunder. Man må lære sig at blunde uden at falde i søvn, det er en svær kunst, men nødvendig, falder man i søvn, skvatter man ned og naboerne breder sig omgående ind over ens plads. For der er rift om tovene, de der ikke er plads til i tovene, må læne sig op ad væggen eller sidde på hug på gulvet.

Tove som sengested er en storartet opfindelse og Pjaltenborgs vært, svenskesnedkeren, er med rette stolt over den, den gør det muligt at huse et betydeligt antal tiggere og omstrejfere i rummet under trappen. Derved kan prisen sættes så lavt som til fire skilling og det bliver muligt for mange fattige stakler at få tag over hodet istedetfor at tilbringe natten ude i kulden, tovene er ret en velsignelse, og snedkeren kan med frimodigt hjerte gå i kirke om søndagen. Desuden er Pjaltenborg en god forretning, der gir sin mand dagen og vejen.

I et af tovene hænger Sivertsen. Han småblunder, af og til er søvnen ved at overmande ham og idet han skal til at skvatte ned af tovet, vågner han til med et ryk, retter sig op og presser armhulerne fastere i tovet. I mørket kan han lige skimte et par

af de nærmeste, han ser sløvt på dem, men langsomt falder hans øjne til igen, han blunder videre, blunder dybere og dybere, er igen ved at falde i søvn, retter sig op med et ryk og begynder hele historien forfra. Sådan går hele natten.

Og ud på morgenstunden, lige efter et rykken til i sløv vågenhed, kommer han til at tænke på sin seng hos vinhandlerens, og på sin mor, og på Carolines bløde kind og på alt, hvad der er varmt og godt og trøsterigt i denne verden. Og som han står der, som han hænger der i tovet, slatten, udsultet og forvåget, er det ikke til at føle vrede, men bare kummer. Han er blevet for skvattet til at føle had mod sin skæbne, kan kun drive det til ynk og selvmedlidenhed. Og Gud har lagt *det* i mennesket, at han for at pine sig selv står og udmaler sig sin tilværelse hos vinhandleren langt bedre end den var, og sin nuværende situation langt skrækkeligere end den er. Så stor og varm var sengen hos vinhandleren ikke og så ferskenblød og fin var Carolines kind ikke og så hårdt smerter tovet ikke i armhulen. Men han lytter efter smerten og det er ham om at gøre at føle den til fuldkommenhed, måske så stærkt at han kunne komme til at græde.

Og den pjaltede og beskidte fyr hænger der i sit tov i det blege morgenlys og har glemt de tæsk, han fik af sin mor, han husker bare hendes store bløde favn, hvor man kunne putte sig ind, når man havde lyst til at græde. Den tomme mave og kulden har dræbt hans mod; sult og kulde knækker og bøjer karaktererne og ændrer de fineste egenskaber. Og det grå gry trænger gennem kældervinduerne, der er ved at oprinde en ny dag. En dag som de foregående, angst for at møde bekendte,

angst for ikke at få noget at spise, angst for ikke at få skaffet de fire skilling.

Dagen er ved at bryde frem, et gråt trist lys. Hvis det var sommer ville han måske ligge under en grøn busk og en rødkælk ville kvidre ham godmorgen. Hvorfor er Gud aldrig der, hvor mennesket er. Kælderen er lang og grå og det er nu så lyst at han kan se hele rækken af tovhængere. De er ved at vågne, de skutter sig og prøver at komme i blund igen, vil gerne ha så meget for de fire skilling som muligt, men den grå morgenkulde holder dem fast og hindrer dem i at synke ned i den varme halvbevidste tilstand igen.

Der er nogen, der skramler oppe i gården, dagen kan ikke holdes tilbage, den indfinder sig ubarmhjertigt og uimodståeligt og kræver tiende af menneskene, kræver spekulationer og kamp, ydmygelse og slæv.

Tovhængerne begynder at samle deres lemmer sammen, de humper op ad trappen og ud i den ugæstmilde tilværelse. Da Sivertsen kommer op i gården ser han at svenskesnedkeren og en fremmed står og snakker ved porten, måske en mand fra politiet, og han synes de ser så vist på ham. Og rigtigt, da han går gennem porten, vinker den fremmede ham hen til sig og spør om det er ham, der har været lærer.

Jo, Sivertsen har været lærer. Han erkender det ydmygt og med hatten i hånden, storsnudethed passer skidt til pjalter og tom mave.

Ja, siger den fremmede venligt, jeg stod og faldt i snak med snedkeren her og så siger han, at han har en logerende, der har været lærer og er kyndig i både sprog og historie. Hvordan kan det dog være, at De bor her.

Det må politiet da vide, svarer Sivertsen.

Politiet?

Ja, er De ikke fra politiet?

Næ, siger den fremmede smilende, jeg er skam ikke fra politiet. Hvad har politiet at gøre med, at De bor her?

Sivertsen vil gerne forklare det, men den fremmede foreslår, at de følges ned ad gaden. Og som de går der og Sivertsen skotter til den fremmedes ansigt fra siden, forekommer det ham, at han har set det ansigt før. Et eller andet sted, på gaden måske, eller på en beværtning, ansigtet er ham bekendt, det er magert og under øjnene er der poser. Og øjnene er mærkeligt lyse og udslukte.

V

Og forhenværende teolog og officer Wind hører med interesse på Sivertsens historie, af og til nikker han forstående, af og til siger han: det er dog for galt. Eller: bare jeg dog kunne hjælpe Dem.

Og da Sivertsen er færdig med at fortælle, standser hr. Wind og ser spekulativ ud med pegefingeren på underlæben. Sivertsen er spændt og vågen: er det muligt, skulle denne fremmede muligvis få i sinde at ville gøre noget for ham. Hvad grund skulle han vel ha til det, et lune måske.

Wind betragter ham: hvorfor har De ikke søgt en anden stilling. Og forstår ham egentlig godt, da han forklarer, at når man blir uretfærdigt behandlet mister man al kraft til at gøre noget for sig selv. Måske lidt på trods. Havde måske også lyst til at lade stå til, og la Vorherre om at ordne det, når Vorherre nu

engang var begyndt at spille bold med ham, der måtte vel være en mening med det.

Sludder og vrøvl, siger Wind. Vorherre gør sgu ikke noget for Dem, hvis De ikke selv hjælper til. Og en mand som Dem skulle vel kunne få en stilling.

Sivertsen mener nu ikke, det er så ligetil. Der skal nok et svært held til at gå hen og få en plads som huslærer igen.

Så kunne De måske få noget andet?

Det svarer Sivertsen ikke på, men det lyser af hans mundvige, at hellere end at blive gårdskarl, vil han være hjemløs eller drage af land og rige. Eller lade sig hverve.

Wind prøver, om der dog ikke skulle være lidt krudt i ham: Det er jo egentlig en skandale med dette Pjaltenborg, der tar penge for at lade folk hænge i et tov.

Og se, nu da håb om mad og seng har givet hans tilværelse bare en anelse af farve, er han blevet en anden: Et par bomber skulle ha renset det skiddenhul, der manglede bare at snedkeren udgav sig for at være filantrop for at gøre svineriet fuldkomment. Det var sandheden om den moderne tid som man råbte så højt om, livet havde aldrig været så usselt som nu, mon der havde været hjemløse i stenalderen eller i vikingetiden? Man var så stolt over alt det nye, der blev fundet på, men mennesker havde aldrig haft det værre end nu. Det man kaldte krig og som i gamle dage var ærlig kamp mand mod mand, var i dag ikke andet end blodig nedslagtning af kvinder og børn, hr. Congreve kunne være stolt af den nye brandpil han havde opfundet.

Og da Sivertsen først var kommet igang, blev han ved. Han havde fået meget på hjerte i de mange dage, han havde drysset

rundt alene og haft ondt af sig selv. Og det lettede at snakke om det til et menneske, der havde interesse i at høre på ham. Napoleon havde forrådt den franske revolution og ville erobre hele verden for at tilfredsstille sit magtbegær, englænderne var en bande sørøvere, der koldblodigt myrdede uskyldige kvinder og børn og de røde fjer besnakkede kronprinsen og kastede Danmark i elendighed.

Wind nikker, er ganske tydeligt interesseret. Og Sivertsen løser op for sit ganske hjerte og Buxtehude, Dahl og medfangerne fra Charlottenborg snakker gennem hans mund og giver hans had og usselhedsfølelse form og ord.

Og først, da de er nået ind til Kongens Nytorv, holder Sivertsen inde. Og i den pause, der følger, går det gennem ham, at han har fået en ven, Gud har sendt ham en ven, og på en eller anden måde vil livet nu række ham hånden igen. Han behøver blot at vente.

Og han ser afventende på den fremmede og er ikke spor forbavset da Wind, lidt tøvende og eftertænksom, siger: Jeg kunne måske gøre noget for Dem. Måske. Det vil tiden vise. Ihvertfald kan jeg hjælpe Dem til et bedre logi og låne Dem penge til at købe Dem noget tøj for. Det er forunderligt, straks jeg så Dem, fik jeg lyst til at hjælpe Dem, De skal ikke sige mig tak for det, jeg gør det fordi jeg føler glæde ved det.

Og han giver Sivertsen penge, de ligger der i den hjemløse huslærers forfrosne og uvaskede hænder og lyser og varmer. Nu skal han finde sig et logi, få noget at spise, købe sig noget tøj.

De kan træffe mig hos gæstgiver Suhr i aften, siger Wind og trykker sin nyslåede vens hånd.

Sivertsen bliver stående og ser efter ham til han er drejet om hjørnet. Livet byder sig til igen, livet er som en kvinde, han vendte det ryggen og straks bød det sig til og lokkede ham.

VI

Wind er den mand, generaladjudant Bülow har anset ham for at være. Han spinder sit spind, strammer sine tråde, knytter dem stærkere, spinder nye. En livslysten teolog lærer forslagenhed, en officer lærer hårdhed og hurtig handling, den forbudte last lærer hykleri og servilitet, Bülow kunne ikke ha fundet en bedre.

I Suhrs gæstgiveri er han den pensionerede officer, der har lidt penge og skal passe på sit helbred. Han blev afskediget for druk, siger nogle. Andre siger, at han sagde de røde fjer sandheden om dem lige op i deres åbne ansigt. Han er en flink og overfladisk fyr, der keder sig og gør lidt småforretninger for at få tiden til at gå og for at tjene lidt penge. Lidt letsindig, holder af et glas, og der er desuden altid noget sympatisk ved en mand, som militæret ikke kan bruge.

Wind er god nok. Hver aften sidder han i Suhrs gæstgiveri og drikker arrak og snakker politik. Han kan ikke lide de røde fjer og af en officer på vartepenge at være, er han meget modig til at sige det.

Sivertsen sidder også hos Suhr hver aften. Udenfor er det koldt og december, træerne er bladløse og gaderne våde af kold fugt, det var på høje tid lykken tog ham ved hånden og førte ham ind i den lune vinstue. Sivertsen er så noget nær blevet den gamle Sivertsen igen, det med sengen og maden og det gode tøj

har nu engang så meget at sige, han lægger kridtpiben fra sig, løfter sit glas og hilser på sin ven og velgører.

Det er en virkelig ven, Sivertsen har fået sig, en fremmed, men en fremmed der fra første øjeblik har været som en ældre bror for ham, en livsklog og hjertelig ven. Måske lidt hård i det, synes Sivertsen af og til, men hårdhed kan gøre livet lettere at leve, man kan ha brug for den.

Man skal blot tage livet rigtigt, siger Wind, spise godt, tage mod det smukke køns velsignelser uden at gi dem lejlighed til at trampe på sig, drikke en rus mod vinterklamheden og sove den ud i en blød seng. Vinen er selve solens kraft på flasker og det er solvarmen, der går i blodet og får en til at gløde. Og det er livet, at man for at opnå disse ting, må kæmpe for dem, og når man taber må man kæmpe videre til man vinder. Det er kampen selv, der forsøder kampens løn.

Og Wind ser frem for sig med sine blege udslukte øjne, det er somom han for sig selv prøver holdbarheden af sin livsopfattelse, somom han spekulerer over, om der skulle være mere, livet kunne rumme. Og tøvende tilføjer han noget, en pige taler gennem hans mund: Og man kan plukke en blomst og man kan indkredse sin fjende, det er livet, lytte til en tone, føle solen varme på kinden.

Men Sivertsen sidder og tænker på noget, han engang følte, noget der gjorde livet gladere og mere farverigt. Men hvis det formes i ord bliver det banalt. Ligesom fisk, der dør, når de bliver trukket op af vandet.

Nå, fanden med det, siger Wind, det er noget helt andet, vi skal snakke om. Jeg tror jeg har et arbejde til Dem.

Arbejde?

Ja, måske, nu får vi se.

Og Sivertsens forsigtige ansigtsudtryk vejres hurtigt bort, da ordet huslærer blir nævnt. Den tid hos Dahl er efterhånden kommet til at stå som selve lykken i hans hode. Ja, gentager Wind, som huslærer. Men De skal gøre nøjagtig som jeg siger, hvis det skal lykkes og aldrig lade et ord falde til nogen om, at jeg har haft med det at gøre. De skal imorgen lige over middag gå til købmand Reimers på Gammeltorv og sige, at De netop har talt med hans huslærer, der har fortalt Dem, at han pludselig har måttet rejse for at tiltræde en stilling i Holsten og at De har betragtet det som et vink af forsynet, da De netop selv er huslærer og for tiden søger en passende stilling. Så kan De referere til Dahl, der sikkert kun vil sige noget pænt om Dem. Ihvertfald kommer det kun til at afhænge af Dem selv om købmanden tager Dem. Det er rige folk, der sikkert vil betale Dem godt og de har ord for at være venlige. Der er en dreng på tolv og en pige på ni.

Jamen, hvor ved De fra, at huslæreren vil sige sin plads op i morgen?

Fordi jeg har talt med ham, men jeg vil be Dem om ikke at spørge mig mere, kun gøre som jeg råder Dem. Og huske at holde tæt med, hvordan det er gået til.

6. kapitel

I

Og så blir det forår, et nyt års sæd vælder grøn og dejlig op af jorden og man skriver attenhundredeogotte. København ligger bag sine volde, den ligger fedt og godt ved sit sund og sin bøgeskov og er ikke til at kue, man kan slå mennesker ihjel og man kan brænde huse af, men byen lever. Bag dens grønne volde, under dens røde tegl larmer livet, en bjørnetrækker har et eventyr med en tysk linedanserpige, en tyv tinger med en hæler, en ludder lægger to rigsdaler i chatollets øverste rum tilhøjre, en soldat drikker sig fuld og en gammel brændevinsbrænder sidder på beværtning og kværulerer over regeringen. Det er kapertiden, de magre år ovenpå den florrissante fedme, det er krigstid, hasardtid, spekulanternes karrussel kører og fattigfolk sulter. Ved portene står tolderne og påser at fødevarer ikke udføres, ved Højbro står piskebåndsjøderne og i Pjaltenborgs kælder hænger de hjemløse i deres tove.

Og i hver enkelt mors sjæl indenfor disse volde presser uopfyldte ønsker på, stræb og higen og skuffelser tegner sine linjer i hvert eneste ansigt, det er mennesker, der lever og ånder og drømmer, deres skæbner krydser hinanden, deres interesser og drifter støder sammen, vinhandleren kæmper for at bevare sin formue og udbygge sin sociale position, den nye konge elsker militæret og dikterer reskripter og vil beherske Skandinavien, de røde fjer vil leve i sus og krig og foragter folket og borgerdyden, Oehlenschläger og Grundtvig vil rejse en national kultur, Voltaires kolde vittigheder og skarpe forstand

forsvarer sig tappert mod den ny tid. Der er krig og eventyrluft over Danmark. En opvarter blir kaper og svømmer pludselig i penge, vælter sig i antikke møbler og dyre tæpper, der er krig i Danmark og diktaturet, frihedsundertrykkelsen breder sig, råheden breder sig, hæderligheden betaler gildet. Vinhandleren blir rig, opvarteren blir fattig, opvarteren blir rig og vinhandleren blir fattig. Op er ned og ned er op. Teatrene er fulde, billetsjoverne tjener penge, politiet bor på Charlottenborg og får procenter af sjoverne, gabestokken står i Charlottenborgs gård og har en livlig tid, kongen sover hos fru Dannemand, kongen drikker med adjudanterne, kongen åbner højesteret. Og der er oprør i "Børnehuset" og der er elskende par på volden, gøgl og spektakel i den vesterbroske dyrehave og fordrukne slagtere, visekællinger synger visen om manden, der åd sine børn og to vægtere kommer bærende med en fuld kone på en stige.

En forårsnat i krigens København. Portene er lukket og nøglerne bragt til kongen. Men det pusler af liv i hjernerne og hjerterne, der lægges planer om fremgang og gevinst og der grædes over tab og sukkes over armod, og gaderne ligger i halvmørke, for der skal spares på trannen og på vinstuerne sidder folk og siger alt det om livet og verden, som de altid har sagt og oprigtigt mener er nyt, og i et kammer på Christianshavn kysser en lesbisk pige en ny erobring og i en gård i Kannikestræde skamslår en mand sin kones forfører, to unge mænd på gaden diskuterer franske trekanter, i en bred seng drømmer en præst om fisk. Og en mand ser en pige, han har elsket for ti år siden og tænker halleluja, hvor har jeg haft mine øjne.

II

Hos gæstgiver Suhr sidder Sivertsen og Wind. Hjertevenner er de blevet, siger du til hinanden og Wind har det med at lægge sin arm om Sivertsens skulder og sige *bror min* med sin ubetydelighed af norsk i accenten.

Jeg ser dig for sjældent, siger Wind. Er det sådan, du lønner mig for mit venskab og det, jeg har gjort for dig. Nå, fanden med det, jeg er jo også bare en besværlig person på vartepenge, der keder sig halvt ihjel. Fortæl mig nu lidt om, hvad du oplever.

Du gør mig uret, svarer Sivertsen og føler sig virkelig lidt såret, idet han siger det. Jeg kommer her jo så tit, jeg kan se mit snit til det. Forøvrigt oplever jeg jo sådan set ikke noget, jeg underviser børnene og sludrer sommetider lidt med Reimers.

Ser du noget til din Caroline?

Sivertsen er undvigende: Naturligvis, Reimers og Dahl kommer jo en del sammen, de er besvogrede og kommer i det hele taget godt ud af det.

Så sidder de lidt. På bordet ligger en fjerdingspose *De beste Tabac under de Sonne*, Winds portvinsglas er allerede tomt igen, som han dog drikker, det menneske. Med kridtpiben gør han tegn til opvarteren og bestiller varm rødvin med sukker og krydernelliker.

Om der ellers kom nogen hos Reimers?

Jo, af og til, ikke sådan egentlig selskabelighed, nogen venner og forretningsforbindelser, så spilledes der kort og snakkedes politik, af og til var Sivertsen med, Reimers var jo en jævn mand, sådan set.

Wind ser afventende på ham, mens han rører i rødvinen.

Sivertsen vil så hjertens gerne underholde sin velgører, men ved oprigtigt talt ikke, hvad han skal fortælle. Det er nærmest Polskpas, de spiller, siger han så, det er jo noget i retning af landsforræderi at spille whist, efter at englænderne har taget flåden.

Men morsomheden slår ikke ned, Wind sidder bare og glor.

Sivertsen er opdraget til at være andre tilpas, men livet er jo indholdsløst og desuden kender Wind jo selv Reimers. Så slår der noget ned i ham: En aften, der havde været nogle mennesker hos Reimers, var han gået ned i den store stue for at hente sin tobak. Og mens han gik i mørket og famlede efter tobaksposen, havde han ikke kunnet undgå at høre, hvad de havde snakket om inde på kontoret, døren havde stået på klem. Han kunne høre, at det var apoteker Svendsen, der sagde noget om kongen. Og uvilkårlig havde han stået stille og havde hørt efter. Idetsamme gik døren op og Reimers fik øje på ham. Købmanden var blevet fuldkommen hysterisk, hva satan laver De her mand, havde han spurgt. Og da Sivertsen havde sagt det med tobakken havde han sagt, at han en anden gang havde at banke på, når der var fremmede. Det lignede ellers ikke Reimers at være så heftig.

Nå, men hvad sagde apotekeren da?

Jo, han talte om, at der skulle rettes henvendelse til kongen fra en kreds af indflydelsesrige borgere.

Om hvad da?

Om hele situationen vel, hvis han fortsætter med at regere efter de røde fjers hoder, går landet i smadder.

Wind kan ikke skjule sin fornøjelse: De satans røde fjer.

Ja, de vil af med de røde fjer, det vil jo hele byen, der tales snart ikke om andet, hver gang priserne stiger, snærrer folk mod de røde fjer.

Wind er hjertensfornøjet: Adjudanterne er en bande slyngler. Men på den anden side må kongen være glad for dem.

Sivertsen forstår ham ikke.

Jo, på den måde kan kongen bevare sin popularitet, hver gang der er ulykker i luften, er det adjudanternes skyld, hver gang der sker noget godt, er det kongens skyld. Det er altid rart at ha nogen at gi skylden, det er derfor de laver jødeforfølgelser i Tyskland og det var derfor den franske regering forfulgte huguenotterne. På den måde kan man bedre regere, som det passer en, bror min.

Men der er den forskel, siger Sivertsen, at adjudanterne er virkelige slyngler og at det var bedre for landet at være dem foruden.

Åja, nikker Wind.

Da de går, siger Wind: Måske jeg med tiden kunne skaffe dig en bedre stilling. Så du kunne få din Caroline, lægger han til og stikker ham albuen i siden.

Og da de når op på gaden, siger han: Men imorgen blir det jo ikke, og hvis du vil lyde et godt råd, så tar du pigen uden videre, så har du hende, den der tar en pige første gang, har hende for livet, hvis han da vil. Og hvis du ikke gør det ender det med, at en anden tar hende lige for øjnene af dig, hun er jo lige i den alder, hvor man bare behøver at strække hånden ud.

III

Og så næste dag, da Sivertsen sidder og underviser, står Reimers pludselig i døren. Han står lidt uden at sige noget og Sivertsen har en underlig beklemmende følelse af, at der er noget på færde. Reimers er en svær mand med plirrende, blå øjne i et godmodigt rundt ansigt, men der er noget ved hagen og munden, der advarer en mod at tro, at godmodigheden er sløvhed og overfladisk lethed, den er snarere et livssyn. Og der er noget i de blå øjne, der synes at sige, at den tykke mand er noget af en drømmer. Og der er noget skødesløst ved tøjet, der får en til at tænke, at Reimers er en forhenværende hofmand, der har forladt salonerne og er blevet købmand, fordi det morede ham.

Om Sivertsen vil komme ind på kontoret, når han er færdig med undervisningen.

Reimers siger det venligt og idet han går, nikker han til børnene. Og alligevel sidder Sivertsen der og ser så underlig hjerteklemt på den lukkede dør. For sådan begynder det jo gerne. Man går i den daglige trummerum og passer sit og pludselig griber noget uforudset ind i ens tilværelse og vender op og ned på den. Og det er sjældent noget godt, der kommer uforudset. Udenfor ens område sker der ting, man ikke kender, ting man ingen indflydelse har på. Det kan ligge og lure omkring en, det vokser sig stærkere, indkredser en, mens man intetanende går og passer sin dont. Og man går der glad og rolig, uvidende som et dyr, mens kræfter, man ikke kender, lægger ens skæbne tilrette. Og pludselig en dag ser man en revne i sit hus, en uskyldig revne, der varsler en om, hvad der kommer, et lille sus i trætoppen før uvejret. Reimers må jo ville

ham noget, og hvis det ikke er om undervisningen, hvad er det så om.

Og da timen er forbi, går han ind til Reimers. Købmanden er venlig og rund som altid, men Sivertsen har fornemmet rigtigt, der er noget usædvanligt i de blå øjne.

Reimers går lige løs på sagen: Da De blev ansat, fortalte De, at den tidligere huslærer havde fortalt Dem om den ledige stilling, ikke sandt. Nu har jeg imidlertid grund til at tro, at det ikke passer og vil be Dem fortælle mig, hvordan det i virkeligheden gik til.

Det gik til, som jeg sagde, svarer Sivertsen fast og ser købmanden lige i øjnene, her gælder det at være vågen.

Jeg er ked af, at De tar det på den måde, siger Reimers, og jeg tror Dem ikke. Og hvis jeg for eksempel spurgte Dem, hvorledes den tidligere huslærer så ud, ville De måske kunne sige mig det, men det er også muligt, at De blev mig svar skyldig. Og jeg kunne måske stille Dem andre spørgsmål, De ikke helt sikkert ville kunne svare på. Men jeg vil ikke sætte Dem i forlegenhed og få Dem til at påstå ting, De måske ville holde fast ved af stædighed og for skams skyld. Jeg vil meget hellere høre, hvordan det i virkeligheden gik for sig.

Det gik for sig, som jeg har fortalt, siger Sivertsen og gør sit ansigt glat og troskyldigt.

Hør nu her, – købmandens blidhed er ved at vejres bort. Hvis De ikke siger mig sandheden, er De afskediget fra dette minut. Hvis De siger den, kan De muligvis blive.

Sivertsen tænker sig om.

De kan være ganske rolig, siger Reimers. Jeg forstår udmærket, at De vægrer Dem og jeg bebrejder Dem det ikke,

det er helt selvfølgeligt, at De prøver på at klare for Dem. Men De står Dem bedst ved at tale åbent.

Sivertsen tøver.

Jeg forsikrer Dem, fortsætter købmanden, der gives virkelig situationer her i verden, hvor det betaler sig at sige sandheden.

Og da Sivertsen ser på ham, er der en antydning af spot og smil i Reimers øjne.

Altså?

Jo, siger Sivertsen langsomt, helt så ligetil var det jo ikke. Det gik i virkeligheden til på den måde, at en officer på vartepenge fortalte mig dagen før, at Deres huslærer ville rejse. Men han bad mig gi Dem den anden forklaring, da han var en bekendt af Dem og ville gøre mig den tjeneste ukendt.

Hvad hed den officer?

Wind. Han er nordmand.

Jeg kender ham ikke, siger Reimers. Kommer De stadig sammen med ham? Og hvor kender De ham fra?

Sivertsen er yderlighedernes mand. Nu han har sagt det halve, kan han ligesågodt spytte det hele ud. Og så fortæller han om bombardementsnatten og Charlottenborg og de røde engle, om sin afskedigelse fra Dahls og turen ud på landet, hvor han ville hænge sig og Pjaltenborg og alt det.

Og Reimers, som dog kender noget af historien, hører opmærksomt og velvilligt efter, sidder der med hænderne støttede på de korte lår og ser interesseret på sin huslærer og har lidt ondt af ham og foragter ham lidt.

Og så har denne Wind pumpet Dem for, hvad De har hørt og set her i huset, spør han.

Ja, vi har jo sådan sludret, siger Sivertsen forlegen. Han har spurgt mig, hvad jeg oplevede og det har jeg fortalt ham.

Også om det, De hørte den aften, jeg overraskede Dem i den store stue med at lytte?

Jeg lyttede ikke, siger Sivertsen.

Men De har fortalt ham det?

Ja.

Og hvad har De fortalt ham?

At De drøftede en petition til kongen og at De var opbragte over adjudanternes misligheder.

Det er sgu nydeligt, siger købmanden og rejser sig med et sæt. Har De fortalt det?

Wind kan ikke selv fordrage de røde fjer, forsvarer Sivertsen sig.

Ikke fordrage, siger Reimers heftigt, er De klar over, at den mand er spion og efter al sandsynlighed betalt af adjudanterne.

Der står Sivertsen. Ulykken er ude efter ham. Hver gang han rækker livet hånden, får han klø. Han var ærlig og fik klø. Han brugte kneb og fik klø.

IV

Og samme aften ber Reimers ham om at gå til Dahl med et brev. Det er en kølig majaften, borgere og soldater fylder gaderne, hist og her brænder allerede en tranlampe og foran nogle af boderne handles der endnu. Det er døgnets skønneste tid, tusmørketiden, mørket er ikke mørke men en violet tone, der skjuler det grimme og flatterer det smukke. Og man har betalt dagen, hvad der tilkom den og den time, der er igen er ens egen. Og der er længe til imorgen og af natten venter man

sig opfyldelse af håb, om ikke andet, så den gode dybe søvn, der følger en ren samvittighed og et godt dagværk.

Og det er måske fordi det er Maj, at Sivertsen tænker mere på Caroline og det råd, Wind har givet ham, end på det, han har rodet sig ind i og som måske igen vil henvise ham til Pjaltenborgs kælder. Maj er de sødmefyldte drømmes måned og de virkeliggjorte drømmes måned, lysets og kærlighedens fest. Og al Majs spændte sødme er legemliggjort i Caroline. Og Winds råd pirker ved noget i ham. Og majaftnens tusmørke pirker ved noget i ham. Caroline. Ikke den blå kjole, ikke vinhandlerens datter, men legemet, kvinden. Tag hende, sagde Wind, tag hende, siger Maj.

Og tanken gør ham stærk og livsdygtig. Livet har spillet bold med ham, nu vil han spille bold med livet. Og han føler sig stærkere, og føler at livet, det er at lægge planer og gennemføre dem. Fornemmelsen gir humør, han knipser med fingrene og siger et kunstord, han fandt på i samme nu: Vittelittelej, vittelej. Djævlen har humør og horn i panden, mon Vorherre har humør. Og han gentar sit kunstord højt og tydeligt, for at vise sig selv, at han har mod, og han bander og han retter ryggen og livet er en leg for de stærke, og han vil ta Caroline, fanden gale me.

Foran en urtebod står en mand, han kender. Det er Buxtehude. Det er godt. Han har lige netop lyst til at snakke med Buxtehude. Han har lyst til at prøve sin nye livsholdning i praksis, for ligesom at slå den fast, gi den ilddåben.

Hej, Buxtehude, siger han frejdigt og let og slår brændevinsbrænderen på skulderen.

Buxtehude vender sig og ser forbavset på ham.

Men Sivertsen lader ham betragte sig, ligesom et menneske der har fået nyt tøj og lader sig beundre. Ja, han ser endda udfordrende tilbage på ham, som om han ville sige: ja glo du bare, gamle ven, bemærk forandringen, det er et viljespørgsmål, det føles godt omsider at ha fået lært, hvordan man ska ta livet.

Har de vundet i lotteriet? spør Buxtehude.

Nej, hvorfor mener De, jeg skulle ha vundet i lotteriet.

Nå, jeg ved ikke, men De ser så oprømt ud.

Så-å, siger Sivertsen. Og han står lidt og hykler eftertænksom: det kommer måske af, at jeg har forandret mig, jeg er blevet klar over, at det intet nytter at hænge med hodet og la sig hundse. Man ska ta livet i stiv arm og ikke spørre om forlov. Det er de stærke, folk kryber for, det er pisken, de kysser.

Hva? siger Buxtehude.

Sivertsen vakler lidt. Så blir han indtrængende, lidt spagere i stemmen, lidt appellerende. Forstå det dog, forstå det dog: man ska holde ryggen ret og hodet højt, man skal træne sin vilje og tvinge tilværelsen efter sit behov. Man kommer ingen vegne med ydmyghed.

Da vil jeg mene, det er bedre at afskaffe hovenskaben, siger brænderen.

Sivertsen har svært ved at bevare gejsten, har ligesom ikke energi nok: Jo, men man kan ikke afskaffe hovenskaben ved ydmyghed. Man må slå igen, være stærk overfor de hovne.

Det morer ikke rigtig Buxtehude, han ser tankefuld på huslæreren, som så han ham for første gang.

Og så siger han pludselig farvel og går.

Sivertsen går videre, men krudtet er gået af ham: *Den gamle idiot.* Han prøver at hidse sig selv op: det gamle skvadderhode med sit snak om regeringen, hvorfor fanden afsætter han ikke den regering. Sivertsen knytter hænderne, det er et spørsmål om styrke, hvorfor afsætter han ikke regeringen.

Men det lykkes ham ikke rigtigt. Han prøver at knipse med fingrene og sige vittelej, men hånden er slap, der er ikke sving nok på og der er ingen smæld i knaldet, kun en spæd dump lyd. Og der er ingen jubel i *vittelejet*, ingen had, ingen energi, ingen begejstring.

V

Og al sludderet om majaftnens mystik og Winds gode råd siver langsomt ud af ham, fordamper så at sige, og da han når Dahls hus er han den ydmyge huslærer igen og da han kommer op i stuen og ser Caroline komme imod sig, tør han dårlig se på hende for bare underlegenhed.

Og det endda hun er så dejlig som han aldrig før har set hende, ikke barn mere, men kvinde. Kvinde i blikket og i formerne. Og de er alene i stuen og han står med brevet fra Reimers i hånden som en anden bydreng, men hun stryger lige hen til ham, rører med sin vidunderlige lille hånd ved hans halsdug og hvisker: Kom ned i Filosofgangen imorgen eftermiddag klokken fem. Og hun strejfer et kys over hans kind og er borte.

Der står han, den viljestærke, den hensynsløse forfører, der tar de piger, det passer ham, løven der afsætter regeringer. Der står han og hører en dør blive lukket og er svag i knæene og fortumlet i hodet.

Dahl kommer ind. Ih bevares, der har vi jo hr. huslæreren, hvad skylder man æren?

Sivertsen gir ham brevet og tænker på, at hans nye flotte livsanskuelse alligevel aldrig kunne gennemføres. Hvis ens omgivelser først har taget bestik af en og behandler en derefter, vil det være umuligt at ændre, de vil bare finde ham komisk, hvis han prøver på at lave sig selv om. Idethele taget er tanken om at optræde som en ligemand overfor vinhandleren umulig, Dahl vil se på ham med sine stærke øjne og sige: Hr. huslæreren er så oprømt idag, vil hr. huslæreren ikke tage plads. – Alene det *hr. huslæreren* var nok til at jævne en med jorden. Det var faktisk værre, end da en officer engang på en beværtning havde sagt *han* til ham.

Dahl står og læser brevet. Det er et langt brev, skrevet med små, fine, næsten kvindelige bogstaver, og da Dahl er færdig med første side og blader i brevet og ser, at der er mange sider tilbage, ser han på Sivertsen og siger: Vil De ikke sidde ned. – Og hans stemme er underlig distræt og fjern. Nej, forresten, tilføjer han, lad os gå ind på kontoret.

Og han går foran Sivertsen ind på kontoret og Sivertsen kan ligefrem se på hans ryg, at brevet har forbløffet ham.

Dahl sætter sig ved pulten og læser videre. Sivertsen sætter sig ved døren i den læderbetrukne stol, den er ny, velsagtens gik hele bohavet sig en tur ved bombardementet. Ligesom den gamle pige. Ligesom den gamle pige ja. Sivertsen føler sig blød og svag og hader sig selv. Hvis han havde været stærk, havde han bare erkendt, at den gamle pige var smadret af en bombe og logisk fastslået, at der ikke var mere at gøre ved den ting. Og at pigens halsstarrighed og tillid til biskop Balles bønnebog bar

skylden. Eller rettere sagt, hvis han ikke havde været svag, havde han tvunget pigen til at forlade huset og derved reddet hendes liv. Ja, han havde båret hende ud og ganske simpelthen ikke taget hensyn til, at hun selv havde en anden mening om tingene.

Nu er Dahl færdig med brevet, han trækker vejret dybt og siger: Det var dog som bare Satan. Så De er gået hen og blevet sådan en slags spion.

Sivertsen ved ikke noget at svare.

Jaja, siger Dahl og er lidt mildere i tonen, – det var jo ikke af slyngelagtighed, hvorfor kom De ikke til mig, ville de hellere ta mod hjælp af en fremmed end af mig?

Sivertsen svarer ikke. Hvad skulle han også svare, han er en huslærer der modtager en røffel, han er uden karakter, uden styrke, uden manddoms kraft. Han står og borer neglene ind i håndfladen og ledes ved sig selv.

Og det er ligesom Dahl har gættet hans tanker, for pludselig mens han står og ser på ham siger han: Men jeg stoler på Dem, Sivertsen. Jeg har altid anset Dem for at være hæderlig.

Han går lidt frem og tilbage over gulvet, standser ved pulten, ser på Reimers brev, og siger så pludselig: Hvad var det, han hed, denne officer?

Wind, svarer Sivertsen.

Rigtigt, Wind. Se, Sivertsen, vi vil spille denne snushane et puds og De skal hjælpe os. Vil De det?

Ja.

Godt, jeg tror på Dem. Men De skal intet gøre, før De får besked, foreløbig lader De som intet og går i Suhrs gæstgiveri som hidtil.

Og dermed er huslærer Sivertsen fra at ha været spion uden sit vidende, gået over til kontraspionagen.

For det er jo Sivertsens lod, man siger til ham om at gøre det og det, og han gør det. Og man siger til ham om at la være at gøre det og det, og han lar være. Og selv om han af ærligt hjerte vil være med til at spille Wind et puds, harmer det ham at være så svag, at andre kan bestemme, hvad han skal gøre.

7. kapitel

I

I Filosofgangen er der ikke mange mennesker på denne tid af dagen, mest kvinder og ældre afdankede herrer. Klokken er ikke mere end lidt over fire, men Sivertsen er her allerede, han går op og ned ad gangene og der stråler en sådan spændstighed og veloplagthed af ham, at selv den mest sure må indrømme, at forelskelse er en såre nyttig ting. Normalt hører Sivertsen jo ikke til dem, der kommer frem i verden, han mangler krudtet, blodtørsten, albuerne, viljen til at ville have, men hvad forsmædeligheder og hån ikke har kunnet gøre, gør forelskelsen.

Klokken er ganske vist kun lidt over fire, men det er vel muligt at hun kommer inden den tid og når hun så ser, at han allerede er her vil hun blive rørt og forstå, at det for ham ikke blot er øjeleg, men en dyb, alvorlig følelse, sådan noget kan man køligt og nøgternt beregne og Sivertsen har beregnet det. Kærligheden er et puslespil og for en mand gælder det om at bruge sin forstand, hvis han vil vinde en pige. Sivertsen har gjort sig omhyggeligt istand, de små ting spiller en stor rolle her i livet, og hvert øjeblik retter han ryggen og gør sig spændstig. Og når hun kommer, vil han gå hende imøde med et roligt smil, selvsikker men ikke hoven, med naturlig, ubevidst styrke, manden der ordner tilværelsen og tvinger den efter sit behov, – sådan som mænd er kommet piger imøde lige siden stenalderen.

Og da Caroline kommer, bliver hun et eneste strålende varmt smil ved at se ham. Og måske det skyldes, at der er en eller anden særlig ting ved ham som han ikke har beregnet, og denne ting er måske den eneste hun opfatter. Og hendes fingre retter ved hans halsdug og hendes duft omsvæver ham.

Hanne er med, men med barnets overlegenhed tolererer hun uden at forstå. Og da de går hen ad gangen, holder hun sig bag ved og lader endda afstanden mellem dem blive større og større.

Ja, siger Caroline, jeg bad Dem komme herned for at vi kunne få lejlighed til at tale sammen. De må tro mig, jeg har altid holdt meget af Dem og har en overgang været veritabelt forlibt. – Og hun tar om hans håndled og ser indtrængende på ham fra siden.

Ja, svarer Sivertsen med en underlig ængstelig fornemmelse i maven: og jeg i dem, Caroline, mere end De måske nogensinde vil forstå.

Men nu er det sådan, siger Caroline og er meget voksen og meget nænsom, – at jeg har tænkt over det og er kommet til det resultat, at det må være forbi. Se, jeg tror jo heller ikke, at jeg har været rigtig forelsket i Dem, sådan for alvor. De var huslærer og en voksen mand og jeg var smigret over at kunne interessere Dem. Jeg ville ha skrevet det til Dem, men så syntes jeg, at det var bedre, vi snakkede rigtigt sammen.

Sivertsen går og siger ikke noget. Den hensynsløse forfører, manden der tar de piger, det passer ham, den livsdygtige der ordner tilværelsen efter sit behov går og siger ikke noget. Det hvirvler gennem hodet på ham, han er knust, det suser varmt i hans øren og suger i hans mellemgulv. Men så gør dog noget

mand, siger det i ham, gør et eller andet. Sig at du egentlig er af samme mening og havde overvejet at sige det, om ikke idag, så ihvertfald i den allernærmeste fremtid. Sig at du nænnede ikke at sige det, at du håbede hendes forelskelse efterhånden ville fortage sig.

Og sig videre, hvisker det, at det er i allerhøjeste grad lykkeligt, at det er gået så smertefrit, idet du er blevet forelsket i en dame, ja sig, at det endda er en dame af hendes bekendtskabskreds, din diskretion forhindrer dig på nuværende tidspunkt i at sige, hvem det er, det er en smuk og åndfuld kvinde, ja det er ikke noget barn, det er en kvinde, datteren af en af byens rigeste borgere, og hun elsker dig med hele den *fuldtudviklede* kvindes varme og rige følelser, men du har hidtil holdt dig tilbage på grund af Caroline. Sig det, hvisker stemmen, sig det. Å din forbandede huslærer, din tyendesjæl, hvorfor siger du det ikke?

Men det er for sent. Han er knust og uden kraft til at stå imod. Hans øjne er blændede og enhver kan se, hvordan det er fat med ham. Selv Caroline kan se det, og hun bliver smigret og varm om hjertet, soler sig i hans sorg: Men kæreste, jeg vidste ikke, det betød så meget for Dem. – og den sekstenårige pigesjæl blir fuld af ømhed for den mand, der føler så stærkt for hende, hans tårer er dug for blomsten og hun lader sig i den grad rive med, at hun kysser ham midt på hans skælvende mund og lægger sit blussende hode på hans skulder, hun hører hans hjerte slå, hun hører et suk presse sig vej frem, suk er nødvendige for en kvindes blomstring. Og hun blomstrer, hendes blod synger, det er livet der synger i hendes årer.

Så mener De det altså ikke, får Sivertsen endelig sagt og trods sin ophidselse lægger han mærke til sin egen slørede og bevægede stemme.

Jo, jeg mente det, hvisker hun i hans halsklud, men jeg må jo ha taget fejl af mig selv, når jeg kan føle sådan ved at se Dem være fortvivlet.

Jeg elsker Dem, siger Sivertsen, men det lyder så underligt uægte og han havde hellere sagt noget andet, noget mere beskedent.

II

Da han kommer hjem, får han besked på at gå til Dahl. Nu skal der ske noget. Det passer ham svært godt, han har hodet fuldt af Caroline, føler sig usikker på hende og overvejer ved hvilken holdning han kan knytte hende nærmere til sig. Måske vil han få hende at se. Eller rettere sagt, måske vil hun få ham at se. For han har den idé, at jo mere hun ser ham, des større rolle vil han spille i hendes bevidsthed. Og om hun tænker godt om ham eller ej kommer i anden række, hovedsagen er, at hendes tanker er beskæftiget med ham.

Da han kommer til Dahls, er det vinhandleren selv der lukker op. Caroline er ikke at se. De går ind på kontoret og Sivertsen har en behagelig fornemmelse af at blive betragtet som ligemand og han finder ud af, at det ikke er ens holdning, der gør det, men den betydning man har, den rolle, man spiller. Altså skal man ikke prøve på at lave om på sig selv, men sørge for at komme til at spille en rolle.

Dahl behandler ham virkelig som sin ligemand, hans tonefald er fortroligt og indtrængende, af og til sænker han

stemmen og Sivertsen må bøje sig frem for at høre, hans ansigtsudtryk skifter fra anspændelse til forbavselse og fra forbavselse til ængstelighed.

Er De bange, spør Dahl. Det hele er jo ingenting, det er fuldkommen naturligt, at De inviterer hr. Wind i teatret, han er jo dog Deres ven og har gjort meget for Dem, og desuden er det rent teatermæssigt en begivenhed, han sikkert gerne vil opleve, der skal forekomme en pantomimeprolog, der er en hyldest til Frederik den sjette for hans overordentlige holdning under bombardementet, nu er Christian den syvende omsider død og tiden er inde til at stive kongetilbedelsen af, det var jo vanskeligt at gøre en sindssyg konge til folkehelt, men sjette Frederik kan vel bruges, selv om han ikke er stort bedre bevendt, prologen blir morsom kan jeg forsikre Dem og Deres hr. spion har givet sans for humor. Desuden kan De jo fortælle ham at De der vil få lejlighed til at vise ham nogle af de personer, der interesserer ham, for eks. Reimers og mig. Og apotekeren har De jo fortalt ham om, så ham kan De også vise ham, hr. Wind vil sikkert synes, at det er en udmærket ide og være dem taknemmelig. Og det vil styrke hans tillid til Dem. Jeg skal skaffe billetterne og sende dem til Dem.

Jamen det med brevmappen, siger Sivertsen nervøst.

Det er såre nemt og ligetil, svarer Dahl. Inden forestillingen giver jeg Dem min brevmappe og i mellemakten ser De Deres snit til at stikke den i lommen på ham, inden forestillingen er slut, meddeler jeg kontrolløren at brevmappen er stjålet og når politiet kommer, udpeger jeg hr. Wind som en person, der på en mistænkelig måde har gnubbet sig op ad mig i pausen.

Men hvorfor vil De ha ham arresteret?

Politiet vil da kunne konstatere, hvilke papirer han har på sig og eventuelt foretage en husundersøgelse på hans bopæl, jeg går ud fra, at han bor i Suhrs gæstgivergård.

Ja, han bor hos Suhr, men hvad glæde har De af, at politiet ser hans papirer?

Det skal De ikke bekymre Dem om, kære Sivertsen, hvis der er noget interessant i hans lommer, får vi det nok at vide. – Og Dahl ser fortroligt og medsammensvorent på sin tidligere huslærer: Jeg er sikker på, at jeg ikke behøver at formane Dem til tavshed.

Sivertsen sidder lidt. Så siger han modigt: Hvad går det hele egentlig ud på, hr. vinhandler?

De har ret, svarer Dahl, De har krav på at blive informeret, det hele er mere uskyldigt og ligetil, end De måske har gået og forestillet Dem. Hør så her: De ved, hvor stor utilfredsheden er her i byen med de røde fjer, nu er Frederik den sjette blevet konge og en kreds af borgere har da besluttet at gøre kongen opmærksom på, hvor skadelig man anser de røde fjers indflydelse på statsanliggender at være. Nu er forholdet det, at en sådan henvendelse vil være omsonst, ja direkte skadelig for vedkommende borgere, hvis henvendelsen ikke er underskrevet af tilstrækkeligt mange og tilstrækkeligt indflydelsesrige mænd, hans majestæt skal have den opfattelse, at faktisk hele byen står bag henvendelsen. Det er denne henvendelse, De har hørt apotekeren tale om og har været så uforsigtig at omtale for Wind. Dette har De vel sådan set allerede forstået, men De har sikkert ikke tænkt på, hvor vanskeligt og farligt arbejdet med at finde underskrivere er, i disse tider ved man jo ikke, hvem der er ven og hvem der er fjende, folk siger et og mener et andet.

Åbenbarer man sit forehavende for den forkerte er helvede løs, adjudanterne er jo næsten lige så kloge som mennesker og har færten af, at man vil modarbejde deres indflydelse hos kongen og det er mest sandsynligt, at Deres gode ven netop er sendt herover for at sondere terrænet og hvis han kan afsløre os, inden vi har fået de tilstrækkelige underskrifter på petitionen, skal de samvittighedsløse slyngler nok finde veje til at få os uskadeliggjort. Når man slås med djævle, må man ha ild i munden og vi vil derfor ikke betænke os på at bruge det gemene trick med brevmappen for at få konstateret, hvor langt hr. Wind er nået i sit rakkerarbejde, eventuelt kan vi måske være så heldige at få ham dømt for tyveri, så er vi fri for at ha ham rendende her og snuse i vore affærer.

Javel, siger Sivertsen og føler det betydningsfulde i at være ven og sammensvoren med en mand som vinhandleren.

Da han går, ser han et glimt af Caroline i vinduet og der går en varm bølge igennem ham, da han ser at hun rødmer ved at få øje på ham. Han er en mand af en vis betydning, der fører lange intime konferencer med hendes far, det er den slags, der spiller en rolle her i verden.

Og ubevidst får Sivertsens ansigt et bekymret statsmandsudtryk.

III

De er der allesammen, tout Copenhague er der, tout le monde. Her møder man op for at give sig selv stemplet, at man hører til dem, der tæller. Hvis man da sidder på det rigtige sted i teatret, komedien er stedet, hvor man kan sole sig i sin egen betydning, og mellem de fine pladser opstår der en slags frimureri, man

føler at på disse pladser sidder nationens store, og en gang imellem drejer man sig lidt, at alle kan få set en.

Nu træder Frederik den sjette ind i sin loge og hilses med seks hurraer og en hyldestsang, et lejlighedsdigt som parterret, det trofaste og blåøjede parterre, synger med i af hjertens lyst.

Så går tæppet op for pantomimeprologen. Man ser en lund, hvor lykkelige og velklædte bønder danser. Det er idyl, bønderne er fine og smukke, træerne har nymalet grønt løv og i det frodige græs er der fuldt af blomster, bønderne er belevne og graciøse og himlen er dybblå, det er skønt, det er Danmark, et fredeligt sommerdanmark. I baggrunden – langt borte – ser man København.

Da kommer Bellona ind på scenen, i hånden holder hun en tændt fakkel, Bellona er sendt af England, den gemene røver. Bønderne stivner og Bellona befaler sit tilhæng at hærge, i baggrunden begynder flammerne at slå op over Københavns profil, særlig Frue Kirke brænder virkelighedstro og en forfærdelig buldren fortæller, at byen er ved at blive bombarderet.

Nu viser Dans genius sig på scenen for at fordrive Bellona, men forgæves, Bellona og hendes rædsler fremturer. Da peger geniussen på en busk og ved en særlig lyseffekt ser man nu, at denne busk er Frederik den sjette.

Med rædsel og frygt stirrer Bellona på busken, hun vakler og vender sig i flugt, men mod hende danser nu Sveriges og Englands geniusser og opmuntrer hende til ikke at give op. Men dan peger atter på busken og Bellona og hendes slæng tager nu endelig flugten. De smukke bønder kommer tilbage og efter dem de store danske flag og tre små engelske og et lille svensk

også. Nu kommer små trofæer ind og alle, bønder, flag og trofæer bøjer sig for Frederik den sjette og på himlen belyses nu en sky, hvor der står skrevet: Himlen velsigner Frederiks rige, thi han gør sine sønner lykkelige.

Så går tæppet og bifaldet brager løs, alle klapper, alle hylder enevoldskongen, parterret jubler og brænder øjnene ud af hodet i retning af kongelogen, Wind klapper, Sivertsen klapper. Og mens man klapper, benytter man lejligheden til at se sig om, Sivertsen ser efter Caroline og føler efter Dahls brevmappe, Dahl betragter Wind, hans kongelige højheds øjne leder efter Caroline, Wind betragter apotekeren og Reimers, og Caroline stirrer på frk. Eickhoffs kjole.

I mellemakten løber Sivertsen på Caroline, hun ser strålende ud og det er tydeligt ham, hun leder efter. Hun trækker ham ind i en niche, men Sivertsen vil ikke gerne opholdes, han har sin opgave og den fylder ham med nervøsitet, det ses på ham og det ægger pigesjælen: Hvad har De så travlt med, hvem skal De træffe.

Sivertsen siger, at hun ikke må tage ham det ilde op, han må gå, har en besked at give til nogen.

Hvem er denne nogen, spør hun og det går op for Sivertsen, at han kan udnytte situationen, ja siger han undvigende, det er et ærinde jeg udfører for Deres far. Og han siger det bevidst med et sådant tonefald, at hun må kunne høre, at det er løgn, og at det i virkeligheden er en kvinde, det drejer sig om.

Caroline bider på krogen: Og det vil De have, at jeg skal tro på, siger hun spydsk og beslutter at gøre alt for at forsinke ham. Sivertsen forfølger sejren, lader som føler han sig gennemskuet og mumler: Det forholder sig som jeg siger, men nu må jeg bede

Dem om forladelse for at jeg ikke har tid, mit ærinde er uopsætteligt.

Hr. Sivertsen, kalder hun. Og hendes stemme er urolig.

Han vender sig, fuld af trang til at blive og fuld af nervøsitet for ikke at få udført sin opgave.

Hun træder helt hen til ham, stiller sig helt op ad ham, han mærker duften af hendes hår: Jeg ville spørge Dem om noget.

Om hvad da, svarer han nervøst og ophidset, tiden går og Dahls brevmappe brænder ham på lommen.

Hun kender sine virkemidler, hun er bare en pigesjæl, men hun kender sine midler, fingerer ved hans halsdug og trykker sig let op ad ham: Det er så vanskeligt at sige. Måske ville De misforstå mig.

Nej, svarer han, men jeg ber Dem Caroline, skynd Dem at sige det, jeg må absolut gå med det samme.

Sådan har hun ikke set ham før, det imponerer hende, hidser hende. Og hun tager fastere i hans halsdug: De må ikke gøre mig nervøs, så får jeg det aldrig sagt.

Jeg må gå nu, så må De sige mig det senere.

Hun bøjer sig frem til hans øre og hvisker: Vil De komme ned på Ulfeldtsplads senere?

På Ulfeldtsplads, spør han overrasket. Hvad tid skulle jeg da komme?

Når der er slukket over det hele, siger hun og svæver bort. Tilbage er bare duften af hendes hår og mindet om det bløde tryk af hendes legeme.

IV

Endelig får han øje på Wind, der står lænet opad en væg og piller ører, han står med benene over kors og ser ud somom han keder sig, hans blege udtryksløse øjne ser ligegyldigt frem for sig. Sivertsen stiller sig ved siden af ham og giver sig til at passiare. Der er endnu et par minutter tilbage, hånden har Sivertsen i lommen, hvor brevmappen ligger.

Sivertsen er nervøs og opstemt og sludrer fanden et øre af, hans svedige fingre glider mod brevmappens skind og hans øjne skæver til lommen i Winds åbentstående frakke, der hænger slapt ned langs væggen. Wind hører ligegyldigt på ham og piller roligt videre med sin tandstikker i højre øre, mens hans øjne glider over publikum, snart til den ene side, snart til den anden.

Og når han nu næste gang ser til siden, vil Sivertsen prøve. Nu! Sivertsen har allerede brevmappen halvt oppe af lommen, men i det samme vender Wind sig og med bankende puls må Sivertsen atter slippe den ned i sin lomme.

Så får han en idé. Istedetfor at stå ved siden af Wind vil han stille sig hen foran ham og det kan ikke slå fejl, at jo en eller anden vil komme til at puffe til ham, når han står og spærrer, han kan jo træde et halvt skridt baglæns lige idet nogen passerer, han vil få et puf og falde over mod Wind og inden han får balancen igen, vil brevmappen ligge i Winds lomme, amen.

Han ryster nu over hele kroppen og hvis Wind ikke var så optaget af at studere, hvad der er blevet siddende på tandstikkeren, ville han lægge mærke til, hvor bleg hans protegé er.

Sivertsen stiller sig hen foran ham og holder brevmappen parat.

Hans knæ skælver under ham.

– I det samme er mellemakten forbi.

Men *nu* må det gøres, nu mens folk styrter tilbage til deres pladser og der er trængsel. *Nu* skriger det i ham. Nu! Men hver gang han er lige ved, drejer Wind sig, gid fanden havde det hele, nu er de ved deres pladser, det er for sent, sidder de først ned, vil Wind ikke kunne undgå at mærke det.

Nu må det være, han vælter sig ind mod Wind. Men Wind sætter en hånd på hans skulder og spør: Hva pokker går der af dig, er du dårlig.

Det mislykkedes. De sidder på deres pladser. Det er for sent. Og han har endnu engang vist sin uduelighed. Ikke den simpleste ting kan man overlade til ham.

Tæppet går op.

Men i det samme møder Sivertsen Dahls spørgende øjne og han svarer ved at virre en ubetydelighed med hodet, men til sin rædsel ser han Dahl nikke tilfreds. Hvordan skal nu det forstås, har Dahl ændret planer eller har han misforstået tegnet?

– Og da Sivertsen lidt før forestillingen slutning ser, at Dahls plads er tom, bliver han kold og klam.

V

Forestillingen er tilende. Der applauderes og fremkaldes og man kan hverken komme frem eller tilbage.

Tæppet går ned for sidste gang og folk strømmer mod udgangen. Da bliver der pludselig uro. Der foregår et eller andet nede ved døren, folk trænges og skubbes for at se.

Sivertsen og Wind tvinges med strømmen og pludselig ser de grunden til postyret, der er politi ved alle udgangene og folk får kun lov at passere gennem hovedudgangen, ved siden af en politiofficer står Dahl og betragter nøje folk efterhånden som de passerer ud i fri luft.

Sivertsen er lamslået, men der er intet at gøre, de er midt i en klump, der bagfra skubbes frem mod døren. Og pludselig hører han Dahls stemme: Der er han, der kommer fyren.

To røde engle baner sig vej gennem menneskeklumpen og lægger hånd på Wind, tvinger hans arme om på ryggen og slæber ham hen til politiofficeren og Dahl.

Ja, siger Dahl, det er den mand, der gnubbede sig op ad mig i mellemakten.

Wind er målløs og kan ikke få et ord frem, begriber ikke et kvidder af det hele.

Officeren stikker sine hænder i Winds lommer, en efter en. Men han finder intet. Han beføler ham over hele kroppen og pludselig lyser hans ansigt op, han stikker hånden ind på Winds nøgne bryst og haler en brevmappe frem: Her har vi den, siger han.

Næ, siger Dahl og ser forbløffet ud. Det er ikke den.

I det samme får officeren øje på Sivertsen, han ser skarpt på ham og med en gang træder han frem og tager fat i ham: Hvad ser jeg, er det ikke en gammel bekendt, det skulle vel ikke –.

Og han stikker sin hånd i Sivertsens lomme og trækker en brevmappe frem, en stor, dyr og fed brevmappe. Han åbner den og giver sig til at kigge i papirerne: Det er den.

Og de røde engle slipper Wind og kaster sig over Sivertsen, vrider hans arme om og puffer ham afsted. Det sidste,

Sivertsen ser, er Dahls forbløffede ansigt.

8. kapitel

I

I Utterslevs bondehaver blomstrer kirsebærtræerne og i Peblingesøen fanger drengene vandkalve, Frederiksberg have er et mylder af krokus og grønne knopper, gøgen kukker i krattet ved søens bred og over voldgravenes stille blanke vand svirrer millioner af myg, svalerne krydser i luften og i redaktør Seidelins have er magnolierne allerede ved at blomstre af, det er forår, det er Maj, kastanjerne har tændt deres lys og Høsterkøb er et eventyr af blomstrende frugttræer.

Sivertsen sidder igen i Charlottenborgs kælder. Han er fortumlet og nedslået, ligegyldig hvilken livsholdning, han indtager, synes livet at lege himmelspræt med ham. Om han er ydmyg og høflig som hans opdragelse har gjort ham, om han er viljestærk og dristig, som han har prøvet på at være, om han er modig og hæderlig som en hund eller snedig og smidig som en kat, bestandig er han bare en bold for de kræfter, der tørner sammen omkring ham. Om han er en ligegyldig, ubetydelig person eller om han har Danmarks og Norges rigers historie i sin hånd er han bare dog en prop, som vind og bølger tumler med efter behag.

Han smides i en kælder, han puffes og knubses, han hentes til forhør. En brutal politiofficer tar med sin næve i hans frakkes reverser og ryster ham, stikker sit røde hode helt ind til hans og brøler så spytpartiklerne står som et haglvejr ind over hans ansigt:

Se så at få tungen på gled, hr. tyveknægt!

Det er brutaliteten og råheden, der har magten i denne verden.

Det er politiet, der har magten i denne verden. Militæret. Uniformerne.

Og bag dem adjudanterne, der søler sig i korruption og privilegier.

Det er råheden, der æder sig fed i denne verden og spytter jævne mennesker i ansigtet.

Men Sivertsen kan ikke svare råhed med råhed. Han er tæmmet fra barnsben. Og det er svært at opretholde fiktionen om, at svaghed overfor brutalitet er nobelhed og menneskeværdighed, den belæste huslærers blege smil overfor de røde engles næver er bare svaghed, en knugende følelse af magtesløshed overfor rå vold: Hr. politiofficer, jeg forsikrer Dem, jeg ved intet om, hvorledes den brevmappe er kommet i min lomme. – Hans tonefald er bønfaldende, indtrængende, appellerende.

Og han smides igen i kælderen, puffes ind til en flok stinkende, lurvede fanger, tyve, voldsmænd, drukkenboldte. En flok dyr, der ville omkomme, hvis de ikke havde råheden at klamre sig til og lovløsheden til at gi dem føden. Og det er midnat og netop nu venter Caroline ham på Ulfeldtsplads, måske havde hun besluttet at overgi sig til ham netop i denne nat. Måske havde han netop nu taget hende, favnet hende, gennemtrængt hende, hvis ikke hans vanskæbne havde slået ham overende. Nu var hun måske tabt for ham, hvad kender man til hvad der foregår i en kvinde, måske passerede hendes følelser for ham netop i nat kulminationspunktet. Måske var det ikke følelser for ham, men bare følelser, trang til livet, en

knop der er ved at briste. Måske ville disse følelser i deres trang til udløsning vende sig mod en anden.

Men inden slutteren lukker celledøren efter ham, stikker han Sivertsen noget i hånden og da Sivertsen forbløffet ser på ham, kniber han det venstre øje sammen og ser sammensvoren ud. Og Sivertsen stikker hurtigt hånden med dette noget i lommen, mens han funderer over den opdagelse, at uniformer også har ansigter, ansigter der kan udtrykke noget personligt. At der, når alt kommer til alt, åbenbart er rigtige levende mennesker inde i uniformerne.

Og da han er kommet ind i cellen og der igen er ved at falde ro over lejren, tager han dette noget op af lommen. Der er mørkt, han kan intet se, men at føle på er det et brev.

Og han beslutter ikke at lægge sig til at sove, han vil våge, og når det første dagslys trænger ind i cellen, vil han læse det.

II

Det er rigtigt, siger Buxtehude, tiden er forrykt, har De læst i Skilderiet om den enke i Ungarn. Jo det er en enke som hedder Orbon og er ethundredeogtyve år gammel og nu vil hun gifte sig igen. Alt er i opløsning, sæder og moral, det er franskmændenes skyld, det er følgerne af Rousseau og revolutionen og når man ser ud over verden er det jo den bare krig og elendighed det hele, kongernes tid er færdig og det er godt det samme, inden jeg fylder tres er Danmark republik og vi har igen fået orden og system i tingene, så livet bliver til at holde ud og man ikke bestandig behøver at gå og ryste for den dag imorgen. Og når tiden er inde, vil adjudanternes hoder rulle i græsset på fælleden.

Men det var denneher kone, enken der ville giftes. Nå så gik hun altså til præsten, men Guds repræsentant ville ikke vie hende, da han anså hende for udygtig til at føde børn og ægteskabets hensigt altså ikke kunne opnås. Og ved De så, hvad konen svarer: At godt, vil han ikke vie hende, kan han la være, hun vil vide at hjælpe sig uden vielse.

Ja, hun har nok læst Rousseau, siger en lille skaldet mand spydigt.

Det mener jeg ikke, svarer Buxtehude naivt, men det er en kendsgerning, at i vor tid er alting i opløsning og ingen kan se, hvad det hele skal ende med, sådan som krigene foregår i dag, er det ikke krige, men menneskeudryddelse. Og de der ikke bliver dræbt af bomber og kugler, kan belave sig på at dø af sult, nu koster brændet tyve rigsdaler favnen og kokød enogtyve skilling pundet. Det er bare ved hoffet, de ikke mangler penge, ved festen forleden fik alle deltagerne kostbare presenter og hver af hofdamerne fik foræret tre fløjlsdragter, der er ingen smalle steder, jeg ved fra en af leverandørerne, at der alene blev købt for femhundrede rigsdaler silkebånd til festen.

Det er prinsesse Charlotte, siger den lille skaldede, hvad hoffet angår, kan jeg godt sige, at jeg ved god besked. I vinters havde de maskerade hos prins Christian, og det gik så uanstændigt til, at man skulle tro, at det var pigerne i et horehus, der lavede bal efter fyraften. Charlotte var klædt ud som matros først på aftnen, I har måske ikke set hende, hun er lille og yppig og hendes mås havde nær sprængt matrosbukserne, bagefter optrådte hun som indianerpige med pantalons og kødfarvet trikot over hele kroppen og tyndt flor om hofter og lænder, gennemsigtigt så man kunne se alting

igennem det, hvis man havde lyst. Den dragt dansede hun i hele natten, for det meste med de fremmede diplomater, der ikke er andet end spioner, der skulle smides ud af landet.

I den sidste ende er det os, der kommer til at betale prinsessens silkebånd, siger Buxtehude, ligesom det bliver os selv, der kommer til at betale de 12.000 bomber, englænderne smed i hodet på os. På en eller anden måde kommer vi til at betale dem.

Og den eneste, der duede noget under forsvaret, siger den skaldede, general Peymann, ham har de arresteret og sat i Struensees værelse.

For at vi skal tro, at det var hans skyld, byen faldt, siger Buxtehude.

Har De set det nye skrift, *Borgernes Ven*, spør den skaldede. Hvis man forstår at læse mellem linjerne, står der at visse kendte borgere her i byen har haft forbindelse med englænderne og har forstået at slå mønt af Danmarks vanskelige situation. En af dem er en kendt vinhandler.

En kendt vinhandler. Skulle det være Dahl?

Sådan som der står i skriftet, må man tro, at det er Dahl. Der står også noget om, at disse rige borgere, der lever fedt på landets elendighed, puster til hadet mod adjudanterne for at bortlede opmærksomheden fra deres egne svinestreger.

Nå, siger Buxtehude, det lader sig nu ikke diskutere, at de røde fjer er en bande slyngler. Men det kan jo godt være, at de ikke er ene om det.

III

Så bryder da morgenens svage skær endelig ned i cellen og brevets bogstaver bliver lidt efter lidt skelnelige.

Brevet er fra Dahl: Sig at De intet ved om hvordan brevmappen er kommet i Deres lomme. Formod at Wind kan have anbragt den der. Alt vil ordne sig. Tilintetgør dette brev.

Rundt om Sivertsen ligger hans medfanger i den beskidte langhalm. I underligt forvredne stillinger for at holde varmen og søvnen fast. Luften er tyk og sød af skiddent tøj og sved.

Sivertsen river brevet i småstumper. Det er udmærket at ha noget at foretage sig. Han bliver ved at rive stumperne midt over, giver sig med vilje god tid og går metodisk frem. Nu ligger stumperne som en lille dynge foran ham, han roder med pegefingeren i dyngen, breder den ud, det gælder at finde den største stump og rive den midt over, derefter den næststørste og så fremdeles. Hvor små kan papirstumper blive?

Så gælder det at snavse dem til, at gøre dem usynlige, han kører dem frem og tilbage over det snavsede stengulv, han er blevet deltager i en politisk sammensværgelse, hvad er det egentlig der foregår omkring ham og hvilken rolle er det egentlig han spiller. Vås og papir! Skal det nu kaldes politisk sammensværgelse, at nogle borgere samler underskrifter på et bønskrift til kongen. Men Dahl har venner i politiet, det drejer sig sikkert om mere end petitionen, der måske kun er et led i større politiske planer. Dahl er en mand af magt og indflydelse og han er ikke god at bide skeer med. Hans kongelige højhed forsøgte at voldtage Caroline. Det drejer sig sikkert om mere end de røde fjers fald, det er en kendt sag, at Dahl er republikaner og Frederik den sjettes politik bliver efter den

gamle konges død for hver dag tydeligere, nu har han faktisk ophævet statsrådet, han vil regere landet med adjudanterne som rådgivere, han vil støtte sig på hæren og diktere landet og borgerne sin vilje.

Rundt om Sivertsen er de ved at vågne, de strækker sig og skutter sig og klør sig, det er næsten lyst.

IV

Så skramler nøglen i døren, det er Sivertsen, der igen skal til forhør. Slutteren fører ham hen ad lange gange og op ad trapper, han hører støjen fra Kongens Nytorv trænge igennem, en vogn der skramler, en dreng der råber, hestehove i stenbroen.

Denne gang er det en anden politiofficer, en høj tynd mand, der ser strengt på Sivertsen. Da slutteren er gået, giver han besked til nogle røde engle, der står ved vinduet, om at lade ham være alene med fangen.

Og i samme øjeblik, de er alene, bliver han mildere: De er altså ikke istand til at forklare, hvorledes brevmappen er kommet i Deres lomme.

Nej, hr. politiofficer.

Kunne det tænkes, at den virkelige tyv havde anbragt den der?

Sivertsen lyser op: Ja, under alle omstændigheder må nogen jo ha anbragt den der, da jeg ikke selv har gjort det.

De kan måske ligefrem erindre, at nogen har været Dem påfaldende nær under forestillingen. Hvem sad De forresten ved siden af?

En tidligere officer ved navn Wind.

Og ved den anden side?

Ved den anden side sad en madamme, hendes mand sad ved siden af hende, jeg tror det er en klædehandler fra Christianshavn.

Madammen kan vi altså se bort fra, hvor bor denne Wind, jeg ser nu tydelig for mig, hvorledes det er gået til. Da Wind så, at der var politi ved udgangene, anså han tyveriet for opdaget og skyndte sig at anbringe brevmappen i Deres lomme, hvor han eventuelt senere kunne tage den igen. Fulgtes de sammen mod udgangen?

Ja, svarer Sivertsen.

Det er udmærket, siger officeren, de vil nu blive løsladt, men må ikke opsøge Wind eller tale med ham, hvis De træffer ham. Det bedste De kan gøre, er at gå hjem og holde Dem hjemme foreløbig.

For anden gang er fængselsmareridtet overstået, nu skal han igen ud i solen, livet begynder igen. Og denne gang har han dog et sted at gå hen, et sted han hører til, en pige der venter ham, arbejde og vigtige opgaver. Denne gang er han ikke en overflødig.

V

Nu er de ude efter os, siger Dahl, det der oprindelig blot var et selvforsvar, et forsøg på at værne borgernes interesser, er ved at blive en kamp, hvor enten generaladjudant Bülow eller vi bliver slået til plukfisk. Hvis vi kunne få bevist, at adjudanterne financierer *Borgernes Ven*, ville vi ha vundet et afgørende slag, de røde fjer ville stå afsløret i offentlighedens øjne og vi ville være renset for de fordægtige beskyldninger.

Hvad med Wind, spør Reimers, så længe den mand går rundt her i byen, kan der hænde de mærkeligste ting.

Der er udstedt arrestordre mod Wind, svarer Dahl, enten må han forlade byen eller også bliver han taget, næ i øjeblikket er det det såkaldte *Borgernes Ven*, der har interesse. Hvis folk ikke var så indskrænkede, ville de kunne se med det samme, at der er noget lusket ved det foretagende, bladets pris er så ringe og udstyret er så flot og dyrt, at det må koste udgiveren en masse penge, redaktøren er en vis Steineck, der ingen formue har og altså er stråmand. Men hvordan skal vi kunne afsløre, hvem der står bagved?

Sivertsen står ved vinduet. Han er ikke længere nogen ubetydelig person, han deltager i rådslagningerne, han er en medsammensvoren, hans skæbne er knyttet til borgernes, der vil bekæmpe de røde fjer. De kunne anlægge sag mod bladet, siger han. Hans tonefald er beskedent, ydmygt, forskrækket over sin egen dristighed. Og endnu vover han ikke at sige *vi*. Alene den ære at være med i rådslagningerne er hjertebeklemmende.

Og da Dahl ikke fejer ham af, men tager hans forslag alvorligt, går der en varm bølge af glæde gennem ham.

Jeg tror ikke, det ville være klogt, svarer Dahl eftertænksomt. Måske hykler Dahl lidt, han er menneskekender og vil gerne stive sin unge medsammensvorne lidt af, gi ham lidt selvtillid. Den soldat, generalen viser fortrolighed, er parat til at gå i døden uden at blinke. – Det ville sikkert ikke være klogt, gentager han, beskyldningerne er holdt i så vage vendinger, at vi ikke ville få dom over bladet. Desuden står der ikke det er os, hvis vi rørte på os, ville folk blot sige, at vi følte os trufne, når

man slår blandt en flok hunde, hyler den man rammer ogsåvidere. Jeg tror vi snarere ville kompromittere os ved et sagsanlæg.

Sivertsen begriber det og nikker med hodet, lidt rød i kinderne. Han føler, at selv om forslaget var tosset, har han dog vundet terræn.

Vi må slå fjenden med dens egne våben, fortsætter Dahl, vi må spionere, vi må finde ud af, hvem hr. Steineck har forbindelse med og vi må forberede udgivelsen af et blad, der synger om adjudanternes skurkestreger og hoffets korruption. Stof vil vi ikke komme til at mangle, hvad mon borgerne vil sige til generaladjudant Bülows levnedsmiddelspekulationer og det rentefri lån på 100.000, han lige har fået af statskassen uden tilbagebetalingstidspunkt, en foræring med andre ord, hvad vil folk sige, når de får sort på hvidt om festen den 28. januar, hvor alene maden kostede 4000 rdlr., at festen insgesamt kostede 20.000, vi vil erindre borgerne om, at der nu igen er udnævnt nye overkomplette adjudanter, der vil koste landet mindst 60.000 årlig og vi vil be borgerne spekulere lidt over den kendsgerning, at prinsen af Hessen-Philipsthal får 30.000 om året, mens befolkningen sulter på grund af krigen og elendigheden. I Norge er folk begyndt at spise bark og mos.

Men Reimers er betænkelig: Lad os gå lempeligt frem, kan vi nå til at få adjudanterne sat ud af spillet og statsrådet indkaldt, tror jeg vi er kommet et godt stykke, begynder vi først det store slagsmål, kan vi let slå noget istykker, der ikke kan heles igen. Lad os forsøge at afsløre borgernes falske ven og lad os gardere os mod adjudanternes spioner, til vi har fået tilstrækkeligt med underskrifter på petitionen.

I et hus på Ulfeldtsplads sidder et par borgere, der ville værne deres døtre og deres interesser og er ved at danne en regulær politisk sammensværgelse, et komplot. Og ved vinduet står der en lidt ydmyg, lidt tilbageholden blegnæbbet huslærer, der kan lidt sprog og er lidt forelsket, men ellers er en godmodig og lidt vag fyr, og er blevet en medsammensvoren, en konspirator mod landets magthavere. De sidder på Dahls lille kontor midt i den lille by med de røde tegltage, byen med de hundredtusinde sjæle og det festglade hof og den militærglade konge. Udenom byen ligger voldene og udenfor voldene ligger landet og skovene og det blå sund.

VI

Men rundtom i de danske farvande glider de engelske fregatter for bugnende sejl. Og selvom de danske kaperskibe kan volde lidt ærgrelser og lidt besvær er dog bælter og sunde under kontrol og de franske og spanske hære, der oversvømmer landet, er lukket ind i en blindgade, en halvø, hvor de brandskatter befolkningen og brænder slotte og kun gør den nytte, at de gør indbyggerne til antimilitarister. For er vor egen landhær med sine uduelige hejdukker af pynteofficerer og sine korrumperede spradebasser til adjudanter bedre? Marinen ved man da hvad er, den er folkets kælebarn og marinerne det er gutter der har vasket sig, – men landhæren? Et stykke legetøj for en eksercerelysten konge med enevoldsnykker. Disse brovtende officerer med deres duske og deres fjer. Og disse rå lejesoldater. Disse sortsmuskede fremmede krigskale, der optræder som vore allierede, men udsuger og undertrykker os. Betragter Napoleon Frederik den sjette som andet end sin lakaj?

Der ligger disse grønne stumper jord, der hedder Danmark, og driver elendigheden, nøden og bankerotten imøde. Bestjålet af England, forrådt af Sverige, forhadt af Norge, misbrugt af Frankrig, misregeret og korrumperet af sit eget regime, bombarderet, voldtaget, brandskattet.

I Odense præsiderer prinsesse Pontocorvo, der ikke hilser på danske og er datter af en urtekræmmer i Marseille og med tiden vil blive dronning af Sverige. Lad dem få hende, om konger og dronninger kommer fra slottenes sale eller urtebodernes skænkestuer gør til syvende og sidst hverken fra eller til. Frederik den sjette har fået Napoleonsordnen og hertugen af Augustenburg er blevet så syg af ærgrelse over de europæiske fyrsters skæbne og over at skulle tage borgerligfødte i hånden, at han er gået tilsengs med feber. Han vil nu tage brøndkur for at helbredes i det mindste på legemet.

Det er forår, isen er drevet bort og den friske vind fejer luften ren i vinterbeklumrede hytter og huse. Hvordan det end går og kommer til at gå, vil Danmark fortsat eksistere; græsset kan ikke ophøre at spire, koen at kælve og moren at synge vuggesange. Flid og nøjsomhed vil med tiden genoprette, hvad stormandssindet og folkeforagten lagde øde.

VII

Sivertsen har ikke stormandssind, og det vil vise sig at være forgæves, hvis han prøver at knalde hælene i jorden, kaste nakken bagover og med den stærkes hån betragte de hundredtusind arbejdende og lidende småfolk i den menneskerede bag de grønne volde, der hedder København. Han kan lide under hovenheden, han kan knuges af

stormandssindets menneskeforagt, men han vil altid være Sivertsen, et almindeligt menneske mellem linjerne i Danmarkshistorien. Han kan forsøge at æde råt kød i ugevis for at se, om det giver hensynsløshed, han kan forsøge ved list og ydmyghed at komme til at spille en betydningsfuld rolle, han kan knibse med fingrene, skyde underlæben frem og sige vittelej ind i hodet på en forbavset medborger, men han vil altid vedblive at være Sivertsen.

Han er på vej ned ad Læderstræde. Strædet er smalt og når man møder en modgående, må man træde et skridt til siden. Idetmindste må den ene af parterne gøre det. Sivertsen plejer at gøre det. Han gør det automatisk, det er hans natur. Og det sker, at den brede borger, der kommer imod ham, i den grad føler sig betydningsfuld og værdig, at han ikke viger en tiendedel tomme, måske endda breder sig endnu mere. Forekommer det idetmindste Sivertsen, Sivertsen der fra Guds hånd er sådan skabt, at hans natur er at bøje af for andre og i reflekterende øjeblikke prøver at bilde sig ind, at det er en dyd.

Han er på vej gennem det smalle Læderstræde og just nu har to forædte og opblæste borgermænd ved deres anmassende gang og holdning tvunget ham ned i rendestenen. Og han bliver igen erindret om, at det er maven og indbildskheden, der betyder noget i denne verden. Han står lidt i rendestenen og ser efter dem og hader dem. Og ønsker han havde krebseskal, pindsvinepigge eller en bryders fysik. Eller en kos stupiditet. Eller et æsels stædighed.

Og beslutter igen at lave om på sig selv. At tillempe sig denne verden og den dumme brutalitet, der er denne verdens. Den næste borger, han passerer, skal få lov at vige nøjagtig lige så

meget som han selv. Eller tørne sammen med ham og trille i rendestenen.

Der kommer en soldat. Bedre kunne det ikke være, han hader soldater. Han gør sin skulder stiv og ser ligefrem, ser lige gennem soldaten og går lige på. Og se, soldaten viger til side. Det var storartet, så enkelt er det. Fra nu af skal ingen få Sivertsen til at træde ud i rendestenen. Så let var det altså. Man skal bare se betydningsfuld og brutal ud. Så træder rakket til side, så bukker de, så lukker dørene sig op, så nyder man mænds agtelse og kvinders gunst, de skal kues rakket, det er rakkets natur, pisken over nakken, er man hensynsfuld, misbruger de en, er man fredsommelig håner de en, elsker man dem, kaster de med sten efter en.

Der kommer en ældre fed mand gående. Han ser ikke alene ud til at være betydningsfuld, men er det uden tvivl. Han kommer i det rette øjeblik, vent bare min ven. Han er ganske givet en af dem, der ikke viger, og han skal mærke Sivertsen stive skulder og få lov at prøve rendestenen. Dyrisk og primitiv må man være, om man vil ha lov at leve livet, al Sivertsens had er koncentreret i hans højre skulder, kom bare dit dumme svin, din opblæste borgersnude.

Den fede mands ansigt er klogt, han er ganske sikkert en betydningsfuld person, gangen, tøjet, holdningen viser det. Så meget des bedre, han skal få en tur i rendestenen. Nu nærmer de sig hinanden. Sivertsen holder sig stramt i sin bane, om et par alen vil manden få sig en trilletur.

Men den fede viger til side. Med naturlig høflighed, uden at tænke over det, uden at se på Sivertsen viger han så meget til side, som man med skyldighed kan forlange. Alligevel strejfer

Sivertsens krampagtigt spændte skulder ham, de kommer begge ud af balance, kommer med undskyldninger. Den fede ser på Sivertsen, et gennemtrængende, blidt og genkendende blik:

Men er det ikke vinhandler Dahls huslærer?

Jo, Deres excellence.

Og ministeren ser smilende på ham, som kendte han alle hans hemmeligheder: Nå, der var vi nær røget omkuld, de pokkers smalle gader. Og når man så går i sine egne tanker.

Sivertsen ved intet at svare, men ser forbindtlig ud som kvittering for al den velvillige nedladenhed.

Og ministeren fortsætter: Jeg vil bede Dem hilse hr. Dahl fra mig på det hjerteligste. – Ja på det allerhjerteligste.

9. kapitel

I

Der er mørkt på Ulfeldtsplads. I en døråbning, helt inde hvor mørket er tykkest, står Sivertsen. Det er en rolig nat med forrevne skyer, lidt månetjat af og til, og det sædvanlige pusleri og de sædvanlige lyde.

Der står han, en af de hundredtusind bag voldene, en af de ligegyldigste, et tyende, en huslærer, han er på tøsejagt, en tyveårig hankat, der jamrer under den elskedes vindu, det var ellers rart om han snart kunne vokse fra den slags. Han står musestille, trykket op ad døren og hans stive og ufravendte øjne hænger ved det lille vindu, bag hvilket et lys blafrer.

Sivertsen er en mand på et par og tyve. Men han ser yngre ud. Hans ansigt er pigeagtigt kønt og han er lidt forfængelig i tøjet, lidt sirlig. På den anden side har vanskelighederne med at finde en livsholdning gjort ham ældre end han er af år, hans øjne er lidt ængstelige, lidt forsigtige og melankolsk spekulative, hænderne er nervøst spinkle. En pæn ung mand, siger de gamle damer. Opvakt, lidt veg i trækkene, lidt slap i holdningen – men med en nervøs og stædig tørst efter at fravriste tilværelsen det der tilkommer ham.

Han er ikke den, han gir sig ud for at være, han har en sikker fornemmelse af, at var han sig selv, ville livet og menneskene vrage ham. Han har det med ustandselig at rette ved sin halsdug og når han skal udføre det, han har sat sig for, kommer han til at svede i hænderne. Men han udfører det. Han overvejer nøje alt, inden han skrider til handling, når han skal snakke

med vinhandleren vil han indtage den og den holdning og sige det og det. Hvad vil så vinhandleren svare? Han sætter sig i vinhandlerens sted, se, siger han til sig selv, jeg er vinhandler, jeg har en god forretning, har to kønne døtre og kan ikke li de røde fjer, nu kommer denne huslærertamp ind ad min dør og siger sådan og sådan til mig, jeg er vinhandler, jeg er en stærk personlighed, der har hænderne fulde og griber aktivt ind i rigets politik, jeg forsvarer ikke blot mine egne interesser, men min stands, ja min nations. Sådan en mand er jeg og der står nu huslæreren og jeg svarer ham sådan og sådan.

Så bytter Sivertsen rollerne om igen, han er igen huslæreren. Og da han lige har været Dahl, ved han hvordan huslæreren bør være, og sådan er han og sådan taler han. Alt gennemtænker Sivertsen, alle detaljer, ser hele scenen for sig, ansigtsudtrykket, holdningen, stemmen. Det er besværligt og det kan ikke helt skjules, at han sommetider har haft mere held med sig, når han ikke iforvejen havde fået tid til at planlægge. Men han er for ængstelig til at la være, for forsigtig, hans egentlige jeg kunne skinne igennem og han har en sikker følelse af, at hans egentlige jeg ikke slår til.

Han har besluttet at løse problemet: hvordan bør man være for at kunne leve dette liv. Og når han har løst problemet, vil han arbejde på at blive sådan.

Der står Sivertsen. Rundt om ham rejser Ulfeldtsplads' huse deres stenmasser, der er stjerner hist og her på himlen og af og til bryder månen gennem skydækket. Der er lys i Carolines værelse, rundt om sover byen, men pigen ved lyset og manden i mørket er vågne, Vorherre driver sit spil med dem.

II

Der går en skygge foran det blafrende lys. Det er Caroline, der står ved vinduet. Sivertsen træder ud af sit skjul, helt ud på pladsen, månen skinner på hans opadvendte ansigt, øjnene brænder sig ind i silhuetten deroppe i vinduet.

Så slukker lyset. Sivertsen går over til Dahls gadedør, lukker den sagte op og står i mørket. Der går et par minutter. Han står musestille, passer på ingen støj at gøre. Så hører han en svag puslen i mørket, den kommer nærmere, nu er den helt ved ham, hendes famlende hænder rører ham. Hendes duft. Hendes huds varme. Hun har sin kåbe over natkjolen, han knapper den op og tar hende ind til sig, begraver sit ansigt i hendes hår, mens hans hænder sitrende føler hendes krops varme slå igennem natkjolen.

Sådan står de længe.

Efterhånden slår hans hjerte roligere og han kan tale. Sige alle de små ting, der skal gøre dette øjeblik helligt, alle de hede forsikringer, der skal overbevise både ham selv og hende om, at dette er det største i tilværelsen, der står de, åndeløse, tæt sammenknugede, han tør ikke røre en finger, en misforstået bevægelse ville kunne skræmme hende.

Det er Maj og hun er en bristefærdig knop og Wind har sagt, at om han ikke tog hende, risikerede han en anden gjorde det.

Han mærker hendes bløde varme, men han tør ikke røre en finger, ikke flytte en fod.

Og måske står hun kun og venter, han skal gøre det, ønsker det. Men hans lemmer er som stivnede.

Da sker der noget!

De hører skridt på pladsen udenfor. Og skridtene går ikke forbi, men standser udenfor døren. Og nogen begynder at famle ved håndtaget.

Hurtig trækker Sivertsen hende ind i gangen, der fører til gården, døren går op og de ser utydeligt omridset af en skikkelse mod det svage lys udenfor. Skikkelsen lukker sagte døren til igen, men sagte og meget langsomt. Han er så tæt ved dem, at de hører hans åndedræt. Nu har han fået døren lukket og begynder forsigtigt at gå opad trappen. De kan ikke længere se ham, men høre trinenes knirken i træet. Det må være en tyv.

Hvis det ikke er Wind, er det et af Winds kreaturer, tænker Sivertsen og beslutter at liste efter for at se, hvad fyren vil. Hans mod imponerer ham selv og vil forhåbentlig også imponere Caroline. Altså gir han sig til at liste op ad trappen.

Trappen knirker og han bestræber sig for at lade sit knirkeri falde samtidig med tyvens.

Men pludselig snubler han, der var et trin mere på trappen, end han troede.

I næste nu raser tyven ned ad trappen. De tumler sammen, vælter omkuld, Sivertsen sparker på lykke og fromme og mærker pludselig tyvens hånd om sin hals. Han kommer om på siden, får sin ene hånd fri og langer et vældigt stød ud, der rammer i noget blødt, tyvens greb slappes og i næste nu er Sivertsen oppe. Når han ikke iforvejen skal overveje og planlægge, klarer han sig godt nok. Han mere føler end ser, hvor tyven står, han kaster sig ind mod ham, mere af skræk og ophidselse end af mod. Og har heldet med sig. Tyven tumler som en sæk ned ad trappen, får åbnet døren og er væk inden Sivertsen har nået at tænke en tanke.

Så går den sejrende huslærer ned ad trappen og finder Caroline forskræmt og rystende i sin krog.

Han er helten der har slået fjenden på flugt og opfører sig i overensstemmelse med det, han er beskyttende og mandig.

Men nu er der nogen på gaden igen, måske en vægter, der har set tyven komme ud og fare nedad gaden. Ja, nu standser også disse skridt ved Dahls gadedør. Sivertsen og Caroline styrter op ad trappen. Det var på høje tid, døren går op og der kommer nogen ind og begynder at gå op ad trappen. De går højere op. Vægteren går også højere op.

Nu står de udfor Carolines dør, men vægteren går stadig opad. Ude af sig selv af angst lukker Caroline døren op, de smutter ind og lukker sagte døren efter sig. Og står der med bankende hjerter i mørket og hører vægteren gå forbi.

De hører ham gå helt op og lidt efter gå ned igen. Nu smækkede døren i efter ham.

Slagsmålet har sat fart i Sivertsens blod, hans stivhed er borte og der går en vældig, varm bølge gennem ham, da situationens muligheder pludselig går op for ham. Han lægger armen om hendes hals, tvinger hendes hode bagover og kysser hende. Han knapper igen hendes kåbe op, ja han tar den af hende, han knuger hende, slagsmålet, bevægelsen, har frigjort ham. Et svagt måneskær trækker værelsets konturer op, der står sengen. Det er Maj.

III

Og så ud på morgenstunden står han der, famler med sit tøj og prøver at komme til bevidsthed, at få situationen til at gå op for sig, hvad han har gjort og hvad han skal gøre. Prøver at få hodet

til at blive normalt igen. Igen reflektere og overveje. Væbne sig mod, hvad der kan komme. Og selv om han er fyldt til randen af lykke og styrke, er forsigtighed og omtanke i for høj grad hans væsens mekanik, til at denne nat kunne gøre ham til et nyt menneske, han er i for høj grad vant til at stole mere på sine overvejelser end på sin personlighed til at det er ham muligt at la stå til og la djævelen selv komme, hvis han gider.

Jo, der er noget råddent ved hele denne historie. For det er givet Wind, der har arrangeret indbrudsforsøget. Og Dahl må advares. Men hvorledes skal man kunne advare Dahl? Man kan jo ikke så godt sige, at man har stået og gantet med hans datter i gadedøren. Og siger man, at man tilfældigt opholdt sig på Ulfeldtsplads på den tid af døgnet, ser det for aldeles mærkeligt ud. Desuden måtte man jo være på trappen for at vide, hvad der foregik.

Og det er uomgængeligt nødvendigt, at Dahl får at vide, at Wind er ved at forsøge nye arbejdsmåder. Det er nødvendigt at gardere sig mod gentagelser. Også for Sivertsens egen skyld. Dahl har papirer, der viser sammensværgelsens omfang og karakterer og kommer de adjudanterne ihænde, er helvede løs.

Så får Sivertsen en idé. Sivertsen har det ellers ikke med at få gode ideer, men denne ser aldeles ypperlig ud. Sivertsen selv er forbløffet. Det kommer der af at omgås folk som Dahl og Reimers. Og måske har slagsmålet, der satte hans blod i sving, hjulpet til med at gi ham fantasi og handlekraft.

Han drøfter hviskende ideen med Caroline. Han er nødt til at betro hende mere, end det i almindelighed er klogt at betro kvinder, men dels binder han hende til sig ved at gøre hende til

sin fortrolige, dels afhænger også hendes ve og vel af at der ikke bliver snakket.

Ideen forekommer hende spændende, hun forbedrer den lidt. Det er bedre, han knuser ruden til gården; hvis nogen ville tiltvinge sig adgang til huset, ville vedkommende foretrække en rude til gården. Desuden er chancen for, at en vægter hører balladen mindre. Jo ideen er rigtig, selvom huset ikke vågner, vil man opdage den knuste rude imorgen og forstå, at nogen havde forsøgt indbrud, Dahl ville være advaret og kunne træffe sine forholdsregler. Og man selv slap for alle forklaringer.

Så kysser Sivertsen sit hjertes allerkæreste, han kysser hende på øjnene og på halsen og han slår dynen tilside, kysser hende i natkjolens udskæring, smyger det hvide, bløde linned tilside og kysser hende på skulderen og på brystet. Det hele er ved at vælde frem i ham igen, sengens varme og duft går ham til hodet, men morgenen er ved at bryde frem og han må gå.

Så finder han sin hat, kysser hende endnu engang og lister ud ad døren.

IV

At det kan være så vanskeligt at baldre en rude. Når man ikke skal, går det ellers let nok. Han finder på at tage sin frakke af, holde den op for ruden og støde lempeligt med sin spidse albue. Han kigger sig lidt usikkert om, der er ved at blive lyst i gården, i stalden i nabogården er hestene vågne, de rasler i spiltovet og slår hoven i gulvet, hvad det så skal være godt for.

Sivertsen står på en kasse for at kunne nå op til ruden. Om nogen så ham nu, ville de synes at det var et mærkeligt syn. Han har hat på, men ingen frakke, han står og vakler på en kasse

med ryggen til huset og prøver at jage sin albue ind i ruden, ovre ved sadelmagerens stakit står der en hane og to høns og kigger på ham.

Kassen vakler for meget, det går ikke på den måde, han vil hellere prøve at finde en sten. Han tar frakken på igen og giver sig til at gå rundt i gården for at finde en sten. Men der er ikke skygge af en sten. Ellers plejer det at ligge og flyde med sten allevegne. Der ligger et stykke favnebrænde ovre ved skuret. Det er stort og tungt og har han bare kræfter nok til at kaste det, kan det gå gennem ti ruder på én gang. Han tar det i sine arme og bærer det over gården. En tre fire skridt fra vinduet standser han, får det med besvær i hænderne og prøver at svinge det.

Så holder han inde, lægger brændestykket ved sine fødder og gir sig til at overveje. Ja han må sikre sig, at gadedøren er åben og at der ikke er folk på pladsen udenfor.

Han kommer tilbage igen. Nu skal det være. Han løfter det tunge brændestykke, svinger det og kaster det af al sin kraft mod ruden. Det lyder somom ti engelske bomber var raslet ned i vinhandlergården. Han har tabt sin hat, men ænser det ikke, styrter gennem gangen og ud på pladsen, kommer i tanker om hatten, styrter tilbage for at ta den og styrter pàny gennem gangen og ned ad gaden.

På hjørnet buser han lige i armene på en person, men jager videre uden at se til højre eller venstre. Da han kommer op i Skindergade, kan han tydeligt høre, at nogen løber efter ham og da han drejer hodet, ser han at det er personen fra hjørnet. Men det får være, nu må han bringe sig i sikkerhed, om han ikke vil sidde i Charlottenborgs kælder for tredje gang. Tanken lammer ham, ja nu vil han blive arresteret og sat i Charlottenborg. Og

dette vil ingen kunne redde ham ud af, dette vil ikke kunne forklares. Skal han nu i Charlottenborg for noget så latterligt. Og Dahl vil tro, han fortsat er i Winds sold. Og han kan kun redde sig ved at sige, han har sovet hos Caroline.

Nu er der to, der løber efter ham. Gaden er helt lys og selvfølgelig vil der være folk på Nytorv, når han drejer om hjørnet.

Men der er mennesketomt på Nytorv og som en brandpil ryger han ind ad Reimers port og ind på lokomet. Hans hjerte banker og han kan ikke få vejret. Nu hører han skridtene af de løbende. Underligt så lydene er gennemtrængende på denne tid af døgnet, de klaprende fødder må kunne høres helt til Vesterport.

Men skridtene løber forbi og blir fjernere og fjernere. Nu kan han gå op.

Men om nogen har set ham dreje ind ad porten, vil skridtene komme igen og imorgen tidlig vil de røde engle trække ham ud af sengen.

V

Og da Sivertsen næste morgen går ned i stuen, er det ikke fri for, at han sveder lidt i hænderne. Og det blir ikke bedre, da han straks mærker på Reimers ansigt, at der er noget i gære.

Da de har spist, ber Reimers ham om at gå op på kontoret og vente.

Jamen, jeg skulle jo ha timer med børnene, siger Sivertsen og er lidt beklemt og lidt skidt tilpas.

Ja, svarer Reimers åndsfraværende, vi får vist stille undervisningen i bero indtil videre.

Så går Sivertsen op på kontoret, som fåret der går til blokken. Lidt efter kommer Reimers.

Men selv om den forløbne nat bliver den tue, der vælter Sivertsens skæbne, er det ialfald ikke det det drejer sig om nu. Det er *Borgernes Ven*, der igen er kommet ud. Et nyt nummer på fint papir og i det smukkeste tryk. Dets venskab for borgerne er ved at gå borgerne på nerverne. Nye insinuationer, nye fordrejelser. Se sådan noget er det ikke forbudt at trykke, siger Reimers, ellers er censuren sgu skrap nok. Men der er jo heller ikke en linje, der kan genere hr. Bonaparte eller Frederik den sjette endsige adjudanterne.

Nu er Sivertsen for det første lettet og for det andet har nattens store begivenhed ligesom givet ham lidt rygrad. Han er ikke længere en ligegyldig hr. huslærer og han har mod og kraft til at manifestere det:

Det er ellers utåleligt nok, at regeringen skal bestemme, hvad borgerne må læse og hvad de ikke må læse. Det er dog voksne mennesker, der er tale om.

Hva, siger Reimers. Lidt overrasket. – Ja det er rigtigt nok, regeringen er indsat af Guds nåde og mener sig berettiget til at bestemme, hvad vi må vide og hvad vi skal tænke.

Lidt efter siger han hidsigt: Men når vi endelig skal ha censur, skulle det være til at forbyde sådan noget svineri som denne forlorne borgerven. Men vi skal selv vide at få standset den beskidte tryksag. Hør engang, Sivertsen, De er færdig med at være huslærer hos mig.

Nu står Sivertsen der igen, det tåbelige menneske, der ikke mener han kan eksistere uden at være huslærer. Han står og måber: Færdig med at være huslærer.

Ja, for satan, siger Reimers. Jeg fyrer Dem, kan ikke bruge Dem, De dur ikke forstår De. Der har desuden været noget lumskeri mellem Wind og Dem, der aldrig er blevet fuldt opklaret. Hvorfor forhindrede De hans arrestation i teatret? De er upålidelig og jeg kan ikke bruge Dem. Fra dette hellige øjeblik er De fyret og kan samle Deres habengut sammen og flytte hen på et værtshus, hvor De rettelig hører hjemme. Der kan De så sidde og skumme af hævntørst over Dahl og mig.

Jamen – siger Sivertsen og er ved at blive desperat.

Her hjælper intet jamen, svarer Reimers, jeg handler kun i nødværge, jeg kan ikke ha sådan et menneske i mit hus. – Hvor var det nu, vi kom til. Jo, De sidder altså på et værtshus og lægger mordplaner mod vinhandler Dahl og mig, og mens De sidder der, får De øje på det nye nummer af *Borgernes Ven*. Nederst på næstsidste side står der en lille annonce, man søger forhandlere af bladet. Det passer Dem udmærket, De opsøger straks vennens redaktør, den noble hr. Steineck, der har kontor i Naboløs og tilbyder Dem og da han går Dem på klingen, lægger De ikke skjul på Deres vanskæbne og Deres aversion mod Dahl og mig. Men De gør det ikke for kraftigt, så fyren får mistanke. Hvis manden overhodet ikke trænger ind på Dem, men bare antager Dem, siger De selvfølgelig ikke noget. Nå, De bliver antaget, det er jeg sikker på, De er jo ikke tabt bag af en vogn og et menneske som Dem er nyttigt for et smudsblad, hvis De ikke er for dyr.

Når De så først er antaget, må De vise, hvad De dur til, vise Deres evner, gøre nytte, indynde Dem og se at blive fast inventar på kontoret.

Sivertsens hjerne er ved at blive trænet. Denne gang begriber han virkelig, hvad det drejer sig om: Og så aflægger jeg rapport om, hvad jeg ser og hører på kontoret.

Rigtigt, svarer Reimers. Hvordan er det, har De nogen penge, jeg vil gi Dem en smule penge og skulle De komme til at mangle, skal De få flere. Men henvend Dem ikke oftere hverken her eller hos Dahl, jeg skal nok arrangere, at vi kommer til at træffes.

– Og så går Sivertsen op på sit kammer og pakker sit habengut sammen.

VI

Så er det en af de sidste dage i Maj. Sivertsen står på *Borgervennen*s kontor og falser blade. Han er virkelig ikke nogen ligegyldig hr. ingenting, i løbet af seks dage er han blevet redaktør Steinecks højre hånd.

Det er ved at blive sommer og han har taget sin frakke af, hatten og halsdugen ligger ovenpå og hans blege, tynde huslærerhænder holder på falsekniven somom det var et penneskaft.

På den anden side bordet står redaktøren.

Han falser også blade.

Det er varmt, det er ved at blive sommer, men redaktør Steineck kan man ikke se det på, han er en lille pertentlig mand. Der skal mere end varme til for at gøre hans påklædning ukorrekt. Hans tøj ser ud, somom det er købt for halvtreds år siden, men det er velholdt og det er velbørstet, der er ikke et fnug på det. Han er udadlelig i tøjet og hans bevægelser er stive og afmålte. Det er endnu aldrig sket, at han har fået en plet på

tøjet. Hvorledes skulle det kunne ske. Hans hånd er ingen hånd, men en lang mager klo, og han går med pisk. Han har klaret sig gennem tilværelsen ved at tro på Gud og kongen og ikke lægge skjul på det, det er ikke blot fanden, der hytter sine. Hans fortid er ukendt, måske har han været kapellan et sted i provinsen, måske har han siddet i tugthuset.

Han kan godt lide Sivertsen. Det passer ham at ha en mand under sig, der har været huslærer og kan flere sprog og sådan noget. Han er uden lærdom og foragter derfor lærdom. Det passer ham godt at kunne kommandere med en mand, der ved mere end han selv. Og at se dette menneske lystre ham med villighed og respekt. Og det gør Sivertsen.

Sivertsen kan ikke lide hr. Steineck. Måske fordi han ikke har respekt for ham. En overordnet må man kunne respektere. Hr. Steineck har ganske givet aldrig skrevet en linje i bladet. Kan måske overhovedet ikke bogstavere, når det kommer til stykket. Men han kan false bladet og han kan gøre det så hurtigt, at han tvinger Sivertsen til at holde et tempo, der er utåleligt, og får ham til at ønske sin redaktør ad helvede til. Hvor ville det være vidunderligt at stå ti minutter i vinduet uden at foretage sig noget. Stå og tænke. Der er så meget der skal tænkes til ende, så meget der må planlægges omhyggeligt, hvis alting skal gå glat.

Det er ikke til at tænke, når det højtidelige menneske står ligeoverfor en og falser blade med små irriterende og selvglade bevægelser. Gud ved om han har været kapellan eller siddet i Børnehuset. Måske begge dele.

En spyflue blir ved at bumse mod ruden. Sivertsen går med et dybt suk hen og lukker vinduet op. Udenfor er luften frisk,

den strømmer ind gennem vinduet og er ren for papirstøv og lugten af snus.

Steineck falser demonstrativt videre. Han er stiv og strunk i ryggen og laver mere støj med falsekniven end nødvendigt.

Men Sivertsen hører det ikke. Han stirrer ned på gaden og da han endelig vender sig, ser han ud somom han søgte et skjulested.

Et øjeblik efter kommer Wind og Buxtehude ind ad døren.

10. kapitel

I

Instinktet har igen reddet Sivertsen. Havde han skullet overveje – havde han kunnet forudse situationen og haft tid til at ta stilling til den, er det ikke godt at vide, hvilke dumheder han kunne ha ræsonneret sig til. Nu har instinktet fået ham til som en skygge at vige gennem døren til baglokalet og der står han og kan gennem dørsprækken høre sine to bekendte gøre deres entre.

Ja, siger Buxtehude, men hvad ville der ske, hvis de pludselig en dag ikke kunne få folk til at være soldater. De kan da ikke slås bare med generalerne, det ville se for aldeles mærkeligt ud. Tænk Dem general Peymann og Frederik den sjette på den ene side og Pontocorvo og Bonaparte på den anden. Tænk Dem, hvis folk pludselig nægtede at betale skat. Tænk Dem, hvis folk pludselig begyndte at flytte ud i skovene og sagde, at de overhodet ikke brød sig om at ha en regering, at de aldrig havde bedt om at få en regering og at de ville se regeringen hængt og alt sådan noget. Og at hvis de fyre absolut ville regere, så kunne de jo regere for sig selv og la andre være i fred for deres reskripter og allersomnådigste befalinger.

Det er ikke fri for, at redaktør Steineck er lidt mærkelig tilpas ved dette underlige menneske, Wind har slæbt med sig. Hvad mening kan der være i at indføre sådan en på hans redaktionskontor. Men når manden er brændevinsbrænder, går han vel rundt i en evig dimmelim og ved ikke selv hvadfor nonsens han siger.

Nå, mener Wind, love må der nu til, ellers vil det se kønt ud. Folket må regeres.

Folket kan sgu regere sig selv, svarer Buxtehude, det har det ihvertfald kunnet før. I gamle dage kom bønderne sammen i landsbyen og snakkede om tingene og blev enige om, hvad der skulle gøres. Sålænge der ikke var nogen konge, der stak sin snude i deres ting, gik det udmærket. Selvfølgelig havde de en slags love, men dem lavede de selv.

Nu vil Steineck også sige noget. Han er dog redaktøren:

Jaja, men vi lever i en moderne tid, forholdene er jo anderledes nutildags. Mener De, at beboerne i Pustervig er istand til at sige, hvad der er gavnligt for land og rige.

Jagu om jeg ikke mener det, siger Buxtehude. Og sådan vil det blive, og måske meget før end De aner. Tænk Dem, hvordan København ser ud om hundrede år. Tænk Dem København i 1908, i de hundrede år vil der ske ting, som man ikke kan gøre sig nogen forestilling om. Men ihvertfald er der ingen love til den tid og hverken røde fjer eller røde engle. For når der ingen love er, behøver man ikke noget politi. Og til den tid vil alle mennesker være så rige, at ingen gider stjæle. Der vil være et teater i hver gade og det vil vrimle med digtere, der er værd at læse og ikke sådanne skvadderhoder som Oehlenschläger og Grundtvig, folk vil kunne leve som børn hele livet igennem og de vil kunne drikke al det brændevin, de har lyst til.

– Det blir gode tider for brændevinsbrændere, bemærker Wind.

Men det mener Buxtehude ikke, til den tid er der slet ikke noget mere, der hedder brændevinsbrændere, byen vil i

fællesskab lave det brændevin, den behøver og enhver borger vil gratis kunne afhente så meget brændevin, han har lyst til.

Man er født hundrede år for tidligt, siger Wind.

Ja, svarer Buxtehude og prøver på at komme lidt ned på jorden igen, man kan selvfølgelig ikke sige, at sådan og sådan vil det blive om hundrede år, men man kan ihvertfald være sikker på, at livet blir aldeles vidunderligt og at folk til den tid vil grine sig fordærvet over hvordan vi har gået og fjumret her i begyndelsen af det nittende århundrede, hvor vi tror at vi er så moderne, at verdens undergang må være nær.

II

Hr. Buxtehude vil gerne skrive en artikel til *Borgernes Ven*, siger Wind og ser vist på Steineck.

Hvad vil De skrive om, spør Steineck.

Jeg vil skrive om England, svarer Buxtehude og er en lille smule forlegen. Se, jeg er jo bare en jævn mand og jeg skriver ikke så flydende, men De kan måske rette i det herinde på kontoret, så det kommer til at se manerligt ud.

Så let som ingenting, siger Steineck og tænker på Sivertsen. Hvad vil De skrive om England?

Jo, svarer Buxtehude, sagen er den, at folk jo hader England af et ærligt hjerte siden bombardementet, det overfald på Danmark vil aldrig blive glemt, det var brutalt røveri. Men nu går folk og blir så knotne på de spanske og franske soldater, som vi skal indkvartere, at de glemmer hvad det drejer sig om. Jeg vil skrive, at når England angriber Danmark, er det noget helt andet, end når Frankrig besætter Belgien, det første er nemlig røveri på fremmede kyster, men det sidste er

nødvendigt selvforsvar mod englænderne. Besætter Napoleon ikke Belgien, vil England kunne benytte landet som opmarchområde mod Frankrig, og hvis Belgien sætter sig imod det, kan man være sikker på, at det er England, der har tvunget dem til det eller bestukket regeringen.

Ja, det er udmærket, siger Steineck, det kan De godt skrive. Måske blir vi nødt til at slette et og andet på grund af censuren.

Hr. Buxtehude, siger Wind. Kunne De ikke også skrive en artikel om de borgere, der benytter sig af landets situation til at tjene penge og så utilfredshed med regeringen, det svækker landet.

Hvis regeringen blir angrebet, er det nok ikke uden grund, mener Buxtehude.

Jaja, siger Wind lidt irriteret, vi kan jo ikke angribe regeringen, men vi kan godt sige folk, hvad vi mener om visse borgere, der benytter sig af vanskelighederne og utilfredsheden til at hyppe deres egne kartofler og tjene fede penge på deres medborgere.

Hvad er det for borgere, spør Buxtehude.

Vi kan ikke nævne navne, siger Wind, men det skal ellers nok sive ud, hvem det drejer sig om.

Det kommer lidt bag på Buxtehude. Det var egentlig ikke det, han havde tænkt sig. Han mente, at *Borgernes Ven* var et borgerskrift, der blev trykt for at komme al det til livs, han hadede. Også regeringen, også de røde fjer. Men på den anden side var det jo klart, at man ikke åbenlyst kunne angribe regeringen og de røde fjer i bladet, man måtte måske ligesom holde sig til de mindre djævle foreløbig og vente på en passende lejlighed. Og hvis der var borgere, der benyttede sig af

situationen og elendigheden, var det ikke for meget, at de fik en artikel med næb og klør. Og når der ikke blev nævnt navne, kunne de jo kun føle sig ramt, hvis det var rigtigt.

I virkeligheden, siger Wind, er disse borgere den egentlige årsag til al elendigheden. Og det er for at tilsløre det, at de altid sætter rygter i omløb om adjudanterne. Så vil folks harme vende sig mod adjudanterne, så de herrer uafslørede kan fortsætte deres spil.

Skulle det hænge sådan sammen, spør Buxtehude. Jeg synes ellers adjudanternes synder er tydelige nok.

Selvfølgelig er adjudanterne ingen engle, men disse borgere benytter sig af adjudanternes upopularitet til at drive deres spil.

Ja, sådan noget har man jo hørt før, siger Buxtehude og er tankefuld. Han lover at skrive en artikel om visse fede borgere.

III

Sivertsen står i sit skjul og har det dejligt. Han kan høre hvad der blir sagt og kan i ro og mag overveje og ræsonnere. Han kan spekulere over det endnu uopklarede indbrudsforsøg hos Dahl, han kan drømme om Caroline og han kan undres over det pudsige i, at disse fire personer, Buxtehude, Wind, den fordægtige kapellan og han selv, skal skrive, intrigere, redigere og false blade for at komme de røde fjer til undsætning i den kamp, der er begyndt imod dem. For er ikke både Buxtehude og han selv ærlige hadere af adjudanterne? Og er ikke Wind bare en fordrukken og korrumperet slyngel, som det ikke ville røre et hak at se adjudanterne hængt? Og er ikke Steineck bare et

betalt kreatur, en stråmand, der knapt ved, hvad det hele drejer sig om?

Nu skal disse fire, der enten er ganske ligeglade med de røde fjers skæbne eller endog er deres fjender, lave kampagne for dem, nedbryde oppositionen imod dem og skaffe dem venner, forsvarere og tilhængere. Pudsigt. Og hvis det opdages, at det er ham, der har baldret Dahls rude, vil ingen djævel kunne finde ud af, på hvilken side han i virkeligheden står.

Og er det ikke det samme med soldaterne? Der ligger nu disse spaniere i et fremmed land under fremmede generaler. Det er jo ligetil og rimeligt, at de gør oprør, at de ikke vil være her, at de vil hjem til Spanien og passe deres vinmarker. – Og alle disse hvervede folk, som er ligeglade med hvem de slås for, bare de får penge for det. Slagteri som håndtering, menneskeslagteri.

Det er ligefrem til at blive i godt humør af at stå der og blive klar over, at det hele ikke er andet end svineri og humbug. Mon folk engang vil nå til det at slås for deres egne interesser og ikke for andres. Det er til at blive lystig af at se disse tre på den falske borgervens kontor. Sivertsens *vittelej*-stemning er ved at komme igen, en sørgmunter, sprælsk stemning som forbryderens, der føres til galgen, fanden med det hele, la os være mennesker. Hvorfor ikke gå ind til dem, lukke døren frejdigt op og gå derind og sige: Nå gamle drenge, vi er et kønt komplot, lad os indrømme det og være lidt mindre højtidelige, lad os erkende, at de idealistiske fraser for vort vedkommende kun har det formål at føre folk bag lyset, at det er fede ord, vi smører dem om snuden med for at forvirre dem og forhindre at de blir klare over sagens rette sammenhæng.

Træde ind i kontoret og sige til Wind, at han skal lægge sin bekymrede fædrelandsmaske og vise sit eget gavtyvefjæs åbent og ærligt, sige til Steineck, at han ikke behøver bedemandsansigtet, når han er mellem brødre, sige til Buxtehude, at han er født til at blive bedraget og at han ligesågodt kan erkende det med frejdigt humør. Lad os drikke brændevin og danse rundt om bordet; når vi skal være galgenfugle i en verden, der er løgn og bedrag, så lad os dog idetmindste få lidt sjov ud af det. Lad Wind rykke Steineck i pisken og skrige *tjuhu* og lad Buxtehude danse den toppede høne med en stol. Lad os bringe os i overensstemmelse med os selv og den verden, vi lever i. Lad os drikke til vi ligger under bordet.

Men selvfølgelig vil de bare glo på ham og tro, han er tosset. De er altfor gennemforløjede til at begribe, hvad han mener. Steineck har solgt sin sjæl til Vorherre og de røde fjer. Kan en kapellan drikke sig fuld og danse rundt om et bord? Kan Wind gøre det uden at være mistroisk og være på vagt? Og Buxtehude? Lidt mere bombardement, lidt mere løgn og svindel, lidt mere elendighed og død ville måske kunne få dem til det. For når livet er truet, blusser det op. Når mændene dør i krigen, bliver kvinderne mere udfordrende i deres klædedragt. Når mændene dræber, stiger deres trang til kvinder. Det er somom menneskeslægten vil sikre sin fortsatte bestående. Går der ikke det fnisende rygte, at bødlens kone altid ser forhoret ud dagen efter en henrettelse. Når et liv tilintetgøres, kræver slægten et nyt sat ind i verden.

IV

Så pludselig sker der noget!

Det er varmt at stå og false blade, det er jo ved at blive sommer og det var rimeligt af ham at smide frakken. Men når man skal stå på lur i en dørsprække og samtidig ræsonnere, bør man ha frakken på. Særlig når der dog er folk tilstede, der kender ens frakke og hat. Ihvertfald burde han ikke stå og ræsonnere i den situation, men være opmærksom.

Hvad er det for en hat, spør Wind, tar hatten i den ene hånd og frakken i den anden og kigger op og ned ad Sivertsens beklædningsgenstande.

Nå, det er vores nye mand, svarer Steineck, det er en arbejdsløs huslærer, der hjælper til her på kontoret.

Ser man det, siger Wind, hvor er han.

Ja, hvor er han, siger Steineck og har såmænd dårlig tænkt på det før. Han gik vist ind i bagværelset.

Og da Wind lukker døren til bagværelset op, står Sivertsen der som en anden idiot. Han kunne da idetmindste ha siddet ved pulten ved vinduet og skrevet og kunne ha været så fordybet i sit arbejde, at han ikke hørte Wind, før han talte til ham, han kunne være blevet overrasket, glædeligt overrasket ved der at se sin gamle ven uden at ha anet, at han var i huset.

Nu står han der ved døren og ser mærkelig ud, rød i hodet som en skoledreng. Og det var ham, der i ånden havde set sig selv træde ind i stuen og slå de gamle drenge på skulderen, mens han spøgefuldt og ironisk havde fortalt dem sin mening om verden, livet og dem selv, ham der havde sagt vittelej, ikke være så højtidelig, drik brændevin og dans om bordet, træk

Steineck i pisken og lad os være mennesker. Der står han, det skikkelige menneske. Forlegen og fortumlet.

Det var som bare satan, siger Wind. Så det er den nye mand!

Blodet begynder igen at cirkulere i Sivertsens årer: Nå, siger han, jeg syntes jo nok, det var din stemme. Siden den aften i teatret har jeg ikke kunnet finde dig, jeg troede du var rejst. Ja her er sket meget, jeg blev fyret af købmanden og er nu her på bladet.

Han hilser også på Buxtehude og prøver i det hele taget på at komme så frelst igennem det som muligt.

Nå, siger Wind, ja det var jo en mærkelig teateraften, den vil jeg gerne snakke med dig om ved lejlighed. Hvor bor du nu?

På Suhrs gæstgiveri.

Der er vundet en tidsfrist. Wind sætter sig i vindueskarmen og piller ører og Buxtehude er ved at forklare noget, som ingen hører efter.

Lidt efter går de to gæster.

V

Nogle dage senere er det sommer. Den ene dag hægter sig til den anden, det blir morgen og det blir aften, tiden skrider et hak frem, nu er det sommer, der sker så meget, men landet ligger der med sine fjorde og øer og tager mod sommeren, som mod de tusind somre, der var før den. På markerne springer de nyfødte føl og i skovkanten blomstrer hvidtjørnen, i Øresund fanger menneskene hornfisk, det sker med hujen og skrigen, som det er sket, sålænge den strimmel vand har heddet Øresund, man kaster sten i vandet og skræmmer hornfiskestimen i nettet med frygtelige skrig. Og fra Øresund

står junibrisen ind over Sjælland, hvor hylden blomstrer og bønderne høster hø. Og åerne er grønne, og inde under de hængende birke, hvor vandet er smult, er der åkander.

Sådan som landet ligger der med sine skove, sine lyngbakker, sine klitter og sine moser og lader junivinden kæle for sig, har Gud skabt det. Men landet er fuldt af krigsfolk og bredmavede engelske fregatter krydser rundt mellem øerne. Under næssene og i vigene ligger de danske kaperskibe og venter på bid. De fremmede soldaters heste breder sig i landets stalde og æder landets havre, mens rytterne ligger hos landets piger og englænderne sænker eller beslaglægger landets skibe. Norge mangler korn, men ingen skibe når igennem. Og altsammen fordi fastlandet har fostret en krigsherre og kejser, der vil smadre de engelske kræmmeres verdensherredømme. Storebælt er spærret, landet er blokeret, og trods sommer og fede agre breder sulten og nøden sig.

Men alt det kunne være, hvad det var og man kunne vel udholde de pinagtigheder, landets ulykkelige situation førte med sig, hvis man så blev behandlet som frie borgere som det er ens ret. Pligter er der nok af, vanvittige skatter og stadigt højere priser på selv det nødvendigste, men hvem tænker vel på at unddrage sig sine pligter. De appellerer til ens fædrelandskærlighed, men det er unødvendigt, hvem elsker ikke disse grønne øer og dette jyske land nok til, at man vil yde sit til at bevare den ældgamle frihed, nok til at man æder det bare brød, betaler sine skatter og giver sin sidste havre til de fremmede krigsfolks heste. Man knurrer ikke over pligterne, man søger ikke at unddrage sig dem, men man spør efter sine rettigheder, den frie danske mands rettigheder. Når borgeren

og bonden trækker det tunge læs uden at kny har de krav på at behandles som frie mænd, har krav på at blive spurgt om deres tilslutning til rigets politik, til at blive underrettet om landets anliggender og ikke blive betragtet som umælende fæ. Men statsrådet forbliver uindkaldt og ingen gider snart at læse de censurerede aviser, der fortier den halve sandhed og fordrejer den anden halve sandhed. Om de da ikke, for at sige det råt og brutalt, belyver nationen.

Nu meddeler *Københavns Skilderi*, at vore tropper har drevet svenskerne ud af Norge og har forfulgt dem fire mil ind i Sverige. Men det meddelte Skilderiet også for fjorten dage siden. Altså må svenskerne i mellemtiden ha slået vore tropper og igen være trængt ind i Norge. Men har vi nogensinde fået det at vide. Efter vore aviser sejrer vi hele tiden, og endda forværres vor situation. Man lyver for os, man fortier og fordrejer sandheden, man forlanger fædrelandssind af os, man pålægger os pligter, man brandskatter os, man kalder os frie borgere, når man har brug for os, men behandler os som umælende kreaturer, som slaver. Har man da glemt, at den ældgamle nordiske frihed beror på dets borgeres og bønders frihed. Vi skal støtte Napoleon, men må ikke få at vide, når Napoleon taber et slag, vi skal fylde vore magre skillinger i rigets kasse, men må ikke få at vide, hvad de bliver brugt til, vi skal betale adjudanternes fede gager, underholde deres elskerinder og dække deres gæld og deres uredeligheder og adjudanterne sætter deres fine støvler på vore nakker og betragter sig som vore herrer. Man påkalder vort fædrelandssind og vor frihedskærlighed og nærer end ikke den omsorg for vort ve og vel som bonden for sine får.

Nu ligger den døde konge på lit de parade i Rendsborg, den sindssyge konge, der fik lov at ligge og dø som en skabet hund uden at der var en levende sjæl hos ham. Men bønderne går snese af mil for at stå ved hans kiste med huen i hånden. Og når de går derfra, passerer de slottet, hvor man netop fester og udråber Pontocorvo til konge af Holsten og hvor generaladjudant Bülow kaster skillinger i grams fra vinduet.

VI

Nu kan det snart ikke blive mere indviklet for Sivertsen. Han er begge parters mand og istedetfor derved at vinde begge parters tillid, er han ved at sætte begge parters tillid overstyr. Og dermed sin eksistensmulighed, dermed Caroline, dermed alt hvad der kan give hans tilværelse mening.

Det er en lun sommeraften. Han spiste til aften på Suhrs gæstgiveri og drev så udefter voldene og ud på Vesterbro. Nogle hunderakkere drev jagt på de beskidte køtere ved porten og havde nær slået ham omkuld med deres store net, men han gad ikke engang råbe ukvemsord efter dem. Han var for sløv og for ligeglad, samlede bare sin hat op, børstede den dårlig nok af inden han tog den på hodet igen og gik videre. Der var en evig ballade af fulde slagtere og visekællinger, det var en flok tåber og han selv var en tåbe, at han havde troet, det kunne sætte ham i humør at se dårligt begavede personer bære sig tåbeligt ad.

Han møder en bekendt, der vil ha ham med hen og se på en bjørnetrækker, der er dagens midtpunkt, fordi han er bror til Sackmann. Men Sivertsen, der dog ellers er huslærer, ved ikke hvem Sackmann er. Jo, Sackmann er jo holsteneren, der lige er blevet dømt for bigami og falsk og tyveri, han er dømt til

kagstrygning og fæstningsarbejde på livstid blandt de uærlige slaver på Kronborg, kongen har stadfæstet dommen.

Nå, siger Sivertsen og er ligeglad, hvor ved du det fra.

Det har dog stået i aviserne, siger vennen.

Så er det nok løgn, siger Sivertsen.

Punsh, siger vennen, når det har stået i aviserne, kan det vel ikke være hel løgn.

Ja så halvvejs da, siger Sivertsen vrængende. Det kan godt være, de har dømt en mand, der hedder Sackmann, men enten har han kun haft én kone eller også har han haft tre. Og det med falsk og tyveri er noget redaktøren har fundet på, fordi der var plads til en linje mere.

Som alle andre mennesker har Sivertsen en skæbne. Og hvis nogen havde spået ham, at dagen inden den var omme, skulle ha skaffet ham berettigelse for hans sure humør, kunne han være gået, hvorhen han ville, berettigelsen skulle nok ha indhentet ham. Nu gik han til madam Augsburgs vinstue og der indhentede berettigelsen ham.

På vinstuen sad Wind. Han sad der ganske frejdigt med et glas arrak og en kridtpibe og fik øje på Sivertsen, før han kunne komme ud ad døren igen. Og manden var jo efterlyst af politiet, men måske havde politiet grunde til ikke at ta ham eller også var det pure frækhed, at han gik rundt på gaderne og sad ganske åbenlyst hos Augsburg.

Nå, du er mig en køn ven, siger han muntert, skæret fra spedelyset falder over hans røde ansigt og øjnene er blege og udtryksløse.

Jeg var uden skyld, forsikrer Sivertsen og fingererer med sine lange huslærerfingre ved halsdugen, jeg tænker, at

vedkommende, der skulle lægge brevmappen i din lomme, af en fejltagelse har lagt den i min.

Ah, huslæreren er begyndt at tænke, men så går det jo ikke længere an at ha ham på Borgervennen. Jeg skal hilse fra redaktøren og sige, at han ikke skal komme mere. Man kan godt være en slyngel her i livet, hvis man er en hæderlig slyngel eller hvis man forstår at bruge hodet, men da hr. huslæreren hverken er hæderlig eller kan bruge hodet, bør hr. huslæreren holde sig til at lære børnene bogstaver.

Sivertsen er fugtig i hænderne, han duer ikke engang til at være slyngel. Hvordan skal man være for at være dygtig nok til dette liv. Wind er høj og hans stemme er ru af at kommandere og er klangfuld af at præke. Den norske accent gør den personlig. Han er en tomme højere end Sivertsen og han er udlænding. Hvis Sivertsen rejste til Frankrig, ville han være udlænding og en tomme højere end de andre.

Nå, bror min, hvad spekulerer du over, siger Wind og har råd til at være nedladende. Sæt dig og drik et glas arrak med mig. Kyper, et glas arrak til min bror.

Og i stedet for at dreje om på hælen og gå, sætter Sivertsen sig lydigt på den stol, kyperen skyder frem. Gud forbande hans mor, der har opdraget ham til lydighed. Han sætter sig og da Wind hæver sit glas for at skåle, hæver han gudhjælpemig sit glas også.

Men mere end til at hæve det når han ikke. Der er endnu en slat menneskeværdighed på bunden af ham.

Hvordan går det med Caroline, spør Wind og føjer en sjofelhed til sit spørsmål.

Du er et svin, siger Sivertsen sagte og sætter sit glas igen. Han er bleg og hans læber dirrer.

Det kommer bag på Wind. Han ser forbløffet på Sivertsen og ved ikke om han skal grine eller ta det som en fornærmelse.

Sivertsen ser det og det går gennem ham som ild, at her var det jo, her var det han prøvede at ræsonnere sig til. Han ser Wind bragt ud af fatning og føler sig stærk. Her er det. De skal hundses, rakket, man skal spytte dem deres egne giftigheder i ansigtet, det er det billigste middel i verden, men det er det der gælder.

Han forfølger succesen: Du er en skidepels. Du har under venskabs maske forsøgt at få mig til at spionere for dig. – Det gjorde godt at få det sagt, hans hånd, der endnu holder om glassets fod, er rolig nu. Lidt af arrakken er skvulpet over, men hånden skælver ikke mere og han kan se roligt og koldt lige ind i det røde ansigt overfor sig.

Men Winds farveløse øjne er ikke rettet mod ham. De ser forbi ham mod døren og de er lidt udvidede og lidt forbavsede.

Sivertsen drejer sig.

I døren står Dahl.

Og det er ham, han stirrer på.

Sivertsen kan ikke rejse sig. Der er noget i Dahls øjne, der holder ham fast. Det går op for ham, hvordan Dahl opfatter situationen, men han kan intet foretage sig. Så endelig lukker Dahl døren bag sig og kommer hen imod dem.

Hvilken overraskende fornøjelse, siger han. Og han har den spydige og beherskede stemme på. Om et øjeblik vil han sige *hr. huslærereren*.

Ubrydeligt venskab er en smuk ting, fortsætter han.

Han står lidt. Som ville han sige mere. Men drejer så pludselig om på hælen og går.

11. kapitel

I

Og det blir nat. Nu har Sivertsen drevet rundt i gaderne et par timer, rundt om ham slukkes lysene, gaderne er ved at blive øde, der sidder en vægter og sover i en kælderhals, morgenstjernen ligger ud over fortovet. Omme i Fortunstræde larmer en flok fulde, stjernerne er ved at komme frem på den blege himmel, men kun spredte, kun hist og her, der driver tunge, uldne skyer henover byen, det har flere gange taget tilløb til småregn og langt ude over sundet ruller tordenen.

Der kommer en byge og han stiller sig i ly under en af træboderne ved Nicolaj. Han står og kryber sammen i sin frakke og er ligeglad, de tunge vanddråber hamrer på bodens tag og der er allerede ved at danne sig en lille fos midt i gaden. Hvad skulle han gå hjem efter. Han kunne gå til Dahl imorgen og forklare ham det hele. Men han ville ikke kunne overbevise vinhandleren. Desuden var der det med indbruddet, måske var han blevet set og man havde underrettet Dahl. Og Caroline måtte holdes udenfor. Og når han var færdig med Reimers og Dahl, hvad hensigt skulle det så ha at gå til *Borgervennen* og false blade, selvom Wind ikke havde underrettet Steineck. Han ser Pjaltenborgs tove for sig og ønsker at tordenen vil komme, at det vil blive et uvejr, som man aldrig har set mage til.

Det begynder at dryppe gennem skurets tag og ved hans fødder samler vandet sig i en pyt, der bliver stadigt større. Han rykker længere ind, trykker hatten ned i panden og læner sig mod bræddevæggen. Han skutter sig og har det skidt og kan

lige så godt være hvor han er som et hvilket som helst andet sted i denne by. Hvad var det, han havde drømt i Pjaltenborgs kælder? At det var sommer og at han vågnede i det frie med en trillende lærke over sig og duften af bukkar i næsen. Han kunne gå ud til Peblingesøen og lægge sig til at sove under en busk, lade regnen gennembløde sig.

Der ligger en avis på stenbroen, helt inde i krogen, hvor der er tørt endnu. Han tar den op og holder den frem i det svage skær fra tranlygten. Det er *Københavns Skilderi*. På forsiden står der en artikel med fed overskrift: Bør Konsternes Akademi have en Professor i Anatomi? Ja, nu mindes han at ha hørt nogen snakke om det, Dahl har jo også snakket om det, der har været hidsige diskussioner og *skilderiet* har bragt en hel serie artikler om spørgsmålet. Det er det, himmel og jord drejer sig om i øjeblikket. Mennesker er nogle underlige kravledyr, han står her i ly for tordenvejret og er slået ud, er nået til en korsvej, og rundt om ham diskuterer man et idiotisk professorat.

Bygen er trukket over, men det regner jævnt. Mon Caroline sover? Han går ud i regnen og ned efter Østergade. Det sjapper om benene på ham, han er våd på et øjeblik, trækker frakken godt om sig og gør sig lille.

Der er ikke en kat på gaden. På Købmagergade fosser vandet afsted som en hel lille å og fører papir og skarn med sig, det er næsten ikke til at se, hvor man sætter sine fødder; der skal spares på trannen; der er krig.

Han når til Ulfeldtsplads. Hvis han sætter sig på skamstøtten, kan han se Carolines vindu. Han sætter sig på den våde sten og lader det regne på sig. Over bogboderne hænger en lygte, hvis hun ser ud, vil hun kunne se skikkelsen på støtten og

gætte, at det er ham. Han har ingen grund til at skjule sig, han sidder under Guds åbne himmel og enhver der har lyst, må se ham.

Frakken er gennemblødt, corduroysbukserne er gennemblødte og wellingtonstøvlerne klæber om anklerne. Det eneste menneske i verden, der betyder noget for ham, er bag det vindu. Der er mørkt. Han forestiller sig, hvordan hun ligger og sover med rolige ansigtstræk, et barns ansigt, hendes pandes hud er fugtigt varm og det mørke hår ringler sig ind under hendes hage. Hendes mund er let åben.

Måske sover hun ikke. Måske venter hun ham. Måske står hun og ser ned på ham. Om hun så ham sidde der, ville hun foragte ham. Han er som en blære, luften er sivet ud af. Det er ikke Caroline, der skal komme til ham nu. Men nok en kvinde. En anden slags kvinde. En fe, der førte ham til et varmt hus, tørrede hans tøj, tog sig af ham og gav ham en trylledrik, der gjorde ham en tomme højere og rettede hans ryg, en stor og varm kvinde, der strøg med sin hånd over hans hår og gav ham kraft til at sparke vanskelighederne tilside, ikke ræsonnere dem tilside, men sparke dem tilside. Ikke i kraft af en tilkæmpet brutalitet, ikke ved forløjet at være anderledes, end Gud havde skabt ham, men i kraft af hans egen indre personligheds kraft.

Forøvrigt kan enhver blive en tomme højere, man kan skære et stykke kork til og lægge i støvlerne. Det var der mange af officererne, der havde. Måske havde Wind det også. Og man kan få en hat med en højere puld.

Men det er ikke det, der betyder noget. Reimers var lille og lavbenet, men folk havde respekt for ham og han gennemførte, hvad han havde sat sig for. Reimers var lille og tyk. Han havde

mave. Men det var måske maven. Mave gir anseelse. Men Reimers havde stærke, blå øjne. Men hvis man forestillede sig, at han mistede maven, ville han sikkert blive svag i blikket.

Hvem ville forøvrigt kunne løse Sivertsens vanskeligheder nu. De løses hverken med mave eller med kork i hælene. De løses med hodet og med hjertet. Men Sivertsens hode er træt og hans hjerte en klump slattent kød.

II

Og det blir morgen. Lige ved solopgang var der blåt hist og her mellem skyerne og solen fik tid til at reflektere som guld i vandpytterne, men nu er det overtrukket og gråt igen, og skyerne hænger lavt og det regner ensformigt og monotont.

Sivertsen står ved Kvæsthusbroen. Ikke fordi han har noget at gøre der, men et sted skal han jo være. Sådan som han har trasket rundt, har han vel været her flere gange i løbet af natten og det er et tilfælde, at morgenen træffer ham netop her. Rundt om på pladsen er der grupper af arbejdere og soldater, han ser ynkelig ud i morgenlyset, stikker af mod omgivelserne. Hvis han endda lignede en solderist, der ikke havde været iseng. Eller man kunne formode, han havde sovet hos en pige og havde været nødt til at stå tidligt op. Men han ser ikke ud til nogen af delene, det våde tøj hænger om ham og hans holdning er som et spørgsmålstegn.

Pludselig blir der bevægelse i grupperne rundt om, der råbes fra den ene gruppe til den anden og de fleste begynder at gå. Der må være noget på færde, nogle gir sig endda til at løbe. Sivertsen følger efter. Det går ned mod Toldboden og undervejs

støder flere til. Sivertsen kommer et stykke efter de andre, hans fødder er som varme bylder i de opblødte støvler.

Ved Toldboden står der allerede en flok og da han kommer nærmere, ser han, at de er ved at udskibe folk fra et fartøj, der ser ud til at være en kaperbåd. Der står opstillet soldater og kaperfolk med store pistoler og de udskibede er bundne. Det er englændere, fanger. Nu kommer der ryttere sprængende ned over stenbroen, en snes stykker vel og nede ved Madam Dannemands hus kommer der et kompagni livjægere i geled.

Henne i en gruppe arbejdere står der en mand og fortæller. Sivertsen går derhen. Jo, der havde ligget en engelsk konvoj under Malmø og ventet på vind i flere dage. Og vi lå parat til at ta dem, når de kom. Så kom der vind i går aftes efter tordenvejret og hele svinebestanden stod ud i sundet. Og i Flinterenden angreb vi det bageste skib, de andre fik vind og slap væk, her har vi fireogfirs fanger med et dusin officerer, man burde ha smidt dem i baljen, der blir ikke fred i verden, før den kræmmernation er udryddet.

En gruppe livjægere eskorterer de engelske officerer til Kastellet. Sivertsen følger med. Ligesom alle de andre. På grund af forvirringen slipper Sivertsen og en snes andre med gennem kastelsporten og bliver stående på pladsen, da de engelske officerer bliver ført op i hovedbygningen.

Der er travlhed i Kastellet, ordonnanser kommer og går, ingen bryder sig om den klynge borgere, der står der på pladsen og føler, at de oplever verdenshistorie.

Der går et stykke tid, nogle af borgerne begynder at blive klare over, at de ikke ved hvorfor de står der, og giver sig til at

gå. – Idetsamme kommer en underofficer ud og stiler lige hen mod dem: Er der nogen her, der kan engelsk?

Sivertsen træder et skridt frem og siger, at jo, det kan han. Hvorfor han siger det ved han ikke, men det er jo en kendsgerning, at han kan. Og han blev jo spurgt.

Kom med, siger underofficeren.

De går op i bygningen. Han lader Sivertsen stå i forhallen og forsvinder bag en dør.

Der er mange mennesker i forhallen. Nogle står i grupper. Nogle kommer og går. Der står en stol. Sivertsen sætter sig.

Og som han sidder der, får han den tanke, at han ikke er noget menneske. Han er skabt som et menneske, ser ud som et menneske, men er det ikke. Hver gang han skal foretage sig noget, må han spørge: hvad ville et menneske foretage sig i min situation? Og når han så med meget besvær har fået regnet ud, hvad et menneske ville foretage sig i hans situation, gør han det. Men det er aldrig ægte. Han gør det, man venter af ham, at han vil gøre.

Han finder behag i den tanke, at han er en fremmed. Han har heller aldrig følt sig som medaktør i det, der foregik omkring ham, men snarere som tilskuer. Og det ville være så lettende at være med. Og ikke bare føle det som en rolle, han har lært udenad og plaprer frem på stikord. Eller endnu æklere, en rolle han prøver at lægge følelse og personlighed i at gøre levende, ikke blot en fremmed ham, men en fremmeds tanker og følelser.

Måske han skulle forsøge at gøre nøjagtigt det der faldt ham ind, det han havde lyst til. Og gi fanden i konsekvenserne. Det kunne jo alligevel ikke blive værre end det var. Hvis han virkelig

er en fremmed, kan han jo opføre sig som en fremmed, hvis han er en tomme kortere, kan han jo være en tomme kortere, hvis han har lyst til at græde, kan han jo græde. Har han lyst til at være tolk for nogle officerer som han kender lige så lidt som fangerne?

Der står en gruppe et par alen fra ham og snakker. De har snakket hele tiden og han har hørt det uden at opfatte, hvad de snakker om. Men da han hører ordet *Borgervennen*, rammer det ham, og han gir sig til at høre efter. Jo det er *Borgervennen*, de snakker om, og det er ikke alene *Borgervennen*, men også vinhandler Dahl og købmand Reimers. *Borgervennens* kampagne er begyndt at virke og petitionens forfattere går deres skæbne imøde. Men hvad kan man gøre dem, hvad kan de røde fjer og deres *Borgerven* gøre dem. Give dem et kompromitteret skær og afbøde virkningen af petitionen, hvis den overhovedet når at blive afsendt. For hvem tør alliere sig med dem, nu de er genstand for skumlerier og folkesnak. Og måske er det løgn, men måske er det sandt, at de har gjort sig skyldige i uhæderligheder og tjent penge på deres landsmænds elendighed. Måske vil man søge anledning til at få dem arresteret og undersøgelse af deres forhold indledet. Og selvom de så til sin tid ville blive frikendt, ville der jo alligevel for evigt hvile et skær af Charlottenborg over dem. *Borgervennen* er et nyttigt foretagende, der nok skal opfylde sin mission. Man skal ikke gå adjudanterne for nær.

Men det angår jo ikke længere Sivertsen. Han vil hellere sidde og lege med en tanke, der faldt ham ind før: En af de engelske officerer tilbød ham indholdet af sin brevmappe for at bytte tøj med ham, så han kunne flygte. Sivertsen ville spille

rollen som engelsk fange og lade sig internere sammen med de andre. Det kunne altid være ligesågodt som Pjaltenborg. Til sin tid ville der blive udvekslet fanger og Sivertsen ville blive sendt til England, hvor han ville blive godt modtaget og tale med fremmed accent. Og hvis han fik lyst til at gøre ting, der faldt udenfor det normale, ville man skylde det på hans udlændighed, han ville kunne være sig selv, være en personlighed. Og redde sin tilværelse. De halvthundrede år, han endnu skulle opholde sig her på kloden. Han ville ikke få brug for kunstigt at lave om på sig selv, og der ville ikke være nogen Buxtehude, der gloede på ham og spurgte, om han havde vundet i lotteriet. Herhjemme var han den han var og det ville aldrig lykkes at lave om på det.

III

Nu kommer underofficeren tilbage.

Kom med, – siger han.

Sivertsen rejser sig, det røde hovne officersfjæs er Guds hånd, der viser vej. Sivertsen går mod udgangsdøren.

Nej, hov, siger underofficeren. Vi skal denne vej.

Nej, siger Sivertsen, – ikke jeg. Jeg skal denne vej. – Han siger det venligt og ligefremt.

Hva fanden går der af Dem, spør officeren, – sagde De ikke, at De kunne engelsk?

Jo, svarer Sivertsen og ser ligegyldigt på ham. Jeg underviser til daglig i engelsk.

Nå, men så kom her, sprutter officeren. De skal være tolk.

Nej, svarer Sivertsen blidt.

Hva pokker i hede helvede, laver De grin med mig?

På ingen måde, siger Sivertsen, jeg vil blot ikke være tolk.

Det røde, plumpe ansigt kommer helt hen til hans: Hvorfor vil de ikke være tolk?

Fordi jeg ikke har lyst.

De har dog indvilget i det.

Absolut ikke. Det har ingen spurgt mig om. De spurgte, om jeg kunne engelsk.

Hvorfor gik De så med?

Det var en fejl af mig, det skyldtes distraktion og en tillært respekt for blanke knapper.

Nu måber det røde ansigt, så man kan se de gule tandstumper: Hva satan er det, De siger –?

Det svarer Sivertsen ikke på, men fortsætter sin vej mod udgangsdøren. Han er vidunderlig tilpas, han føler det som havde han reddet sin sjæl.

Ved døren står en livjæger. Arrester den mand, siger underofficeren.

Livjægeren går to skridt frem og griber Sivertsen i armen.

IV

Hvad er her på færde, spør en stemme.

I en døråbning står en højerestående officer, en kaptajn eller sådan noget.

Før manden ind til mig, siger han.

Kaptajnen er en høj mager mand med et ærligt, vejrbidt ansigt. Han ser ud til at være familiefar og til aldrig at være i tvivl om, hvad han skal gøre, pligtens bud dækker alle tænkelige tilfælde, selv de uforudsete. Han er svagt begavet, men

godsindet, og hader kun, hvad Gud og kongen dikterer ham til at hade.

Han sender underofficeren og livjægeren ud og beder Sivertsen forklare.

Sivertsen forklarer.

Dette er et af de uforudsete tilfælde.

Jeg blir nødt til at holde Dem tilbage, siger han, rejser sig og forlader værelset. Døren til forhallen står åben efter ham, der er fuldt af gående og stående mennesker, underofficeren er ikke til at se. Ved døren står livjægeren.

Havde det været dagen før, var Sivertsen blevet stående. En ordre er en ordre og en uniform er en uniform. Og Sivertsen er opdraget til at ha respekt for uniformer og til at adlyde. Men han er ikke den samme som igår og lyder kun ordrer som han finder rimelige. Til en hund kan man sige, at den skal lægge sig og til en bjørn, at den skal danse. Sivertsen tar sin hat på og går tværs over forhallen. Livjægeren ved døren ser ham, men ved ikke om han skal standse ham eller ej, Sivertsens holdning er naturlig og livjægeren har ingen ordre.

Sivertsen går gennem døren, ned ad trappen og står igen på pladsen. Borgerne er gået hjem,

Pladsen er øde og mennesketom. Uden at forhaste sig går Sivertsen ned ad gaden og forlader Kastellet gennem Norgesporten.

V

Det er blevet opad formiddagen. Det regner endnu, men af og til bryder solen igennem, over Christianshavn står en regnbue. Sådan som han kunne opføre sig i England, vil han opføre sig

her. Det er rart at vide, at hvis han får lyst til at sætte sig på en trappesten og se på to brune heste, der damper væden af deres runde kroppe i solen, gør han det simpelthen. Hvis han får lyst til det, gør han det. Han behøver ikke at ha fremmed accent for at gøre det. Han behøver ikke at være udlænding. Han behøver ikke at være en tomme højere.

Han går til Suhrs gæstgiveri. Og han gør ingen undskyldninger for sit våde tøj og kommer ikke med nogen forklaring om hvorfor han ikke har været hjemme inat. Han betaler for sin mad og sin seng og behøver ikke at stå nogen til regnskab. Han er huslærer og har arbejdet hele sit liv og behøver ikke at undskylde overfor nogen, at han eksisterer. Han forlanger mad og når han har spist, vil han gå iseng. Og han vil ikke spørge om det generer dem, at han går iseng på den tid af dagen.

På bordet ligger det nye nummer af *Københavns Skilderi*. Han tar det og gir sig til at kigge i det, uden først at forvisse sig om, at der nu ikke er andre, der ville se det og som han i kraft af sin opdragelse ville være tilbøjelig til at indrømme førsteret.

Nu har vore tropper vundet nye sejre i Norge. Lige siden svenskerne begyndte at angribe Norge, har vi sejret. Uafbrudt har vi sejret. Og alligevel står svenskerne stadig længere og længere inde i landet. Pudsigt.

Lige under et hyldestdigt til Frederik den sjette, nordens vise Salomo, står der en notits om hr. Steineck, redaktøren af *Borgervennen*. Hr. Steineck er fundet død i sin seng.

12. kapitel

I

Ja, siger Dahl, nu er Steineck død og vore muligheder for at bevise, at han var adjudanternes kreatur, er for evigt ophørte. Han burde ha været hængt, nu er han død og det på et tidspunkt, så man skulle tro, de røde fjer havde købt ham til det.

Vi har spillet vore kort efter bedste evne, siger Reimers, men vi har ikke haft heldet med os. Faktisk har *Borgervennens* kampagne virket efter hensigt og vi kan forberede os på, hvad det skal være. Havde vi kunnet bevise, at Steineck var adjudanternes mand, havde vi ikke alene været reddet og kunne ha gennemført petitionens overrækkelse til hans majestæt, men adjudanterne ville samtidig ha været afsløret og det ville kun ha været et spørgsmål om tid, før de måtte pakke fuldstændig sammen. Steineck var et sølle kreatur og kunne være blevet vor redning, nu er han død mellem hænderne på os og vil aldrig nogensinde kunne blive afkrævet beviser for sine tågede injurier. Man vil til evige tider tro, han sad inde med materiale mod os, som går i graven med ham. Hvis man da ikke ligefrem vil tro, at det er os, der har aflivet ham.

Ja, siger den offentlige mening. Der er noget mærkeligt ved det dødsfald. Der bringer manden en række artikler om visse borgere og anklager dem for at ha beriget sig uretmæssigt og for at sprede falske rygter om adjudanterne og med hver artikel blir det tydeligere, hvem han sigter til og pludselig dør manden, pludselig en morgen ligger han død i sin seng. Og politiet

forsegler døre og vinduer på bladets redaktion og to røde engle opholder sig til stadighed ved bygningen. Som om man ventede indbrud. Man siger, at vinhandler Dahl har tjent en formue på krigen og at han har nægtet at yde et frivilligt lån til statskassen.

Jeg tror ikke, Sivertsen har spillet dobbeltspil, siger Caroline frem for sig i mørket, mens hun ser ned på Korfitz Ulfeldts skamstøtte, som ventede hun, at han pludselig sad der. Jeg tror, det er et tilfælde, at far har set ham sammen med Wind og hvis far ikke havde fået at vide, at nogen havde set ham løbe gennem Skindergade, den nat indbruddet fandt sted, ville han ikke ha tillagt det særlig betydning, men bare bedt om en forklaring og fået den. Men nu er Steineck død og ingen har set Sivertsen, en smed har hørt, at militæret har arresteret ham som engelsk spion og da jeg sendte brev med syersken til Suhrs gæstgiveri, kunne de kun sige, at han ikke var der og ikke havde været der om natten. Måske elsker han mig ikke og har bare leget med mig, måske har han tilbragt natten hos den fuldmodne kvinde, der var forelsket i ham og i dette øjeblik sidder de måske på en sengekant og morer sig over mig. Måske han kun har interesseret sig for mig for at få oplysninger af mig.

Alt afhænger af, siger Wind, at man kan få adgang til *Borgervennens* kontor for at få undersøgt, om den svagtbegavede Steineck har opbevaret papirer, der kan gøre fortræd, hvis de kommer i urette hænder. Men der er segl for døren og politi ved huset og vore folk i politiet kan ikke udrette noget, da Reimers og Dahl også har folk i politiet, der vogter over, at ingen får adgang til redaktionen. Måske man burde brænde huset af.

I mit hjerte, siger Buxtehude, er jeg patriot og det er i min naturlige interesse at være det. Nu er de asiatiske aktier faldet til en tiendedel og prisen på en bondegård er fire gange så høj som for to år siden, når det går land og rige vel, går det brændevinsbrænderen vel. Og trues hans majestæt Frederik den sjettes riger og lande, trues brændevinsbrænderens velfærd. Det er rimeligt af mig at være bekymret for hans majestæts landes fremtid, jeg tror på meddelelserne om vore sejre i Norge, vore tropper er modigere end svenskernes og har det moralske fortrin, at de kæmper for en retfærdig sag. Jeg elsker Danmark og jeg elsker freden. Landet forarmes af soldatervæsnet og af Bonapartes fastlandsspærring, englænderne stjæler vore skibe, priserne svajer som for blæsten og det er umuligt at drive en rolig og fornuftig forretning. Folk der kan tjene penge under abnorme forhold, er forbryderisk indstillede personer, der burde spærres inde. Jeg trives bedst ved den roligt flydende indtægt, den stabile forretning. Jeg kan ikke lide adjudanterne og hader krigsspekulanter. Jeg kan ikke se noget fornedrende i, at mine idealer falder sammen med mine interesser. Nu er Steineck død og det eneste redaktionskontor, der interesserede sig for mine artikler, er lukket. Jeg er ingen filosof, men en jævn borger, der har fornuftige meninger om tingene og hader korruption og uretfærdighed.

Jeg er huslærer, siger Sivertsen, jeg har arbejdet hele mit liv og skylder ikke nogen noget. Jeg er ikke et mæhæ, som man kan spille bold med efter forgodtbefindende, jeg adlyder ikke en ordre uden det tilfældigvis passer mig at gøre det. Jeg er omsider vokset fra min mors formaninger og fra den falske

læresætning, at den, der vil frem i verden, bukker. Jeg ligger nu i min seng i Suhrs gæstgiveri og har det dejligt, jeg er mæt, sengen er varm og blød og hele verden rager mig lige i øjeblikket ikke en fjer. Jeg har aldrig vidst at det var så dejligt at ligge i sengen midt på lyse dagen, når andre arbejder og man bare ligger i seng fordi det passer en og ikke fordi man er syg. Når jeg har sovet ud, vil jeg fortsætte med at være mig selv, og jeg tvivler ikke om, at jeg får det morsomt og rart. Jeg glæder mig til imorgen, men gider ikke ræsonnere over, hvad jeg skal gøre. Verden kan udmærket undvære hr. Steineck og det er dejligt at ligge under den tunge dyne og mærke varmen trænge ind i en. Det er dejligt at ligge og være døsig og føle, hvor tung og mæt man er. Hvis jeg havde haft korkhæle i mine støvler, ville jeg tage dem ud i morgen tidlig.

I hele mit liv, siger en offentlig pige med sort hår, har jeg kun elsket én mand, og jeg har aldrig set ham. Jeg var halvvejs besvimet af skræk og han tog mig uden at spørge om forlov. Jeg lod somom jeg ikke var ved bevidsthed, men mærkede godt, at han klædte mig af. Jeg har aldrig set ham siden og selv om jeg så ham, ville jeg ikke kunne genkende ham, for det var mørkt, da han tog mig, og det var kun, når ildskæret flammede op eller en brandpil kastede et skær ind i stuen, at jeg kunne se omridset af ham. Men hvis jeg kunne komme til at føle på hans pande og hår, ville jeg kunne kende ham igen. Der var en bombe, der eksploderede lige udenfor døren. Det var den nat, englænderne bombarderede København.

II

Og det bliver igen nat. Voldens græs er vådt af dug og der er dug på hyldens store, kølige blade. Over voldgraven svirrer millioner af myg.

Det er de lyse nætters tid. Fællederne er dækket af hvidt tågeslør, de ligner søer. Søerne udenfor volden er lysende flader, luften er stille og i sundet og på havene ligger skibene med slappe sejl og lader sig vugge af de glatte lysegrå dønninger. Et sted ved et næs ror en jolle iland, årernes plasken kan høres langt bort over det stille vand og der er morild i sprøjtet. Det er en af de tusmørkelyse sommernætter.

Sivertsen drømmer under den tunge dyne. Han er ude at ride, men sidder sidelæns på hesten og har en lang brun kappe på, der når fra halsen til anklerne. På hodet har han en kutte. Han bliver forfulgt af en klynge støjende og rå ryttere. De fleste er soldater, men der er også en slagter imellem. Bagved dem kommer en lille pige ridende, man kan se på hende, det er af nysgerrighed, hun vil se hvordan det spænder af. Mændene rider ikke så hurtigt som de måske kunne, de ler højt og støjende og synes at glæde sig meget til at fange Sivertsen.

Rytterne når stadig længere ind på ham, deres heste er større og kraftigere end hans. Lidt henne ad vejen er der lidt småskov på begge sider, der springer Sivertsen af og lader hest være hest, styrter ind gennem skoven, på denne måde kan han måske undslippe. Grenene slår ham i ansigtet, men han er angst for de rå ryttere og springer gennem underskoven som en jaget hjort.

Men forfølgerne synes at dukke op allevegne fra. Nu dukker de op til venstre for ham, nu til højre og nu lige foran ham. De

når ham ved bredden af en lille sø, han er omringet af deres grove ansigter, deres hænder griber fat i ham. Men det hele synes at være en spøg, de holder nok fat i ham med deres grove næver, men de fniser og hikker af undertrykt latter og spændt forventning, de blinker forborgent til hinanden og siger plumpe ting, som Sivertsen ikke forstår.

Nu kommer den lille pige løbende, hun har blomster i håret og hendes mund er frisk og rød. Da hun er kommet hen til dem, river mændene kutten af Sivertsen. Hvor mærkeligt, han har lange gule krøller, der falder ned over skuldrene. Han vidste det ikke selv, men de andre synes at ha vidst det, de morer sig og siger vittigheder om det.

Så river de kappen af ham. Han stritter imod af al magt, men deres næver flår den af ham. Og der står han i kvindetøj. I kvindetøj fra top til tå. Han er lammet og fuld af angst. Han vidste ikke, han var i kvindetøj, men de andre synes at ha vidst det. De giver slip på ham og han flygter som en hind afsted langs søens bred. Han hører deres skraldende latter bag sig. Tydeligst hører han den lille piges klokkerene latter.

III

Og det bliver morgen og Sivertsen vågner. Han erindrer, at han har drømt, og drømmen er endnu så nær, at han kan nå den. Men i samme øjeblik han griber efter den, viger den tilbage. Han kender situationen fra før, han vil vide hvad han har drømt om, og han ved det med en del af sin bevidsthed, men i samme nu, han vil fæstne det, bliver det til tåge. Han ligger stille med lukkede øjne og lurer, men drømmen viger fra ham, bliver blegere, opløses, han kan lige så godt opgi det.

Han står op og går ned i gæstestuen for at få morgenmad. Han er udsovet og godt tilpas og han glæder sig ved tanken om de overraskende behageligheder, der venter ham i kraft af hans nye livsholdning. Eller rettere sagt dette, at han ikke længere er iført en livsholdning, men gør hvad der passer ham og er parat til at ta, hvad der måtte komme af godt og ondt.

Han drysser nedad gaden. Det er en dejlig junimorgen, nattens kølighed står endnu inde i skyggerne, i græsstråene mellem brostenene inde i portene hænger der dugdråber. Livet er fortræffeligt og han har det antal tommer i højde der tilkommer ham, og hvis han spænder skuldrene tilbage er det fordi han kan li at indånde den friske morgenluft dybt ned i lungerne, og ikke for at virke mere anselig. Han har ikke mange penge på lommen, men han har haft færre og han er ikke død af det. Livet går op og ned, men morgensolen og velværet er en realitet.

Han går ned mod *Borgervennens* kontor. Da han kommer i nærheden, ser han, at der står to røde engle udenfor døren. Han drejer om ad en sidegade, men standser. På hjørnet står der en mand med ryggen til ham og ansigtet vendt mod *Borgervennen*. Han kender den ryg. Manden har grå trøje og sorte bukser, stor kasket og flor om armen. Han står og piller ører. Wind har altså forklædt sig og Wind tilbringer tiden med at stå og kigge på *Borgervennens* vinduer.

Sivertsen går videre. Ved en bod kan man købe kommenskringler. Her er en lejlighed til at demonstrere overfor sig selv, at hvis en toogtyveårig huslærer har lyst til at spise en kommenskringle på gaden, gør han det uden videre ræsonneren. Sivertsen køber en kringle og tænker, at han burde

ha gjort det tankeløst, at det overhovedet ikke burde være faldet ham ind at ræsonnere over det. Men som menneske er han så nyfødt. Og man må krybe før man kan gå.

Han går videre, mens han gumler frejdigt på sin kommenskringle. Men lidt for overlagt frejdigt og tankeløst. Hans glæde over kommenskringlen er lidt for iøjnefaldende.

Egentlig var det mærkeligt, det med Wind. Han vender om og går samme vej tilbage. Wind står stadig på hjørnet og kigger over mod *Borgervennen*.

IV

Han går et slag udenfor volden, udefter Peblingesøen. Han plukker en vild kørvel og stikker ind i halsbåndets knude. Så beslutter han at gå til Dahl.

Han træffer vinhandleren på kontoret og gir ham ikke tid til at stille sig på bagbenene, men går lige løs på sagen, siger at Dahl øjeblikkelig må engagere en advokat, der ved en eller anden rævestreg må skaffe sig adgang til *Borgervennens* kontor og finde de papirer, der beviser hvem der var bladets bagmænd. At sådanne papirer findes, tvivler Sivertsen ikke om.

Dahl tror på ham og spør ikke om nogetsomhelst. Ideen er rigtig og han burde forlængst selv ha fået den. Han tar sin hat og frakke på og ber Sivertsen følge med sig hen til advokat Klingberg.

Sivertsen ser med ærefrygt på den berømte advokat, det er Heibergs og Malte Conrad Bruuns defensor, der skal mere end en håndfuld røde fjer til at løbe om hjørnerne med den mand. Sivertsen udreder omhyggeligt, hvad han ved om *Borgervennen* og fortæller om Wind, der står på hjørnet.

Selvfølgelig er det adjudanterne, der står bagved, siger Klingberg til Sivertsen. Dahl står ved vinduet og er den kendte vinhandler, men det var Sivertsen, advokaten rettede ordet til. Men Sivertsen har duften af den vilde kørvel i næsen og vil ikke føle sig beæret. Han tillader sig at bemærke, at han vist ikke kan give flere oplysninger af interesse, tar sin hat og siger farvel. Da han går ud ad døren, møder han Dahls smilende øjne, lyseblå og mildt spotske.

Lad ham smile, snærrer det i ham, mens han går ned ad trappen. Vinhandlerens blide overlegenhed er den han sidst får bugt med, men den tid er forbi, da Sivertsen lader sig *smile* til underdanighed.

V

Om aftnen sidder han hos madam Augsburg. Det er lys sommeraften udenfor, dørene står åbne, af og til kommer en mild luftning, der får spedelysene til at blafre. Han drikker et glas arrak og ryger sig en pibe.

Så synes han pludselig, han hører nogen råbe. Og trampen af fødder. Og vognrummel og hestetramp. Nu råber de igen. Han går op i døren for at høre bedre. *Brand* lyder det. Brand!

Han lader vin og pibe og hat være og sætter i løb nedad gaden. Hatten kan de ha i pant for betalingen. Nu hører han tydeligt vægternes piber og ved Nicolai er han lige ved at tørne sammen med en flok sorte brandsvende, der er på vej til brandstedet.

Det er huset ved siden af *Borgervennen*, der brænder. Gaden er fuld af sluffer med vandtønder og brandofficererne farer rundt med deres sorte hatte med de gule fjer og tvinger tilskuerne til

at hjælpe til. Det er et bindingsværkshus, et af de få, bombardementet har skånet. I hele gaden har folk travlt med at sætte kar med vand ud, en rød engel sætter Sivertsen til at pumpe vand fra gadeposten.

Ilden kommer fra nederste etage og kan ikke rigtig få fat, men vinden bærer mod *Borgervennens* hus og der er allerede tale om at bryde politiets segl og skaffe sig adgang til huset, da ilden med én gang dør bort og en gul, giftig røg driver ud i gaden.

Sivertsen forlader vandposten og springer gennem gården om til husets bagside. Han har set rigtig. En person er ved at krybe ind ad et vindu, Sivertsen springer til og trækker ham i benene. Manden sparker som et vildt dyr, men må slippe. Han falder til jorden og rejser sig igen som en kat og er væk i mørket, som om han aldrig havde været der.

13. kapitel

I

Hos madam Augsburg er der lukket, da Sivertsen kommer for at hente sin hat. Han kan hente den imorgen. Natten er lys og lun og han har ikke synderlig lyst til at gå i seng. Livet består ikke af andet end at stå op og at gå i seng. Man spiser og drikker og sover, om morgenen binder man sin halsdug og om aftnen løser man den op igen. Der er intet indhold i tilværelsen. Tænk om man kunne komme ud at rejse, se fjerne lande, opleve noget istedetfor at gå og jokke herhjemme, hvor der aldrig sker noget. Når alt kommer til alt er det det der er ivejen med ham, han trænger til at få brug for sine evner, han trænger til at blive stillet overfor opgaver, der interesserer ham, herhjemme går man jo og er ved at falde i søvn af kedsommelighed, man sløves og blir et pjok, simpelthen fordi man ikke gider gøre sig gældende, fordi det er så uendeligt ligegyldigt i sådan en lille nusset by som København.

Men i seng skal han jo, sådan noget er der regler for og desuden er der krig og det er forbudt at rende rundt på gaderne om natten. Og selvom borgerne gir fanden i den slags forbud, er hans situation i øjeblikket alligevel sådan, at det er rarest at forblive på fri fod.

Og da han står udenfor Suhrs gæstgiveri, får han den indskydelse, at det måske var klogest, han søgte sig et andet natlogi. Han går op i Vestergade og ind i gæstgiveriet *Dannebroge*, hvor han ikke er kendt.

Det er et snavset og billigt herberge. Der er fuldt af soldater, allesammen store, grove bønderkarle.

Han tager sin frakke af og lægger sig på sengen med tøjet på. Ind gennem de vidtåbne vinduer står en mild duft af hestestald.

Han ligger og tænker, at han er ved et vendepunkt i sit liv. At det der hænder med ham nu, vil være bestemmende for resten af hans liv. Og en huslærer har kun ét liv. Det ville ikke hjælpe ham et hak at komme ud at rejse. Ligesålidt som det ville hjælpe ham at begå et mord.

Næste morgen står han op, binder sin halsdug og går hen på et kaffehus. Her får han at vide, at vinhandler Dahl og købmand Reimers er blevet anholdt. Og at det siges, at det er dem, der selv eller ved håndlangere har anstiftet ildebranden aftnen før.

II

Hvis der er en gud i himlen og han har nogen indflydelse på hvad der sker i denne verden, må han være af den opfattelse, at de stærke bør sejre. At undertrykkerne og gemenheden bør sejre. For de stærke sejrer jo altid, undertrykkerne får altid det sidste ord. Hvornår har man nogensinde set, at de der kæmpede for at få lidt mere fornuft, lidt mere godhed ind i denne verden, har sejret. De er konsekvent blevet slået ned lige siden menneskene mistede halen og begyndte at gå på benene.

Hvis der er en gud i himlen og det er ham, der styrer og bestemmer, er det klogest ikke at sætte sig op imod de stærke. For Gud holder med de stærke og det er ikke rart for et almindeligt lille menneske at få næsen i klemme. Måske bør Sivertsen rømme af land og rige og aldrig mere interessere sig

for, hvordan der regeres og styres. Gemme sig bort et sted og passe sig selv. Og for fremtiden afvise alt makkerskab med tåber der vil sætte sig op mod vorherre og de stærke. Bo et afsides sted i et lille hus, hvor der er langt til den nærmeste regering, elske sin kone og lære sine børn at lade verden passe sig selv. Et sted, der er så fjernt, at ingen adjudanters magt og intriger kan nå det og hvor man følgelig kan bryde sig pokker om dem.

Håndlanger! Hvis man mener, at Dahl og Reimers har benyttet en håndlanger til ildspåsættelsen, er han i dette hellige øjeblik efterlyst og kan blive fakket nårsomhelst. Han er efterlyst og kan blive taget lige om hjørnet og sat i Charlottenborg. Det Charlottenborg spiller efterhånden en vis rolle i hans tilværelse. Han synes født til at blive puttet i Charlottenborg.

III

Han vil gå udenfor byen og blive der til mørket falder på. Så vil han gå til advokat Klingberg, hvad skulle han ellers gøre, det er en hul idé at man kan rømme af landet og la tingene gro, som det passer dem. Han hører hjemme her og så længe han kan ånde, vil han kæmpe for sin ret til at leve her. Hans skæbne er knyttet til Reimers og Dahls og Carolines og iaften vil han gå til Klingberg og høre, hvordan sagerne står.

Han går ud til Sortedamssøen og lægger sig i skyggen af en busk ved bredden. Der er ikke noget vidunderligere i verden end at ligge ved bredden af en sø. Når alt kommer til alt kan mennesker ikke nå højere i denne verden end at ligge ved bredden af en sø. Hvor svag vinden end er, bare en blød lun

luftning, får den dog sivene til at prasle. Et stenkast borte er der en rørsanger, der skaber sig. Han ligger på ryggen med lukkede øjne, hans hat er hos madam Augsburg og vinden leger med hans hår og græshopperne filer rundt omkring ham og vandet pludrer lidt i strandkanten. Hvis han ikke lå så usigelig godt, ville han ta wellingtonstøvlerne af og gå ned til bredden og lade vandet skylle fødderne. Lade det kølige vand skylle de varme, forsvedte fødder og lade solen tørre dem. Og gå rundt på nøgne fødder i det friske græs. Og han ville tage sin frakke af og han ville løse sin halsdug op og lade solen skinne på det blege huslærerbryst. Ja, måske ta alle klæderne af og la solen skinne på hele den spinkle, blege bymenneskekrop. Og bade. Lægge sig ned i søen og lade vandet skvulpe over maven og under armene. Og blive til grin for græshopperne og rørsangerne.

Men det er så skønt at ligge og døse og måske det er mindre fornøjeligt at bade end ligge og drømme at man gør det. Højere end at ligge og døse ved bredden af en sø kan et menneske ikke nå i denne verden. Men hvis det gik op for folk, at mennesker ikke kan nå højere, og de strømmede ud ad portene og tilbragte tiden herude, ville regeringen forbyde det under hensynet til statens vel. Frederik den sjette ville allernådigst udstede et reskript og der ville blive posteret røde engle ved søens bred for at påse, at ingen krænkede kongens bud og statens vel. Men det kan ikke skade staten, at Sivertsen ligger her. Ihvertfald ikke med tøj på. Hvis han tog tøjet af, ville regeringen sikkert blive betænkelig, der er lige kommet et reskript om, at kunstakademiet ikke må bruge nøgen model. Og selv om kunstnerne er voksne og forstandige mennesker, ved regeringen jo alligevel bedre, hvad der er til gavn og til skade for

dem, idet regeringen er indsat af Gud og er ansvarlig for folkets ve og vel.

IV

Ja, siger Klingberg, byen svirrer af rygter og man har jo lov at tænke sig til, hvor de kommer fra. Det hedder sig, at det er en regulær sammensværgelse mod regeringen, der er blevet afsløret i den elvte time. Rygterne nævner ingen navne, men så meget ved man dog, at en række højtstående officerer og politiembedsmænd er impliceret, de sammensvorne bar en jernring i en snor om halsen og ville lave revolution, forjage monarken og gøre Danmark til republik, en smedemester og to advokater skal have hængt sig og en bager er flygtet til Sverige på en tømmerflåde, han havde taget bagerjomfruen med, men ladet konen blive hjemme. Nedenfor mine vinduer har der hele dagen stået folk, der ikke ville gå glip af noget, når politiet kom for at hente mig, jeg var jo Heibergs defensor og folket har et sikkert instinkt for, hvem adjudanterne i en situation som denne vil udpege som forbrydere.

Hvad kan vi gøre, spør Sivertsen.

Jeg tror vi har gjort, hvad der kunne gøres. Jeg har forsøgt de muligheder, der var for ad lovlig vej at skaffe mig adgang til Steinecks skrivepult, men man har vidst at skaffe sig motivering for at nægte mig det. Steineck var et menneske uden familie og venner; hvis der bare fandtes ét menneske i denne verden, der berettiget kunne hævde, at han havde ting på kontoret, som han uopholdelig måtte ha fat i, og dette menneske ville gi mig fuldmagt. Og hvad ville det så hjælpe,

man ville overvåge, at jeg kun lige hentede de omtalte ting, og det ville jo ikke bringe os videre.

Hvis det var løgn og digt, siger Sivertsen, hvis tingene slet ikke eksisterede, ville De derved få lejlighed til at gennemrode alt, hvad der hedder skuffer og skabe på kontoret. Hvorfor kan jeg ikke hævde at have effekter på kontoret.

For det første er De efterlyst for ildspåsættelse samme sted, og for det andet vil Deres påstand ikke blive taget for gode varer. Deres fuldmagt virker ikke automatisk, jeg skal med den i hånden skaffe mig en dommerkendelse, og hvis der bare er den ringeste mulighed for at spænde ben for den, vil det blive gjort. I Deres sted ville jeg forsvinde fra byen, De gavner ikke et menneske ved at lade Dem anholde, og en skønne dag vil denne grimme affære vel blive opklaret og De vil kunne vende tilbage. Man vil ikke kunne dømme Reimers og Dahl, de har intet ulovligt foretaget sig. At de ønsker en fri forfatning i dette land, lader sig vel ikke skjule, men det er de ikke ene om og den dag er måske ikke så fjern, da landets borgere vil tiltvinge sig den, og kongedømmet har valget mellem at ophøre at eksistere eller skrive under. Den dag vil det blive generaladjudant Bülow og ikke Dem, der nødsages til at forsvinde fra byen.

Og advokat Klingberg trykker Sivertsen nogle penge i hånden og gir ham det råd at komme ud af byen inden portene lukkes.

V

Nu har Sivertsen været det halve af byen rundt, portene er forlængst lukket og det er et Guds under, at de røde engle ikke har snuppet ham. Nu er der kun én mulighed tilbage for at finde Buxtehude og den er ikke ufarlig. For hvis politiet ikke har

en stikker siddende hos madam Augsburg sidder Wind der måske. Wind er ganske vist også efterlyst, men ham beskytter Vorherre og de røde fjer.

Alligevel går Sivertsen til madam Augsburg og inde i en sky af tobak finder han Buxtehude, omgivet af tilhørere, der uden at sige ham imod hører på hans angreb på englænderne, de røde fjer og visse fede borgere.

Han forlader højst ugerne sin tilhørerskare, hvad søens bred og sivenes susen er for Sivertsen, er vinkælderen og de lyttende hoder for brændevinsbrænderen. Man han har endnu aldrig svigtet en ven og god bekendt, hæderligheden og det ubrydelige venskab er hans evangelium, hæderligheden beskytter hans tilværelse og det ubrydelige venskab stabiliserer den. Han er ikke den eneste i denne verden, hvis idealer og interesser falder sammen.

Da de står ved døren, kommer kyperen med Sivertsens hat, men det falder Sivertsen ind, at den kan tjene ham som alibi for brandnatten og han ber om at måtte vente med at hente den.

Så går de ud under stjernerne og Sivertsen taler. De går ned ved stranden og sætter sig på nogle kurve. Tranlygterne spejler deres gule lys i kanalens mørke vand og sommernatten lugter af rådden fisk. Sivertsen taler stadigvæk, han taler en time, og da han endelig er færdig rejser Buxtehude sig fra fiskekurven og er fyr og flamme. Lad os gå hjem til mig, siger han, du skal få den fuldmagt til Klingberg endnu i aften og så kan du med det samme læse kladden til min artikel til *Borgervennen* og sige mig din mening om den. Men pas på, vi ikke vækker madammen.

Er det artiklen om de fede borgere, spør Sivertsen.

Ja, den har kostet mig et syndigt besvær, men den er heller ikke ueffen.

Nu kan du jo ikke bruge den, siger Sivertsen. For det første var anklagerne mod de fede borgere falske rygter, som jeg lige har forklaret dig, og for det andet er *Borgervennen* gået ind.

Jovel, svarer brænderen, det er nok muligt, men artiklen er sgu god og jeg ville gerne, at idetmindste ét menneske kom til at læse den.

Når jeg har læst den, må du gemme den tilside. Den er beviset for, at du har indleveret en artikel til *Borgervennen*, som du nu kræver tilbage.

Jeg vil altid gemme den, siger Buxtehude, jeg ville ønske, at rygterne om Dahl havde talt sandt, så den kunne være kommet på tryk. Den er for god til at ligge i en skuffe.

VI

De kunne ikke nægte mig kendelsen, siger Klingberg. – Hr. Buxtehude er et forvirret hode, hvad politik angår, men han er en brav og agtet borger og ender som laugets oldermand, jeg fik kendelsen og seglet for døren blev brudt. Der lå allerede tykt med støv på stole og pulte og da jeg ville lukke et vindu op, gjorde betjenten indsigelse. I pulten lå Steinecks korrespondance, fint og nydeligt ordnet, han var en sirlig fyr, den Steineck. Jeg kunne ikke komme af sted med at tage brevene, betjenten var sig sit ansvar bevidst og hans øjne veg ikke fra mine hænder. Embedsmanden der var med, var mindre farlig, han kunne ikke holde luften ud og gik ned i døren for at slikke solskin.

Men jeg havde jo tiden for mig, jeg ledte efter Buxtehudes artikel, og da den ikke fandtes, behøvede jeg ikke at frygte for at finde den. Jeg åbnede Steinecks breve et for et, der var fem breve fra generaladjudant Bülow, sagen var oplagt og jeg lagde dem i en bunke for sig selv. Da jeg havde rodet i to timer, morede det ikke længere betjenten og i et ubevogtet øjeblik stak jeg brevene i lommen.

I samme øjeblik, jeg havde fået fat i brevene, kom embedsmanden op ad trappen med tre nyankomne kolleger, meddelelsen om kendelsen var nået til rette vedkommende og adjudanternes folk forstod, hvad det betød. Men de kom for sent. For at underholde dem lidt ledte jeg en times tid endnu og de vimsede om mig alle fire, mens jeg gik fra skuffe til skuffe.

Om eftermiddagen blev Dahl og Reimers løsladt, det viser at adjudanterne havde forstået situationen. Hele denne sag havde fået et andet udfald uden den unge huslærer, fra jeg så ham første gang hos mig sammen med Dahl, var jeg klar over, at han var et menneske med både karakter og forstand.

Fra første øjeblik, Sivertsen satte sine ben i mit hus, har jeg næret den dybeste respekt for ham, siger Dahl, – han er en usædvanlig ung mand og har gang på gang forbløffet mig ved sin gode forstand og ved sin stærke personlighed. Da Caroline blev forelsket i ham, turde jeg ikke beholde ham, men jeg er glad for, at skæbnen var stærkere end jeg. Sivertsen siger ikke meget, han er beskeden og har i al stilhed fået denne sag vendt rigtigt. Min ide med brevmappen var tåbelig og det er karakteristisk for ham, at han ikke modsatte sig den, men alligevel gik sine egne veje. Jeg er vinhandler og har oparbejdet en god forretning, men jeg har aldrig kunnet se det menneske i

øjnene uden at trykkes af den følelse, at han vidste og forstod mere end jeg. Sivertsen hører til de mennesker, der ikke siger meget, men går urokkeligt løs på det, de har sat sig for. Mens jeg troede, han var i ledtog med adjudanterne, arbejdede han uden store bravader og forklaringer for vores sag og trods al vores snak og alle vores fejlgreb har han nu ført den tilende. Måske lykkes det mig at gøre ham til min svigersøn.

VII

Sivertsen står ved møllen udenfor Vesterport og ser på en flok spurve, der tager grusbad. De ter sig aldeles mærkeligt, lægger sig på maven i vejens støv og basker med vingerne, mens de kvidrer somom de var besatte. Det er deres måde at klø sig på, tænker Sivertsen, de puster fjerene op og basker sig i skidtet, måske har de lus.

Det er kun et par dage siden det regnede, men der er allerede støv på træernes blade og på græsset i vejkanten. Måske han skulle gå ned og lægge sig ved bredden af søen.

Spurvene aner naturligvis ikke, at de har lus. Det er ikke engang sådan, at de basker, fordi de vil klø sig. De gør det bare, fordi de kan li det. De spekulerer heller ikke over, hvordan de tager sig ud, mens de gør det. Eller over, hvad folk mon tænker, når de ser dem ligge der og skabe sig. Hvis spurve overhovedet ræsonnerer, er det over, hvor de bedst kan bygge deres rede og hvor man nu finder de bedste strå og de bedste kviste.

Så går Sivertsen ned til bredden af søen.

Om "De røde fjer"

Forfatter: Mogens Klitgaard (1906-1945).

Org.udgave: Mogens Klitgaard: *De røde fjer.* Roman. Povl Branners Forlag 1940. Denne udgave er baseret på førsteudgavens 2. oplag, København 1943.

Udgiverens note: *Retskrivningen i nærværende udgave er nænsomt ændret mod det nutidige (aa til å, kunde/skulde/vilde til kunne/skulle/ville samt enkelte andre tidsbundne stavemåder tilrettet), tydelige stavefejl og inkonsekvenser i stavemåder er rettet, men i øvrigt er forfatterens særegne retskrivning respekteret.*

Redigeret af: Kim N. Jensen.

Forside: Ukendt kunstner: *Ved Dosseringen* (1830).

ISBN 978-87-7628-304-9

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-444-3 (Ølstykke 2016).

© 2026 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk